

Nærings- og arbeidsliv i endring - første år med covid-19 pandemi

Troms og Finnmark

Stig Karlstad

Prosjekttittel: Økt pandemiberedskap og resiliens - samfunnsvirkninger
Prosjektnummer: 102953
Institusjon: NORCE Norwegian Research Centre
Oppdragsgiver(e): Troms og Finnmark fylkeskommune

Gradering: **Åpen**
Rapportnr.: 25-2021, NORCE Samfunn
Rapporttittel: Nærings- og arbeidsliv i endring – første år med covid-19 pandemi. Troms og Finnmark.
ISBN: 978-82-8408-176-2

Antall sider: 91
Publiseringsmnd.: September 2021 (revidert oktober 2021)

Bildetekst og kreditering: Forsiden, bilde: Munnbind og koronavirus - helsenorge.no

Stikkord: Pandemi, Covid-19, sysselsetting, næringsutvikling, marked, arbeidsledighet, permittering, konkurs, befolkningsutvikling, støtteordninger korona

Forord

Utgangspunktet for dette dokumentet har vært å belyse virkninger av og endringstrekk under korona pandemien, samtidig med hvordan pandemien også indirekte gjennom reguleringer og tiltak har påvirket næringsliv og arbeidsmarked.

Arbeidet med datagrunnlaget for denne rapporten ble i hovedsak utført fram til påske 2021 og belyser så langt mulig utviklingen første 12-14 måneder av korona-pandemien, mars 2020 – mars/april 2021. Enkelte forhold er oppdatert litt senere.

Oppdragsgiver er Troms og Finnmark fylkeskommune. Kontaktperson der har vært Ann-Christin Hansen Ese, teamleder analyse ved stabssjefens kontor.

Prosjektleder er forskningsleder May-Britt Ellingsen.

Rapporten er skrevet av seniorforsker Stig Karlstad.

Alta/Tromsø, 21.9.2021 (revidert 31.10.2021)

Stig Karlstad
seniorforsker/forfatter

May-Britt Ellingsen
forskningsleder

NORCE - Samfunn
gruppe Regional Utvikling

Innhold

Forord	2
Figurfortegnelse	5
Tabellfortegnelse	7
Sammendrag	8
1. Innledning – bakgrunn og problemstillinger	12
2. Næringsstruktur og utvikling	13
2.1 Regioner påvirkes forskjellig og har ulike forutsetninger	13
2.2 Næringsstruktur og endring – sysselsatte i næringene	16
2.2.1 Innledning - viktige næringer og forutsetninger i regionen før covid-19	16
2.2.2 Næringsstruktur og næringsspesialisering 2015-2020 (4. kv.)	19
2.2.3 Regional verdiskaping ("BRP"/GRDP) og innovasjon	24
2.2.4 Endring i næringenes sysselsetting 2015-2019 og første år med korona, året 2020	26
3. Koronaperioden – endring i jobber for lønnstakere og konkurser i næringene	31
3.1 Jobbutvikling for "ansatte" 2020 og første halvår 2021 sammenlignet med før korona	31
3.2 Kulturelle og kreative næringer – betydning og støtteordninger i koronaperioden	35
3.2.1 Kultur og kreative næringer i fylket – størrelse og hvilke næringer	35
3.2.2 Korona støtteordninger tilgjengelig for kultursektoren	38
3.3 Konkursutvikling før og etter korona	41
4. Korona og kompensasjon til næringslivet– tilskudd og omsetningssvikt til bedrifter under kompensasjonsordninger	45
4.1 Korona støtteordninger for næringslivet – oversikt	46
4.2 Omsetningssvikt hos bedrifter under kompensasjonsordninger – Troms og Finnmark	49
4.3 Tilskudd til bedrifter under kompensasjonsordningene, Troms og Finnmark	54

4.4 Utbetalinger fra kompensasjonsordning korona for frilansere og selvstendige næringsdrivende - Troms og Finnmark og landet	57
5. Utdanningsnivå, kompetanse og framtidig yrkesvalg for regionens næringsutvikling	61
5.1 Utdanning, kompetanse og arbeidskrafttilbud	61
5.2 Framtidige utdanningsvalg og mulig innvirkning fra perioden med pandemi	63
6. Arbeidsmarkedet – arbeidsledige, ledige jobber og permitteringer	66
6.1 Arbeidsledige, status og endring - fordelt på fylke, kommuner og yrker	66
6.2 Permitteringer etter fylke – månedlig utvikling 2020-2021, samt fordelt på næring og yrke	74
6.2.1 Permitterte ledige og fordelt etter yrke	74
6.2.2 Permitterte som har fått innvilget eller søkt om dagpenger	75
7. Oppsummering og konklusjoner	82
8. Referanser	86
9. Appendiks: figur- og tabellvedlegg	87

Figurfortegnelse

Figur 1: Andel av ulike regioners sysselsatte som arbeider i de ulike næringene. Troms, Finnmark, Nord-Norge og Norge. Prosent, 2019 (4. kvartal).....	18
Figur 2: Næringer i Troms og Finnmark etter størrelse - andel av totalt sysselsatte 2015, 2019 og 2020 (4. kvartal).	21
Figur 3: Lokaliseringskvotient næringer. Troms/Finnmark ift. Landet. 2015, 2019 og 2020 (kv.4). Rangert etter nivå lokaliseringskvotienten 2019 (siste normalår før korona).....	22
Figur 4: Bruttoprodukt (BRP/GRDP) per sysselsatt i norske fylker, i prosent av gjennomsnittlig bruttoprodukt i norske fylker, 2018. Indeks=100.	25
Figur 5: Innovasjons-radar for Nord-Norge (Regional Innovation Scoreboard 2019)	26
Figur 6: Sysselsatte etter næring Troms og Finnmark. Endring periodene 2015-2019 og 2019-2020, tall per 4. kvartal. Prosent endring.	27
Figur 7: Prosentvis endring i antall sysselsatte etter arbeidssted (15-74 år) fra 4. kvartal 2019 til 4. kvartal 2020, etter næring. Landet.	30
Figur 8: Antall <i>ansatte</i> i Troms og Finnmark fylke fra like før korona (2020K1) til hhv. 2020K2, 2021K1 og 2021 K2.....	32
Figur 9: Endring <i>ansatte</i> i korona-perioden, fra 2020K1 til hhv. 2020K2, 2021K1, 2021K2. Tall per midtmåned i hvert kvartal. Prosent.	34
Figur 10: Endring antall <i>ansatte</i> fra før korona (2020K1) til hhv. 2020K2, 2021K1 og 2021 K2.	35
Figur 11: Del av alle sysselsette i fylket som er sysselsett i kulturell og kreativ næring.....	37
Figur 12: Konkurser 2018M1 – 2021M6 Troms og Finnmark. Antall per måned.	41
Figur 13: Konkurser Landet vs. Troms og Finnmark. Akkumulert månedsutvikling over året 2020. 42	
Figur 14: Åpnede konkurser 2018, 2019 og 2020 fordelt etter næring Troms og Finnmark.....	43
Figur 15: Bruk av ulike virkemidler fordelt på næring per 30.4.2021. Mill. kroner. Landet	48
Figur 16: Redusert omsetning næringer for bedrifter med mer enn 30% redusert omsetning. Troms og Finnmark. Samlet for perioden mars-august 2020. Mill. kr.	50
Figur 17: Redusert omsetning mars-august 2020 sammenlignet med samme periode i 2019. Næringer i Troms og Finnmark. Prosent.	51
Figur 18: Næringer (detaljert inndeling/Nace 5) i Troms/Finnmark med størst omsetningsfall, totalt for mars-august 2020 sammenlignet med samme periode i 2019. Tall i hele mill. kr.....	52
Figur 19: Selskap med sterkest rapport omsetningsfall i mars-august 2020 sammenlignet med i 2019. Hele mill. kr. Troms og Finnmark.	54
Figur 20: Tildelt korona-kompensasjon næringer (uunngåelige faste utgifter). Bare næringer som har mottatt over 1 mill. kr tilskudd samlet i perioden mars-august 2020 er tatt med i figuren under.	56
Figur 21: Selskap i Troms og Finnmark som er tildelt beløp over 0,9 mill. kr, samlet perioden mars-august 2020.....	57
Figur 22: Utbetaling kompensasjon frilansere og private næringsdrivende, Troms og Finnmark og landet. Fra start/mars 2020 – mai 2021. Antall personer.....	58
Figur 23: Utbetaling kompensasjon frilansere og næringsdrivende, Troms og Finnmark (<i>venstre akse</i>), Oslo (<i>høyre akse</i>) og landet (<i>høyre akse</i>). Mill. kr.	59
Figur 24: Gjennomsnittlig kompensasjon per frilanser og næringsdrivende 2020 (mars-november). Fylker. Kroner.	60
Figur 25: Utdanningsnivå – Troms og Finnmark fylke og Norge. 2019.	62
Figur 26: Bruttoledighet dagens fylker og landet 2009-2019, og månedlig 2020 – april 2021.	67

Figur 27: Arbeidssøkere helt ledige og delvis ledige per måned januar 2020 - mars 2021 i Troms og Finnmark fylke. Andel av arbeidsstyrken: Prosent.	68
Figur 28: Helt arbeidsledige, kommuner i Troms og Finnmark. Mars og november 2020 samt mars 2021. Prosent ledige av arbeidsstyrken.	69
Figur 29: Helt arbeidsledige, kommuner i Troms og Finnmark. Mars og november 2020 samt mars 2021. Prosent ledige av arbeidsstyrken.	70
Figur 30: Helt ledige fordelt på yrke/næring i Troms og Finnmark. Antall og endring des. 2019 og des. 2020.	71
Figur 31: Helt og delvis ledige personer og helt ledige jobber fordelt på yrke, Troms og Finnmark. Mai 2020 til venstre og mars 2021 til høyre. Antall.	72
Figur 32: Arbeidssøkere etter yrkesbakgrunn, Troms og Finnmark fylke. Mars 2021.	73
Figur 33: Utvikling i permitterte ledige per måned – antall og andel av arbeidsstyrken. Troms og Finnmark.	74
Figur 34: Permitterte (helt/delvis). <i>Arbeidssøkere</i> under permittering - som har fått innvilget eller søkt om dagpenger. Fylker. Månedsutvikling 2020. Andel av arbeidsstyrke.	76
Figur 35: Søknader om dagpenger ved permittering (helt og delvis). Permitterte arbeidsforhold (jobber), akkumulert for hele perioden fra start korona 9.3.2020-23.8.2020, som andel av samlede arbeidsforhold. Fordelt på næringer. Troms og Finnmark.	78
Figur 36: Søknader om dagpenger ved permittering fordelt på næring. Troms og Finnmark. Én måned, <i>oktober 2020</i> . Andel søknader om permitteringer av samlede antall arbeidsforhold.	80
Figur 37: Helt og delvis ledige personer og helt ledige jobber fordelt på yrke per januar 2021. Troms og Finnmark. Antall. Merknad: Skalaen på måleaksen er ulik tilsvarende figurer for mai 2020 og mars 2021 foran i rapporten.	87
Figur 38: Arbeidssøkere etter yrkesbakgrunn, Troms og Finnmark fylke. Januar 2021.	88
Figur 39: Søknader om dagpenger (samlet for både <i>ordinær ledige</i> og ved ledighet ved <i>permittering</i>) fordelt på næring. Troms og Finnmark. Én måned, oktober 2020. Andel søknader om permitteringer av samlede antall arbeidsforhold.	90

Tabellfortegnelse

Tabell 1: Interkommunale regionråd i Troms og Finnmark de siste årene.....	15
Tabell 2: Demografiske kjennetegn ved Troms og Finnmark fylke og Norge.	16
Tabell 3: Sysselsatte fordelt på næring. Troms og Finnmark fylke og Norge. 2019 (4. kvartal). Antall og prosent.	19
Tabell 4: Andel av foretak, salg og sysselsatte (unntatt offentlig forvaltning), fordelt etter foretakenes størrelse, 2018.	23
Tabell 5: Bruttoprodukt i Troms and Finnmark fylke sammenlignet med gjennomsnittet for norske fylker, 2018. SSB, T09391.....	25
Tabell 6: Utviklingstrekk sysselsatte fordelt på næringer i Troms og Finnmark 2015-2019 og 2019-2020 (per 4. kvartal).....	28
Tabell 7: Antall <i>ansatte</i> fra før korona (2020-K1) og påfølgende kvartal fram til 2021-K2. Troms og Finnmark fylke.....	33
Tabell 8: Sysselsatte i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal.	37
Tabell 9: Sysselsatte fordelt på typer kultur- og kreative næringer. Antall. 2017-2019.....	38
Tabell 10: Oversikt over støtteordninger: Innvilget støtte, lån og betalingsutsettelse gjennom ulike ordninger. Per 30.4.2021. Landet	47
Tabell 11: Tilskudd fra støtteordninger til ulike næringer. Per 30.4.2021. Landet.....	48
Tabell 12: Andre næringer med redusert omsetning utover 10 mill. kr i alt for hele perioden mars-august 2020 er: Troms og Finnmark.	53
Tabell 13: Utbetaling korona-kompensasjon til private næringsdrivende og frilansere 2020, samlet perioden 2020 mars/start – 2021 juli. Beløp og antall personer mottatt støtte.....	59
Tabell 14: Utdanningsnivå – personer over 15 år. Region og kjønn. Antall og prosent av totalt. 2019.	63
Tabell 15: Antall søkere (førsteønske) til offentlige videregående opplæring (skole- og læreplasser), per 1. mars, 2018-2020. Troms og Finnmark fylke.	65
Tabell 16: Permitterte (helt/delvis) ledige etter yrke. Figur: Ledige og ledige permitterte. Troms og Finnmark. Mars 2021.	75
Tabell 17: Søknader om dagpenger ved hhv. permittering og ordinær ledighet. Akkumulert (i alt) fra start korona 9.3.2020 til 23.8.2020. Antall og andel av jobber. Troms og Finnmark.	79
Tabell 18: Søknader om dagpenger hhv. totalt, ved permittering og ordinær ledighet. Antall og andel av jobber. Oktober 2020. Troms og Finnmark.	81
Tabell 19 og Figur. <i>Tabell:</i> Permitterte ledige etter yrke. <i>Figur:</i> Ledige og ledige permitterte. Troms og Finnmark. Mars 2021. Troms og Finnmark. Januar 2021.....	88
Tabell 20: Søknad om dagpenger (<i>permitterte og øvrige</i>). Antall og andel av arbeidsforhold fordelt på næring. Oktober 2020. Kilde: NAV Troms og Finnmark, næringsrapport oktober 2020.	89
Tabell 21: Søknad om dagpenger (<i>permitterte</i>). Antall og andel av arbeidsforhold fordelt på næring. Oktober 2020. Kilde: NAV Troms og Finnmark, næringsrapport oktober 2020.	89

Sammendrag

Utgangspunktet for dette dokumentet har vært å belyse virkninger av og endringstrekk under korona pandemien, samtidig med hvordan pandemien også indirekte gjennom reguleringer og tiltak har påvirket næringsliv og arbeidsmarked.

Et spesielt trekk ved korona-krise vi er inne i nå, er at viruset har rammet hele verden på kort tid. Det gjør at effektene i Norge forsterkes utenfra og at de nasjonale tiltakene må tilpasses forløp og tiltak i andre land.¹ For å redusere smittespredningen har det vært nødvendig å redusere eller stenge ned aktiviteter i perioder med høyt og økende smittetrykk.

Måten krisen har vært møtt på, med smittevernstiltak som medførte blant annet omfattende reiserestriksjoner og nedstenginger av hele bransjer, har ingen klare historiske paralleller. Myndighetene hadde derfor ingen erfaringer med å forutsi hvilke konsekvenser tiltakene ville få. Krisen er utfordret oss både medisinsk, økonomisk og sosial.

Krisen og tiltakene vi har brukt, har vært særegne for vår tid. Smitten spredte seg raskere enn i tidligere epidemier fordi vi har mer samkvem enn før. Land som enklere kunne isolere seg fra omverdenen fysisk, kunne kombinere effektivt smittevern med sterk grensekontroll. Samtidig kunne vi møte krisen med mer medisinsk kompetanse og større ressurser i helsevesenet enn før. Vi kunne kompensere deler av nedstengingen med fleksibilitet og omstilling.

Betrakter vi *framtidssiktene i et nordlig perspektiv, med utgangspunkt i situasjonen før korona*,² erfarte mange distriktsregioner at store deler av næringslivet klarte seg bra. Basis for virksomhetene i nord er gjerne råvarebaserte næringer, leverandørnæringer til disse, kommunale arbeidsplasser og enkelte servicenæringer. Og arbeidsledigheten har vært vedvarende lav årene før korona-pandemien. En utfordring er imidlertid at lav ledighet dels skyldes at netto utflyttingen har økt, og deler av næringslivet baserer seg på kortvarig innpendlet arbeidskraft i samsvar med sesongvariasjoner i reiseliv, fiske og bygg/anlegg – dels til jobber som er vanskelig å rekrutter eller mindre populære for norske arbeidstakere. Bildet er variert, men ungdom som i økende grad tar høyere utdanning finner færre kompetansearbeidsplasser i mange hjemkommuner.

¹ NoU 2021:4 Norge mot 2025 (om grunnlaget for verdiskaping etter pandemien)

² Karlstad, Stig (2020), kap. 8.2 (om arbeidsmarked, kompetanse og verdiskaping)

Av direkte tiltak som ble iverksatt i begynnelsen av regjeringen (Helsedirektoratet 12.3.2020)³ for å få kontroll på pandemiens utbredelse, redde liv og sikre framtidig økonomisk utvikling kan vi nevne noen typer tiltak:

- Stenging av barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner, adgangskontroll til helseinstitusjoner.
- Stenging av ulike arrangementer og tilbud (kultur, servering, treningssentre, frisør/hudpleie/kroppspoleie, svømmehaller o.l.
- Reiserestriksjoner, bl.a.: Karantene ved innreise til Norge, forbud utenlandsreise helsepersonell

En lang rekke ytterligere tiltak, og påfølgende justeringer, har kommet til fortløpende i hele pandemiperioden. Dette er både begrensende tiltak og støttetiltak for å motvirke konsekvenser for samfunn, folk og bedrifter.⁴ Vi nevner noen av de begrensende tiltakene: regler for karantene og isolasjon, forbud mot opphold på fritidseiendommer, begrensninger eller forbud reiser av ikke er strengt nødvendige til alle land, reisebegrensninger innlands, avstandsgrenser mellom personer (1-2 meteren), koronaveileder kollektivtransport, anmodning om bruk av hjemmekontor osv.

Covid-19 har rammet alle deler av samfunnet på en eller annen måte, men det veldig stor forskjell på om konsekvensene for befolkning og næringsliv kan betraktes av typen praktiske ulemper eller om det har ført til store uopprettelige tap. Viktige støtteordninger for næringsliv og arbeidsmarked har bl.a. vært:

Viktige støtteordninger⁵ som næringen har benyttet er bl.a. følgende:

-Kompensasjonsordning for bedrifter med stort omsetningsfall: kompensasjon for andel av faste uunngåelige faste kostnader

-Lønnskompensasjonsordning fra NAV (reduert lønnsplikt ved permittering fra 15 til 2 dager, og tilskudd til arbeidsgivere for å ta permitterte tilbake i arbeid, dessuten økt kompensasjonsgrad til permitterte lønnstakere i et visst antall uker.)

-Kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekter, og rett til sykepenger fra fjerde dag.

-Stimuleringsordningen for kultur, frivillighet og idrett. Herunder kompensasjonsordninger for arrangører innen kultur, frivillighet og idrett

³ [Helsedirektoratet har vedtatt omfattende tiltak for å hindre spredning av Covid-19 - Helsedirektoratet](#)

⁴ Tidslinje myndighetenes håndtering koronasituasjonen: [Tidslinje: myndighetenes håndtering av koronasituasjonen - regjeringen.no](#))

⁵ [Meld. St. 2 \(2020–2021\) - regjeringen.no](#)

- Kompensasjonsordning via kommunene for hardt rammede bedrifter.
- Skatte og avgiftsutsettelse og lettelse (bl.a. reduksjon i lav sats mva. fra 12 til 6 pst.

Noen oppsummerende momenter om konsekvenser av 12-15 måneder med covid-19 for nærings- og arbeidsliv i nord:

- ❖ Mobilisering og organisering: offentlig, privat og regionalt.
- ❖ Omfattende tiltak og økonomiske virkemidler er etablert og stilt til disposisjon for ulike nivå i offentlig sektor, private og offentlige selskap, frivillig sektor, kommunesektor og befolkning.
- ❖ Verdiskaping (GRDP/Gross Regional Domestic Product): Troms og Finnmark hadde som utgangspunkt verdiskaping per sysselsatt omtrent som medianen av fylker i landet.
- ❖ Næringsstrukturelle kjennetegn: Høyere andel av næringer i offentlig sektor (administrasjon, helse/sosial, undervisning), transport og overnatting/servering, mens lavere særlig innen finans/forsikring, IT og kommunikasjon, utvinning petroleum og mineraler, teknisk tjenesteyting og industri. Troms og Finnmark har også en struktur med relativt færre større bedrifter. større andel mindre bedrifter.
- ❖ Utdanningsnivå: Nærmer seg landssnittet i sentrale deler av fylket både for høyere utdanning og videregående skole, men har i gjennomsnitt fortsatt klart flere med grunnskole som høyeste utdanning.
- ❖ Befolkningsnedgangen har økt i pandemiperioden i distriktsregioner generelt, men ikke minst i Troms og Finnmark.
- ❖ Sysselsettingsendring første korona år: I første korona år, fra 2019K4 til 2020K4 har sysselsettingen i Troms og Finnmark blitt redusert med 1,5 pst mens landssnittet var -1,1 pst. Nedgangen i Troms og Finnmark var klart størst innen overnatting og servering (-19 pst.) og transport og lagring (-7 pst.), deretter personlig- og forretningsmessig tjenesteyting (-4 pst.), teknisk tjenesteyting og varehandel (-3 pst.). Det er de samme næringene som har størst nedgang i landet, men landet har noe mindre nedgang. Det er kun i primærnæringene at Troms og Finnmark hadde bedre utvikling enn landssnittet, og der hadde Troms og Finnmark vekst.
- ❖ Endringen i ansatte (utenom selvstendig næringsdrivende) i hele korona-perioden 2020K1 til 2021K2 var en nedgang på 2,4 pst. i Troms og Finnmark. Landbruk og fiske økte med 11 pst. og IT/kommunikasjon med 5 pst. De fleste øvrige næringer hadde nedgang, men først og fremst var det stor nedgang hos overnatting/servering (-34 pst.), transport og lagring (-9 pst.), dernest personlig og forretningsmessig tjenesteyting (-5 pst.) og finans/forsikring (-4 pst.).

- ❖ Konkurser økte i Troms og Finnmark de fleste måneder første halvår 2020 sammenlignet med tilsvarende periode foregående år, men har deretter vært lavere de fleste månedene fram til sommeren 2021 sammenlignet med tilsvarende periode de to årene før pandemien (2018 og 2019). Flest konkurser var det innen forretningsmessig tjenesteyting og bygg/anlegg, slik som foregående årene. Men der antall konkurser hadde økt i koronaåret 2020 var innen overnatting/servering, forretningsmessige tjenester og delvis transport/lagring.
- ❖ Redusert omsetning (data for første seks måneder) etter korona: De fleste næringer hadde en rekke selskap med betydelig redusert omsetning ut fra data første seks måneder (mars-august 2020) etter koronatiltakene startet. Av de som oppfylte krav om å søke kompensasjonsordningen for tapt omsetning (mer enn 30 pst. redusert omsetning), var omsetningsfallet i perioden i gjennomsnitt 58 pst., varierende fra 47-79 pst. for de ulike næringene – bl.a. fiske/oppdrett, bergverk/olje, landbruk, personlig/forretningsmessig tjenesteyting, hotell/restaurant m.fl. Næringene som hadde fått mest støtte i beløp fra kompensasjonsordningen var hotell/restaurant, personlig/forretningsmessig tjenesteyting og bergverk. For øvrig har hurtigruta hatt det desidert største inntektsbortfallet og mottatt mest kompensasjon målt i kroner.
- ❖ Om lag 300 frilansere og selvstendig næringsdrivende har fått kompensasjon fra egen støtteordning, og antallet har ligget på samme nivå mai 2020 - mai 2021, men var noe høyere de to første korona månedene mars/april 2020.
- ❖ Utdanningsvalg: Registrerte data for søking til videregående skole i 2020 ga for små endringer til å trekke konklusjoner om korona effekter. Muligens vil data for utdanningssøking 2021 gi bedre svar.
- ❖ Arbeidsmarked: Andel bruttoledige (arbeidsledige og permitterte) økte markert de første korona-månedene (mars og april 2020), og falt deretter markert fram mot sommeren/høsten 2020 og holdt fremdeles mars 2021 et lavt nivå på om lag 3 pst. i Troms og Finnmark. Det er blant det laveste av fylkene i landet og godt under landsnittet. Størst økning i ledighet av yrker i løpet av 2020 hadde desidert reiseliv/transport, deretter serviceyrker, butikkarbeid og kontorarbeid. Samtidig viser dataene at nesten alle yrker hadde en betydelig nedgang i ledighet fra mai 2020 til mars 2021. For en hel rekke av yrkene har tilgangen på ledige jobber økt merkbart fra våren 2020 til våren 2021. Likevel er det flere yrkesgrupper der mange er jobbsøkere, og klart flest per mars 2021 var det innen reiseliv/transport, men også f.eks. innen industriarbeid, bygg/anlegg og en rekke serviceyrker.
- ❖ Permitteringer: ledige som følge av permitteringer skjedde i veldig stort omfang i mars/april 2020 og vedvarte en stund slik at av de arbeidsledige i den perioden i stor grad besto av permitterte ledige. Ut fra situasjonen per mars 2021 var det særlig innen reiseliv/transport og industri mange som fortsatt var permitterte, og ellers også en del innen noen servicerelaterte yrker (varehandel, personlig og forretningsmessig tjenesteyting).

1. Innledning – bakgrunn og problemstillinger

Utgangspunktet for dette dokumentet har vært å belyse **endringstrekk under korona pandemien**, og hvordan pandemien direkte, og indirekte gjennom reguleringstiltak, har påført *næringsliv og arbeidsmarked* i inn- og utland konsekvenser – her med fokus på utviklingen i nord. Vi har også belyst omfanget og anvendelsen av den mest omfattende støtteordningen til næringslivet, "kompensasjonsordningen", for den perioden vi har hatt tilgjengelige data. Påvirkningen har variert for ulike næringer og dermed også påvirket regionene ulikt ut fra hvor dominerende de enkelte næringer er i regionene. Disse påviste virkningene vil inngå som grunnlag i en annen del av prosjektet som omhandler vurderinger av regionens robusthet til å møte den type uforutsette samfunnhendelser som en pandemi er.

Å belyse utviklingen i pandemiperioden har blitt utfordrende både fordi tallgrunnlaget har variert betydelig hele tiden under pandemien, og det har manglet oppdatert datagrunnlag som gir både et relevant oppdatert bilde av situasjonen og utviklingsfasene underveis. For de fleste som har prøvd å planlegge utviklingen har usikkerheten strukket ut i tid, lengre enn mange forventet. Vi har derfor flere ganger måttet omskrive og være på kontinuerlig jakt etter oppdaterte data, men satte sluttstrek for innhenting av datagrunnlag som ikke var tilgjengelig innen slutten av mars 2021.

2. Næringsstruktur og utvikling

2.1 Regioner påvirkes forskjellig og har ulike forutsetninger

Korona pandemien har rammet verdensdeler og nasjoner ulikt. Det skyldes både hvordan viruset har spredt seg, at det er ulike strukturer og kapasiteter i samfunn og økonomi for å møte utfordringene samt at det er valgt forskjellige strategier og tiltak i landene. Forskjellene vil ikke bare være mellom land, men også innlands mellom landsdeler, mellom fylkene og mellom regioner innen fylkene.

Når analyser av utviklingstrekk i samfunnet skal utføres, er det ofte en utfordring hvilket geografisk analysenivå dette skal gjøres på. I storfylket Troms og Finnmark er det ikke etablert noen "regioninndeling" som er omforent, avklart og samtidig funksjonell til ulike analyseformål. Både i offentlig sektor, større konsern og SSB anvendes ulike metoder, kriterier og formål for valg av geografiske inndelinger - i hovedsak bestående av ulike grupperinger av sammenhengende nabokommuner som på en eller annen måte har noe felles, slik at de inngår i en valgt «regioninndeling» tilpasset aktuelle behov.

Eksempler på regioninndelinger er «økonomiske regioner» og «bo- og arbeidsmarkedsregioner», begge region typer som bl.a. SSB anvender. SSB definerte regiontypen sentralitet allerede etter Folke- og bolig tellingen i 1970, og da som en del av Standard for kommuneklassifisering (SSB, 1975). På grunn av misnøye med SSBs indeks utviklet NIBR en indeks der man delte landet inn i bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner, inndelt i seks nivå), der sentralitet er én av ingrediensene. BA-regionene er definert ut fra arbeidspendling, og den mest sentrale kommunen i regionen bestemmer hele regionens sentralitet. SSB's nåværende sentralitetsindeks⁶ kom i 2017 og er senere oppdatert i 2019. Videre har vi "distriktsindeksen" av 2020 som er et verktøy for å peke ut distriktskommuner og er et uttrykk for graden av distriktsutfordringer i en kommune. Den brukes bl.a. i fordelingen av de regionalpolitiske tilskuddene i inntektssystemet.⁷

Av egendefinerte regioner i Troms og Finnmark har man f.eks. en egen regional inndeling for videregående opplæring. Videre har vi «regionråd», en type regioninndeling der en gruppe av kommuner har valgt å inngå i et interkommunalt samarbeid. Det er ikke etablert egne faste datasett for de ulike regionråd-gruppene hos SSB. Det er heller ikke

⁶ Indeksen er basert på tilgang til arbeidsplasser og servicefunksjoner fra hver enkelt av landets kommuner og grunnkretser.

⁷ Distriktsindeksen ble gjennomgått av Asplan/Viak (Galloway og Haugberg, 2019) på oppdrag fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, og "sentralitetsindeksen" veier tungt i utformingen av distriktsindeksen. Ettersom denne type regionindekser ofte har stor betydning i utformingen av praktisk politiske virkemidler, er det viktig at produksjonen av disse indeksene er så gjennomsluktige og forståelige som mulig (SSB notater 2020/4 Sentralitetsindeksen).

hensiktsmessig da dette ikke er stabile regioninndelinger over tid, men dynamiske regioner der kommunemedlemmene endres over tid.

En god del data finnes bare tilstrekkelig detaljert⁸ og oppdatert der fylkeskommuner er laveste geografiske nivå. Vi har hatt hovedfokus på Troms og Finnmark fylke, men har ut fra datagrunnlag og analysebehov også trukket inn sammenligninger med andre fylker og landstall, og i noen tilfeller gjort vurderinger på kommunenivå. Datagrunnlag og analyser er også brutt ned på detaljert næring, dels også eksemplifisert ned på bedriftsnivå, bedriftsstørrelse og yrker. Der det har vært mulig, og relevant for analysen, er årsdata supplert med kvartals- eller månedsdata, som i noen sammenhenger er nødvendig for å vise effekter av en pandemi som ikke har vart over flere år, men endret seg fra måned til måned.

Som nevnt foran har kommunene selv ofte etablert samarbeidsregioner, eller interkommunale regionråd, men de danner ikke alltid gode funksjonelle regioner med tilsvarende geografisk datasett hos SSB, som kan anvendes til analyser av arbeidsmarked, økonomisk interaksjon, tjenesteregioner e.l.

Som et bakteppe for å tolke data og analyser kan det være nyttig å ha en klar oversikt over de konkrete samarbeidsregioner som kommunene i Troms og Finnmark fylke selv har etablert gjennom sju interkommunale regionråd i fylket, jf. tabellen under. Når vi presenterer situasjonsbilder og utviklingstrekk med data på fylkesnivå, som egentlig er et gjennomsnittsbilde for fylket totalt, er det imidlertid viktig å ha oppmerksomhet på at bakenfor dette vil situasjonen variere til dels betydelig i ulike kommuner/kommuneregioner i fylket.

⁸ Kvartals- eller månedsdata er f.eks. i mindre grad tilgjengelig for lavere geografisk nivå enn fylkesnivået.

Tabell 1: Interkommunale regionråd i Troms og Finnmark de siste årene⁹

REGIONRÅD	Antall kommuner	Areal	Folketall	Merknader
Øst-Finnmark Regionråd	9			Tidligere Finnmark fylke. Kommuner: Tana, Nesseby, Sør-Varanger, Vadsø, Vardø, Berlevåg, Båtsfjord, Gamvik og Lebesby.
Vest-Finnmark Rådet	7			Tidligere Finnmark fylke. Kommuner: Nordkapp, Måsøy, Hammerfest, Porsanger, Hasvik, Alta og Loppa.
Ávjovárre Urfoiksregion	2			Tidligere Finnmark fylke. Kommuner: Kautokeino og Karasjok. Rådet er ikke nedlagt, men har hatt <i>minimal aktivitet</i> etter Porsanger kommune trakk seg ut i 2014. ¹⁰ Både Kautokeino og Karasjok har søkt seg mot andre samarbeid – Karasjok mot øst og Kautokeino både mot Vest-Finnmark og Nord-Troms. De er p.t. ikke med i andre råd.
Nord-Troms Regionråd	6			Tidligere Troms fylke. Kommuner: Kvænangen, Nordreisa, Kåfjord, Skjervøy, Storfjord og Lyngen.
Tromsø-områdets Regionråd	3			Tidligere Troms fylke. Kommuner: Balsfjord, Karlsøy og Tromsø.
Midt-Troms Regionråd	6			Tidligere Troms fylke. Kommuner: Senja (Lenvik, Berg, Torsken, Tranøy), Sørreisa, Dyrøy, Bardu, Målselv og Salangen.
Hålogaland interkommunale politiske råd (Hålogalandsrådet)	8			Hålogalandsrådet ¹¹ erstattet fra 1.1.2020 Sør-Troms Regionråd (i Troms og Finnmark fylke) og Ofoten Regionråd (i Nordland fylke). Medlemskommuner fra Troms og Finnmark i det nye rådet er kommunene: Gratangen, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Lavangen og Tjeldsund. Medlemmer fra Nordland er kommunene: Narvik og Evenes.

Nedenfor har vi presentert noen demografiske kjennetegn ved Troms og Finnmark fylke, sammenlignet med landet totalt. Fylket utmerker seg med at en langt større andel av befolkningen bor i de mest rurale kommunene (sentralitet 5 og 6) og har ingen kommuner klassifisert i de to mest sentraliserte kategoriene (sentralitet 1 og 2). Kun én kommune

⁹ [Interkommunale regionråd – Wikipedia](#), supplert med noen korreksjoner ut fra kjente nyere opplysninger.

¹⁰ 27.10.2021, ordfører Kautokeino.

¹¹ NIVI rapport 2019:4 Status for interkommunalt samarbeid i Troms og Finnmark (20.12.2019) og [Om oss – Hålogalandsrådet \(halogalandsradet.no\)](#).

kommer inn under sentralitetskategori 3, Tromsø, mens tre kommuner tilhører sentralitetskategori 4 - Harstad, Alta og Hammerfest. Resten er under kategori 5 og 6.

Tabell 2: Demografiske kjennetegn ved Troms og Finnmark fylke og Norge.¹²

Region	Population (2020)	5-year population change (15-20)	Population by centrality of municipality (2020) (1=most central, 6=least central)	People living in villages/towns/cities (2019)	Demographic vulnerability index** (10=most vulnerable)
Troms & Finnmark	243 311	1,8%*	3: 76 974 (32%) 4: 56 940 (23%) 5: 55 234 (23%) 6: 54 163 (22%)	179 346 (74%)	5
Norway	5 367 580	3,9%	1: 1 026 486 (19%) 2: 1 363 366 (25%) 3: 1 364 123 (25%) 4: 878 734 (16%) 5: 499 142 (9%) 6: 235 72 (4%)	4 368 614 (82%)	2

* Note that Tjeldsund municipality was moved from Nordland to Troms & Finnmark county in 2020 (and merged with Skånland). If using the current municipality structure, the 5-year change would have been a 0,3% increase in Nordland and a 1,2% increase in Troms & Finnmark.
**Based on 10 indicators in Nordregio Working Paper 2019:1 (age balance, gender balance, birth rates, death rates and international migration balance).

Kilder: NORCE, basert på datagrunnlag fra SSB.

2.2 Næringsstruktur og endring – sysselsatte i næringene

2.2.1 Innledning - viktige næringer og forutsetninger i regionen før covid-19

Da Covid-19 pandemien spredte seg og nådde Nord-Norge, utfordret den et samfunn som historisk har basert sin økonomiske aktivitet og har en bosetting langs en kyst med nærhet til store fiskeri-, petroleums- og mineralressurser, men også med tilgang til fornybar vind- og vannkraft energi. Fiskerisektoren og mineral- og prosessindustrien har en lang historie der mesteparten av produksjonen eksporteres til verdensmarkedet. Eierskapet og konkurransen om tilgang til å høste av disse ressursene er av avgjørende betydning for regionens utvikling. De siste tjue årene har olje- og gassnæringen vokst fra minimal tilstedeværelse til å bli en betydelig sektor i nord, spesielt i Hammerfest/Finmark, Harstad/Troms og i sørlige deler av Nordland (Helgeland). Til tross for store fiskeriressurser, har det vært tilbakegang i mange små kystsamfunn der aktiviteten har vært avhengig av fiskerier og fiskeindustrien, delvis pga. strukturendringer i næringene og reguleringer av fiskekvoter og flåteledd. Samtidig har akvakultur sektoren hatt en kraftig vekst i Troms og Finnmark, som i Nordland, og denne veksten i produksjon og eksport ser ut til å fortsette. Samtidig med økt eksternt eierskap i sektoren i nord, reises det spørsmål

¹² NORCE rapport (2020): «Områdeanalyse Nord og Sápmi», NORCE, 31.10.2020. Basert på SSBs sentralitetsindeks, oppdatert med 2020 kommuner (SSB, februar 2020).

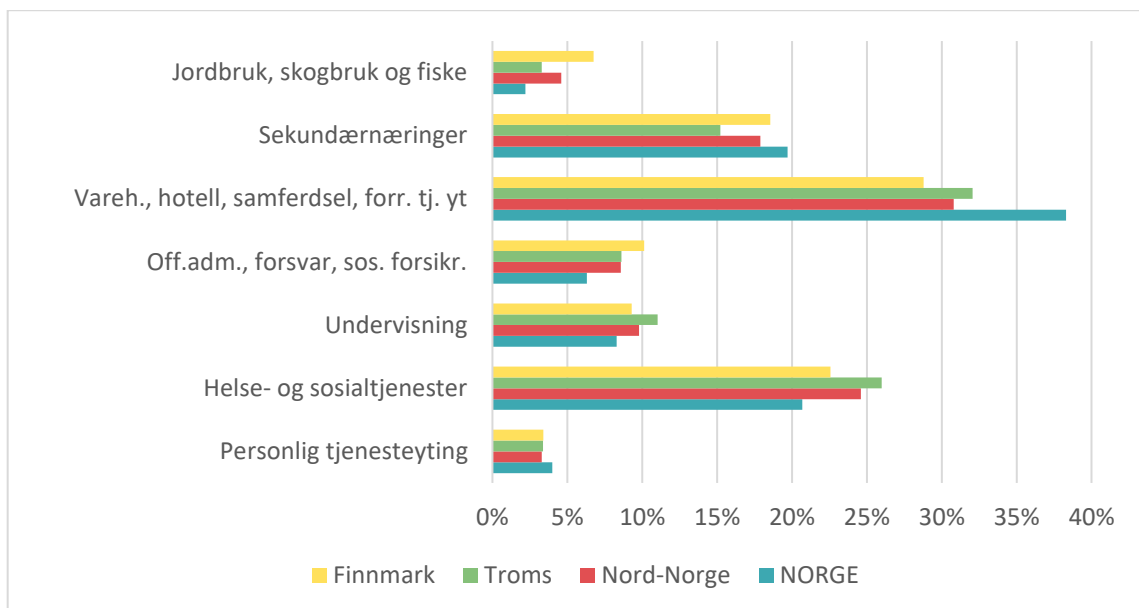
og uttales bekymringer om for liten del av verdiskapingen i denne lønnsomme sektorens verdikjeder tilfaller lokalsamfunn og lokale bedrifter?

Nye næringer under utvikling er bl.a. innen fornybar kraftproduksjon fra offshore- og landbasert vindkraft. Som for akvakultur foreligger også her Interesse motsetninger når ny aktivitet planlegges, bl.a. når det gjelder bruk av arealer i kystsonen, men også på land. Sammen med stabiliserende el-kraftproduksjon fra oppdemmede vannbasseng, er det stor interesse for denne variable "grønne" energiproduksjonen både fra nasjonale og utenlandske investorer og industrien. Videre foreligger modne prosjektplaner innen utvinning av mineraler. Skillelinjene i interesser går ofte mellom investorer og ulike grupper av lokale brukere. Det store spørsmålet lokalt er ofte: "what is in this for us"? I tillegg er miljøproblematikken er komponent som oftere og sterkere trekkes inn i vurderingene når næringsutvikling og nye arbeidsplasser i regionen planlegges.

Mens primærnæringer, industri og leverandørbedrifter er lokalisert til kommuner og klynger i ulike deler av Nord-Norge, relativt mer i Finnmark og Nordland, er de de store og dominerende offentlige institusjonene innen helse og utdanning lokalisert i landsdelens største byer som Tromsø og Bodø. De store byene har også region-kontorer for større institusjoner og foretak innen finans, FoU og forretningsmessig tjenesteyting, men også innen kultur og frivillig sektor.

Til slutt må vi trekke fram den voksende turist industrien i deler av Nord-Norge, med godt kjente destinasjoner som f.eks. Tromsø/Senja, Nordkapp i Finnmark, Lofoten/Helgeland i Nordland og Sápmi. Utvidelsen av reiselivet fra én sesongs aktivitet til helårlig næring har gjort reiselivsindustrien til en mer bærekraftig sektor for investorer, små-skala bedrifter og lokalsamfunn. Likevel, i begynnelsen av 2020, rammet covid-19 pandemien brått og kraftig økonomien og framtidige utsikter for næringen.

Figur 1: Andel av ulike regioners sysselsatte som arbeider i de ulike næringene. Troms, Finnmark, Nord-Norge og Norge. Prosent, 2019 (4. kvartal).¹³

Kilde: SSB, T12907.

Troms og Finnmark fylke, som er fokusregion her, er geografisk en del av den større landsdelsregionen Nord-Norge der også Nordland fylke inngår. Geografisk plassering i nord og kjennetegn som spredt bosetting samt nærhet til naturressurser, har bidratt til kulturell og økonomisk interaksjon innen hele landsdelen, også med noen felles landsdelsdekkende institusjoner. Før vi vender hovedfokus tilbake til Troms og Finnmark fylke, trekker vi fram noen overordnede nøkkeltall for landsdelen.

Før Covid-19, i slutten av 2019, hadde Nord-Norge en næringsstruktur der sysselsettingen i primærnæringene¹⁴ (5 pst.) og offentlig¹⁵ sektor (43 pst.) var relativt større i landsdelen enn for Norge generelt, mens industrien utgjorde omtrent samme betydning (18 pst.) som landssnittet. De private servicenæringene "handel, transport, forretningsmessig- og personlig tjenesteyting mv." er viktige sysselsettingsmessig, men utgjør en mindre andel av samlet sysselsetting enn for nasjonen (34 vs. 42 pst.).

I tabellen under har vi presentert tilsvarende struktur tall for Troms og Finnmark ved utgangen av 2019. Vi ser omtrent det samme mønsteret her, at primærnæringene (4,4 pst.) og offentlig sektor (44,5 pst.) har relativt større betydning enn for gjennomsnittet av landet. På den andre siden, sysselsetter de private¹⁶ servicenæringene "handel, transport, hotell og forretningsmessig tjenesteyting mv." (31 pst.) og industrien (16 pst.) som er

¹³ NORCE rapport (2020): «Områdeanalyse Nord og Sápmi», Norce 31.10.2020.

¹⁴ Landbruk, skogbruk og fiske/fangst.

¹⁵ Offentlig administrasjon og forsvar, utdanning samt helse- og sosial.

¹⁶ Handel, transport, hotell og forretningsmessig tjenesteyting.

relativt lavere andel av fylkets totale sysselsatte enn i landet generelt. Innenfor Troms og Finnmark fylke ser vi videre at primærnæringene, industrien og offentlig administrasjon/forsvar har relativt større betydning i Finnmark enn i Troms, mens offentlig sektor servicetjenester som helse- og sosial og utdanning er relativt større i Troms, hovedsakelig pga. universitetet og universitetssykehuset i Tromsø. Vi kommer tilbake med mer utdypende vurderinger om de ulike næringenes betydning og utvikling når vi analyserer effektene på økonomisk aktivitet og samfunn under Covid-19 perioden.

Tabell 3: Sysselsatte fordelt på næring. Troms og Finnmark fylke og Norge. 2019 (4. kvartal). Antall og prosent.

NACE	Syssels. etter arbeidssted			Prosent av sysselsatte totalt			
	Finnm.	Troms	Tro-Fin	Finnm.	Troms	Tro-Fin	NORGE
01-03 Jordbruk, skogbruk og fiske	2552	2846	5398	6,8	3,3	4,4	2,2
05-43 Sekundærnæringer	7017	13124	20141	18,6	15,2	16,2	19,7
45-82 Vareh., hotell, samferdsel, forr. tj. yt.	10885	27641	38526	28,8	32,1	31,1	38,3
84 Off. adm., forsvar, sosial forsikring	3827	7425	11252	10,1	8,6	9,1	6,3
85 Undervisning	3515	9507	13022	9,3	11,0	10,5	8,3
86-88 Helse- og sosialtjenester	8529	22414	30943	22,6	26,0	24,9	20,7
90-99 Personlig tjenesteyting	1286	2913	4199	3,4	3,4	3,4	4,0
00 Uspesifisert	193	351	544	0,5	0,4	0,4	0,6
TOTAL	37804	86221	124025	100	100	100	100

Kilde: SSB, T12907.

2.2.2 Næringsstruktur og næringsspesialisering 2015-2020 (4. kv.)

Næringsstruktur:

Her er hovedfokus Troms og Finnmark fylke. Ut fra en mer detaljert næringsinndeling enn foran, har vi sett på hva som er de største næringene, og videre rangert de etter hvor stor andel de utgjør av alle sysselsatte i fylket. Ved at vi har data for perioden 2015-2020 (4. kvartal)¹⁷, får vi også belyst om den *relative* betydningen av de enkelte næringene har endret seg årene før korona og i løpet av det første korona året 2020, men svarer ikke på om *antall* sysselsatte i næringene er økt eller redusert.¹⁸

Den desidert største næringen i Troms og Finnmark er helse- og sosial med sysselsettingsandel på 26 pst. av fylket totalt. Deretter følger hhv. varehandel og undervisning med en sysselsettingsandel på 11 pst. i begge, mens offentlig administrasjon/forsvar og bygg/anlegg (9 pst. hver) og industri (inkl. fiskeindustri og

¹⁷ Registerbaserte sysselsettingsdata fordelt på fylke og næring, og som omfatter alle typer sysselsatte, også selvstendige næringsdrivende, foreligger bare som årstall, og for 2021 vil disse ikke foreligge før ut i 2022. Senere vil vi se på andre typer indikatorer som også illustrerer noe om utvikling også i første del av 2021.

¹⁸ Om en nærings andel av totalt sysselsatte i fylket har økt betyr ikke nødvendigvis at denne næringa har vokst, ettersom det kan skyldes at andre næringer har blitt redusert. Den enkelte nærings endring i antall sysselsatte kommer vi tilbake til.

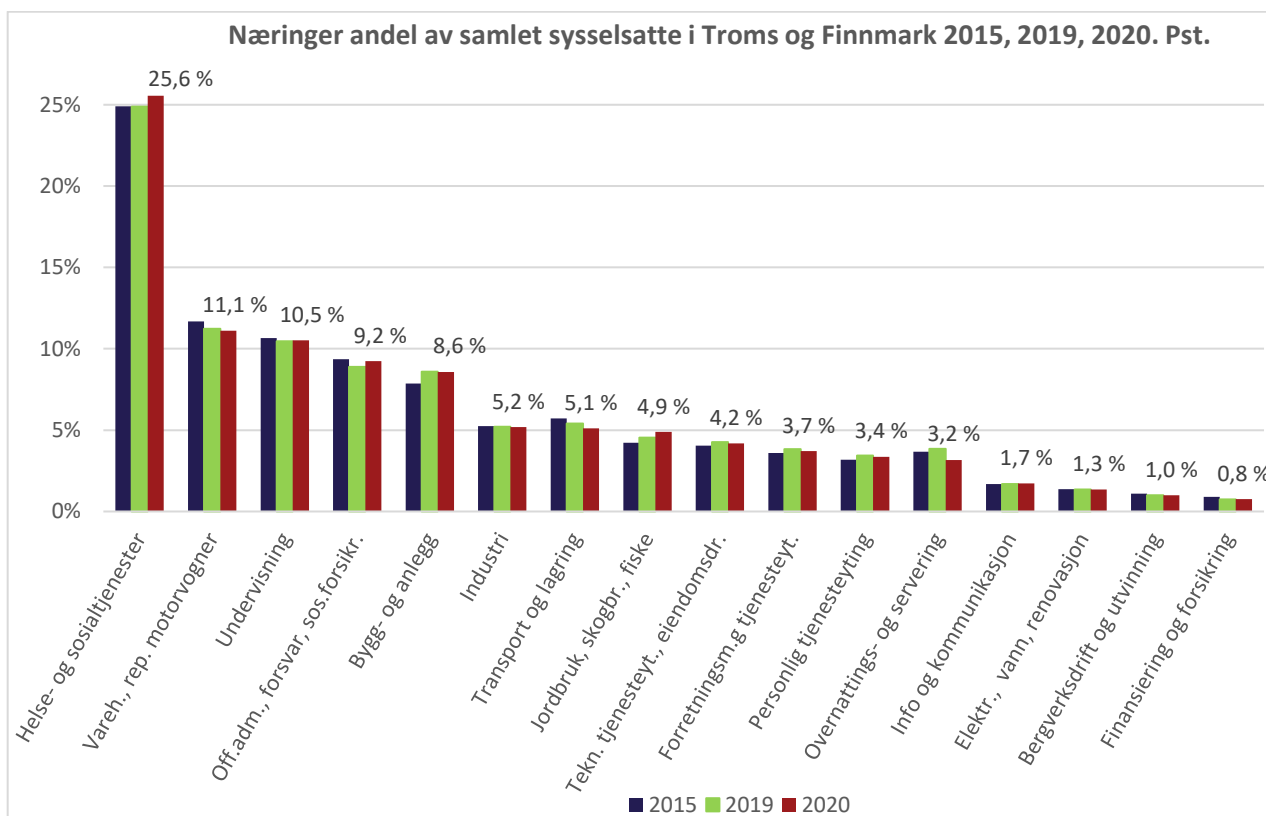
lakselakteri), transport/lagring og landbruk/fiske sysselsetter følger deretter med 5 pst. hver. Øvrige næringer består av ulike typer private tjenesteytende næringer som hver har mellom 1-4 pst. av de sysselsatte, herunder overnatting/servering blant de større med 3,2 pst. I tillegg kommer *utvinning* av mineraler/olje/gass med 1 pst. av de sysselsatte¹⁹.

I noe grad har det skjedd en forskyvning i næringsstrukturen, der noen næringer har styrket sin sysselsettingsbetydning sammenlignet med andre næringer. Det gjelder særlig helse- og sosialsektoren, men også offentlig administrasjon- og forsvaret, mens det i privat sektor er landbruk/fiskeri som har styrket sin posisjon fra slutten av 2019 til slutten av 2020. Private næringer som transport- og lagring samt overnatting- og servering er de som har redusert sin andel av samlet sysselsetting i fylket i perioden 2015-2020, og det gjelder hovedsakelig siste året i perioden.

Innslaget av ulike næringer varierer til dels mye innad i det store fylket, og innebærer at de ulike kommuneregionene ikke har samme grad av robusthet til å møte plutselige samfunnsendringer som pandemier, markedsskift, ressurskriser mv. Ulik grad av robusthet kan slå ut geografisk, - f.eks. ramme forskjellig mellom nord/sør, mellom kyst og innland eller sett i et sentrum/periferi perspektiv basert på ulik næringsstruktur og at ulike næringer er mer sårbare for enkelte typer endringer. Bl.a. vil næringsstrukturen være forskjellig i mindre sentrale småkommuner sammenlignet med større byer som har regionale vertskapsroller for større offentlige institusjoner og større private foretak.

¹⁹ Leverandørbedrifter til utvinning av mineraler/olje/gass er i begrenset grad med her og hører i stor grad til under andre næringer. En del spesialiserte oljeservicebedrifter er imidlertid plassert under utvinning.

Figur 2: Næringer i Troms og Finnmark²⁰ etter størrelse - andel av totalt sysselsatte²¹ 2015, 2019 og 2020 (4. kvartal).

Kilde: SSB.

Nærings-spesialisering sammenlignet med landet:

Troms og Finnmark har næringer som er hhv. over- og underrepresentert sammenlignet med landet. For å vise dette har vi beregnet en lokaliseringkvotient (jf. fotnote) for alle næringene i fylket hhv. 2015, 2019 (siste år før korona) og i slutten av første korona-år (2020, 4. kvartal). Næringer med kvotient større enn 1 innebærer overrepresentasjon eller høyere *spesialisering* enn landet, og motsatt for kvotienter under 1. Det har vi i figuren under rangert slik at næringer i Troms og Finnmark fylke med høyest spesialisering, sammenlignet med landet, er plassert øverst. Dataene viser også hvordan situasjonen var før korona sammenlignet med situasjonen ved inngangen til 2021.

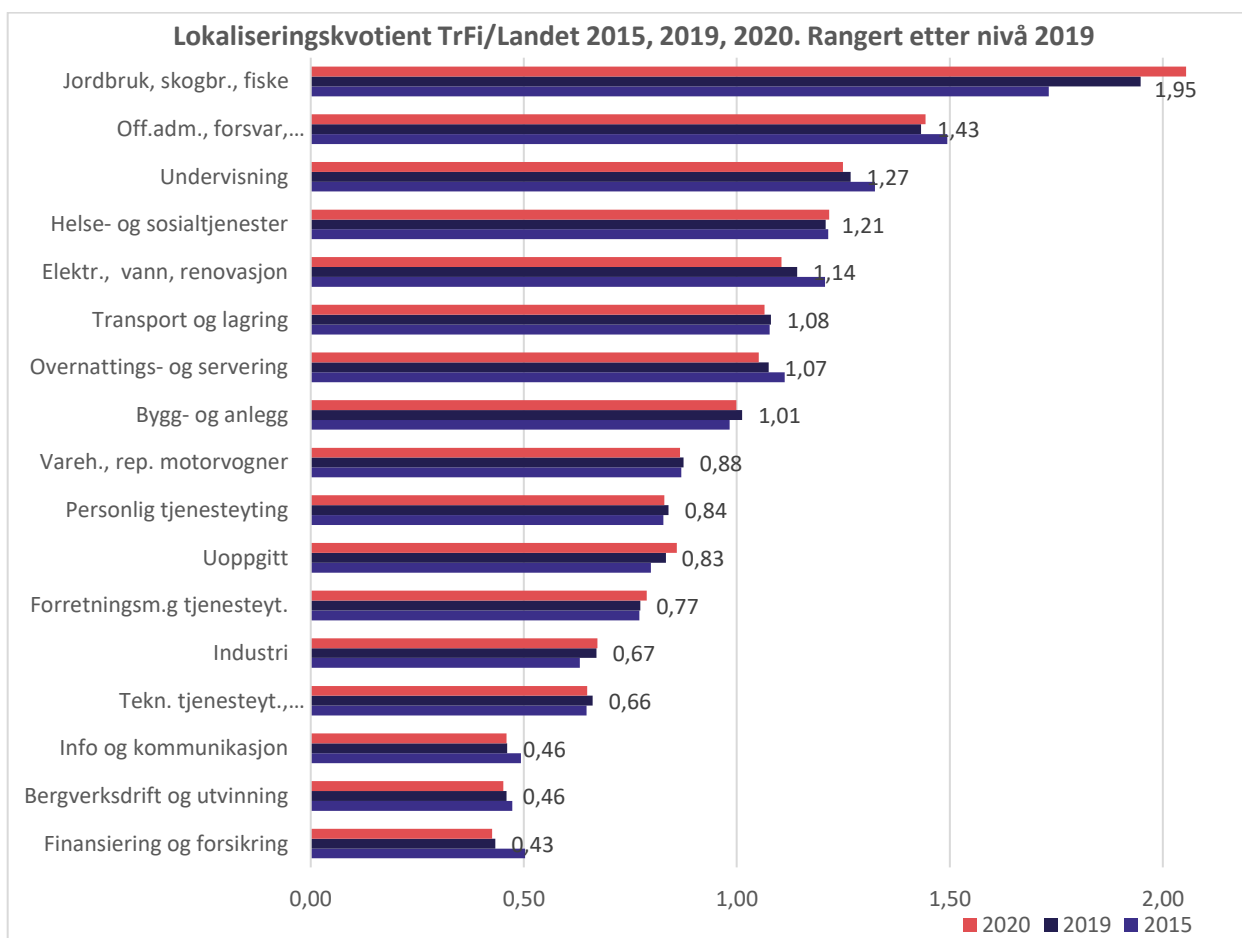
Troms og Finnmark viser desidert størst grad av spesialisering innen landbruk og fiske, som er nesten det dobbelte av landsgjennomsnittet (lokaliseringkvotient 1,95 i 2019), hovedsakelig pga. fiskeriene. Og dette økte i løpet av koronaåret 2020. Utenom offentlige

²⁰ Det er korrigeret tall før 2020 fordi Tjeldsund kommune ble overflyttet fra Nordland til Troms/Finnmark f.o.m. 1.1.2020 og der sammenslått med Skånland kommune, og dannet «nye» Tjeldsund kommune.

²¹ Vi benytter sysselsatte etter *arbeidssted* i hele dokumentet, dersom ikke noe annet er presisert. Det er det som viser aktiviteten i regionen best, selv om det vil inkludere en del innpendlere samt at en del bosatte i regionen faller utenom fordi de har arbeidssted utenfor regionen (utpendler).

dominerte næringer som offentlig administrasjon- og forsvar, helse- og sosial samt undervisning, er fylket noe overrepresentert innen transport og lagring samt overnatting og servering. Desidert mest underrepresentert, sammenlignet med landssnittet, er fylket innen næringene finans og forsikring (lokaliseringskvotient 0,43), IT og kommunikasjon (0,46) samt utvinning av mineraler/olje/gass (0,46). Fylket er også relativt mindre innrettet mot industri, teknisk tjenesteyting og deler av annen forretningsmessige tjenesteyting enn landet, men ikke i samme grad som forannevnte næringer.

Figur 3: Lokaliseringskvotient²² næringer. Troms/Finmark ift. Landet. 2015, 2019 og 2020 (kv.4). Rangert etter nivå lokaliseringskvotienten 2019²³ (siste normalår før korona).

Kilde: SSB. Bearbeidet og grafikk NORCE. Tallene ved siden av søylene er av plasshensyn bare plassert inn for søylene som gjelder 2019, men søylene for 2015 og 2020 kan uansett leses ut fra måleskalaen i liggende akse.

²² Lokaliseringskvotienten regnes ut som andelen antall arbeidsplasser i bransjen utgjør av samlet sysselsetting i regionen (her Troms og Finnmark), dividert med andelen bransjen utgjør av samlet sysselsetting i Norge. Når lokaliseringskvotienten er over 1 betyr det at næringen er relativt større i Troms og Finnmark enn i landet totalt.

²³ I figuren er tall for de enkelte næringenes lokaliseringskvotient kun lagt til søylene for 2019.

Om datagrunnlaget: I tolkingen av data må en også være klar over enkelte feilkilder som i perioder, og for enkelte næringer og regioner kan gi merkbare feilvurderinger. I korona-perioden vil vi spesielt trekke fram at SSBs ordinære registerbaserte sysselsettingsdata også omfatter permitterte (ulike datakilder behandler dette ulikt), slik at i perioder og i næringer med mange permitterte vil sysselsettingsnivå og -endringer i varierende grad feilvurderes. Det kommer vi tilbake til når vi ser på permitteringer.

Flest små og mellomstore bedrifter

Det norske næringslivet er dominert av små og mellomstore bedrifter, spesielt i nord. I Troms og Finnmark fylke har 89 pst. av foretakene færre enn ti ansatte og disse sysselsetter 39 pst. av de sysselsatte i regionen. Selskap mellom 10-50 personer utgjør ti pst. av foretakene, sysselsetter 36 pst. av alle sysselsatte og representerer også 36 pst. av samlet omsetning hos foretakene i fylket. De største og siste én prosent av foretakene sysselsetter 27 pst. av antall sysselsatte i foretakene og representerer 41 pst. av omsetningen.

Større foretak har ofte eiere som holder til utenfor regionen, og attraktive mindre foretak har i økende grad blitt oppkjøpt og overtatt i flere næringer.²⁴

Selskapsstrukturen er ganske lik i hhv. Troms og Finnmark, men med en noe høyere andel av selskapene og omsetningen i foretak med over 50 sysselsatte i Troms.

Tabell 4: Andel av foretak, salg og sysselsatte (unntatt offentlig forvaltning), fordelt etter foretakenes størrelse, 2018.

Selskapsstørrelse, ansatte	Troms			Finnmark			Troms og Finnmark		
	Pst. av selskapene	% av salg (1000 kr)	Pst. av sysselsatte	Pst. av selskapene	% av salg (1 000 kr)	Pst. av sysselsatte	Pst. av selskapene	% av salg (1 000 kr)	Pst. av sysselsatte
00	29 (-)	6	0	29 (-)	7	0	29 (-)	6	0
01-04	56 (78)	11	22	56 (79)	15	27	56 (78)	12	24
05-09	8 (11)	10	14	8 (11)	12	16	8 (11)	11	15
10-19	4 (6,3)	13	16	4 (6,2)	17	18	4 (6,3)	14	17
20-49	2 (3,3)	15	18	2 (3,2)	19	20	2 (3,3)	16	19
50-99	1 (0,7)	21	9	0 (0,4)	11	5	0 (0,6)	18	8
100-249	0 (0,3)	12	10	0 (0,1)	11	4	0 (0,3)	12	8
250	0 (0,1)	12	12	0 (0,1)	8	9	0 (0,1)	11	11
Total %	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Merknad: Tall i "(parentes)" inkluderer ikke selskap med 0 sysselsatte.

Kilde: SSB, T08288

²⁴ NORCE rapport (2020): «Områdeanalyse Nord og Sápmi», NORCE, 31.10.2020.

2.2.3 Regional verdiskaping ("BRP"/GRDP)²⁵ og innovasjon

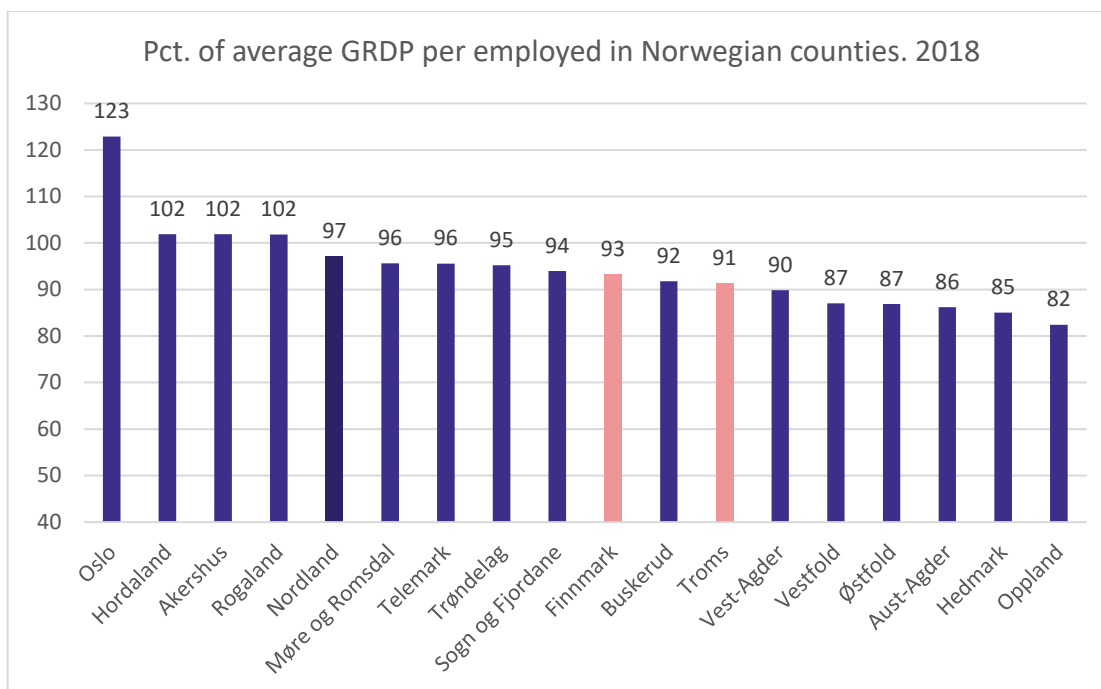
Verdiskapingen i fylket – status og sammenligning med landet:

Industristrukturen reflekterer ofte det økonomiske bidraget og veksten i en region. Bruttoproduktet per sysselsatt er en indikator som måler gjennomsnittlig bidrag til verdiskapingen fra arbeidskraft (*human capital*). Nord-Norge har historisk ligget noe etter sammenlignet med landet ellers når det gjelder produktivitet, men over tid har noen industrisektorer, byer og klynger nærmet seg og dels tatt igjen gjennomsnittet for landet

Som illustrert i figuren under, er bruttoproduktet per sysselsatt i Troms og Finnmark fylke rangert i midten av nivåene for norske fylker, sammen med Sogn- og Fjordane, Buskerud og Vest-Agder. Troms ligger noe under Finnmark. Bare Oslo-regionen, Stavanger-regionen og Bergen-regionen har en brutto regionalprodukt (BRP/GDRP) indeks større enn 100 i figuren. Typisk for regioner med høyt bruttoprodukt er tilstedeværelse av virksomheter innen petroleumsutvinning og petroleumsservice, høyere spesialisert tjenesteyting (KIFT), prosessindustri, internasjonal shipping og hovedkontorfunksjoner. Innlandsregionen Oppland/Hedmark, og noen andre regioner sør-øst i Norge, har lavere produktivitet per sysselsatt.

²⁵ Verdiskaping, eller "value added", er her definert som GRDP (Gross Regional Domestic Product), eller på norsk BRP (Brutto Regional Verdiskaping).

Figur 4: Bruttoprodukt (BRP/GRDP) per sysselsatt i norske fylker, i prosent av gjennomsnittlig bruttoprodukt i norske fylker, 2018. Indeks=100.

Kilde: SSB – Fylkesfordelt nasjonalregnskap. SSB, T09391

Gjennomsnittlig bruttoprodukt per sysselsatt i Troms og Finnmark fylke var om lag 850.000 kr i 2018, fordelt på Troms med 845.000 kr og Finnmark med 863.000 kr.

Tabell 5: Bruttoprodukt i Troms and Finnmark fylke sammenlignet med gjennomsnittet for norske fylker, 2018. SSB, T09391.

Region (county)	Bruttoprodukt (mill. NOK)	Bruttoprodukt per sysselsatt (NOK)	Bruttoprodukt per innbygger (NOK)	Sysselsatte personer (1 000)	Befolkning 1.1.2019
Troms	77 921	845 130	466 029	92	167 202
Finnmark	34 534	863 350	455 215	40	75 863
Troms og Finnmark	112 455	850 643	462 654	132	243 065
Alle norske fylker	2578665	926 145	483 964		

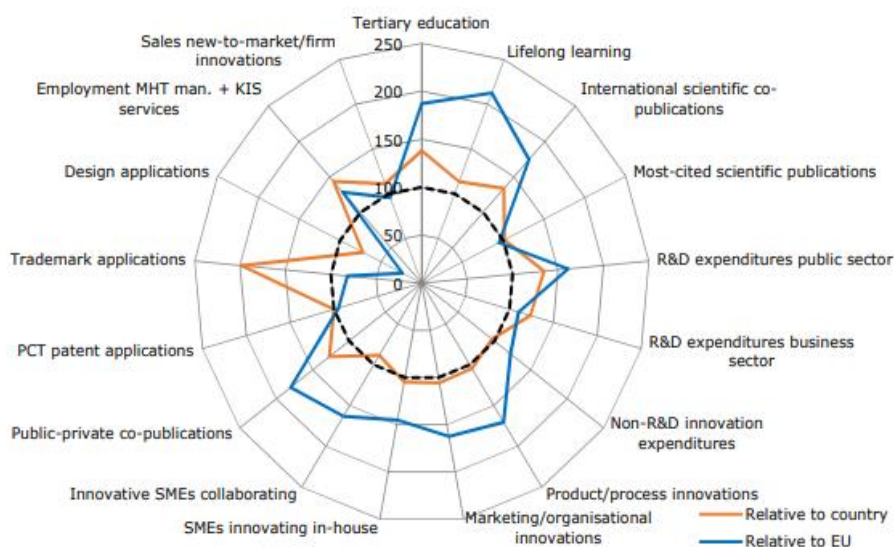
Innovasjon - status i nord:

Innovasjonslandskapet i Nord-Norge er forskjellig og av betydning for regionenes robusthet og kapasitet til å respondere på plutselige omveltninger. På den ene siden er Nord-Norge i stor grad karakterisert ved produkt- og prosessinnovasjon samt inkrementell innovasjon, men har den laveste FoU²⁶ intensiteten i Norge (Regionale Utviklingstrekk, 2018). Dette skyldes næringsstrukturen med mindre FoU-intensive sektorer, relativt stor andel datterselskaper uten hovedkontor som investerer tungt i FoU, og begrenset tilgang på høyt spesialisert/kvalifisert arbeidskraft i næringslivet. På den andre siden er Nord-

²⁶ FoU: forskning og utvikling

Norge karakterisert som en region i sterk innovasjonsutvikling av Regional Innovation Scoreboard, med økt innovasjonsutførelse på 34,2 pst. i perioden 2011-2019 (Regional Innovation Scoreboard 2019). Som figuren under illustrerer, skårer altså Nord-Norge høyt sammenlignet med resten av Norge og EU når det gjelder f.eks. produkt- og prosessinnovasjon og markedsføring/organisatorisk innovasjon.

Figur 5: Innovasjons-radar for Nord-Norge (Regional Innovation Scoreboard 2019)

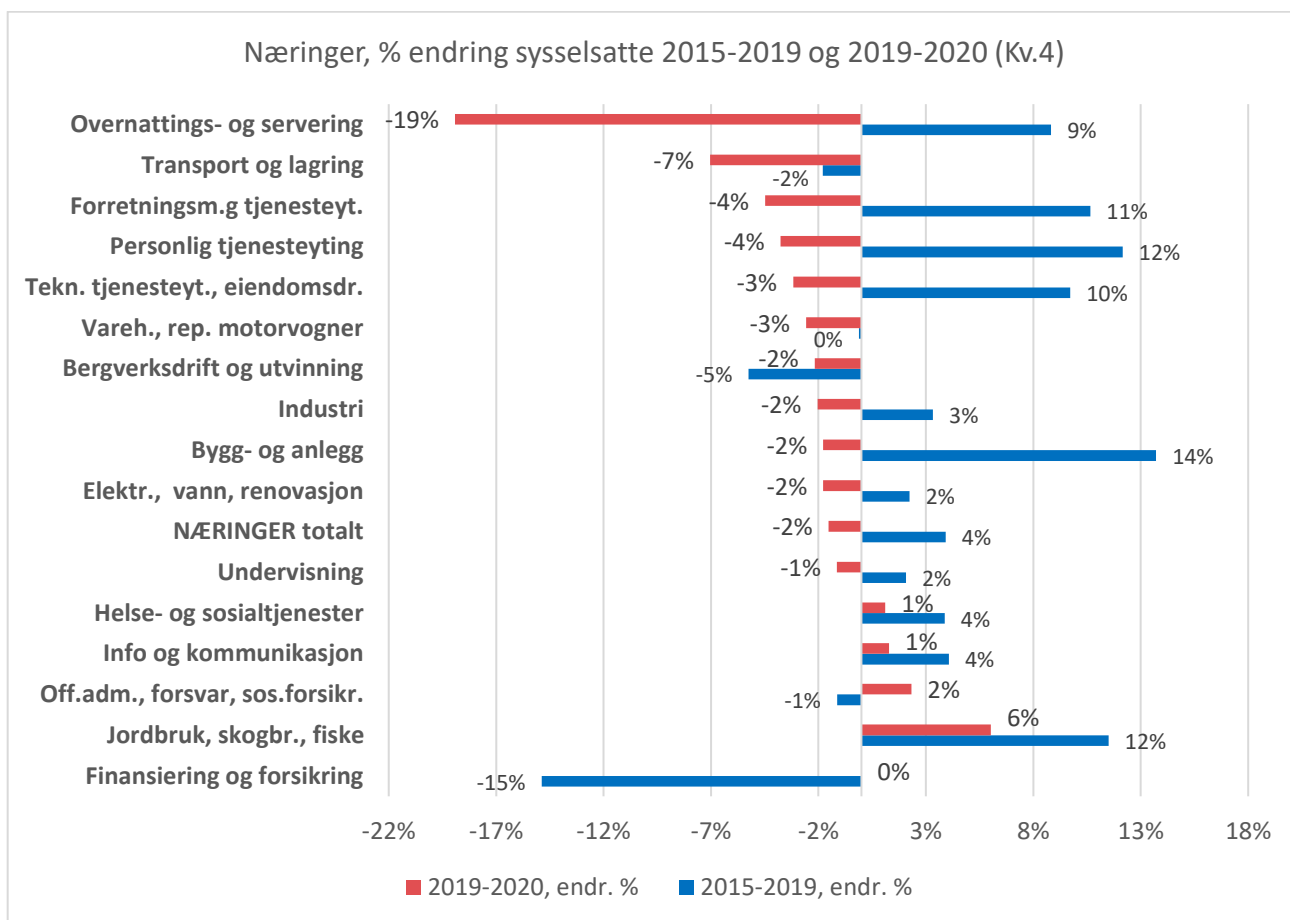

2.2.4 Endring i næringsenes sysselsetting 2015-2019 og første år med korona, året 2020

Mens vi foran i større grad har sett på næringsstrukturen i **Troms og Finnmark**, ser vi her på utviklingen i antall og prosent sysselsatte i de enkelte næringene 2015-2020 (4. kvartal), dvs. inklusive utviklingen første korona-år 2020. Ettersom data som omfatter alle sysselsatte etter næring finnes bare årlig, og ikke tilgjengelig kvartals- eller månedsvise, er 2020 siste år her.²⁷ Utviklingen første del av 2021 kommer vi tilbake til på annen måte.

²⁷ Utviklingen i første del av 2021 kommer vi tilbake til, men da bare for ansatte, og uten selvstendig næringsdrivende der data mangler.

Figur 6: Sysselsatte etter næring²⁸ Troms og Finnmark. Endring periodene 2015-2019 og 2019-2020, tall per 4. kvartal. Prosent endring.²⁹

Kilde: SSB, grafikk NORCE

At perioden før covid-19 var en oppgangsperiode framgår tydelig av de blå søylene i figuren foran, som viser vekst for de fleste næringene i fylket perioden 2015-2019. Negativ utvikling var først og fremst innen finans og forsikring (15 pst.), bergverksdrift- og utvinning (-5 pst.) og i noe grad innen transport og lagring. Totalt vokste sysselsettingen i Troms og Finnmark fylke med 4.708 eller fire pst. i perioden, jf. tabell.

Fra slutten av 2019 til utgangen av 2020, dvs. første korona-år, endres utviklingen markert. For det første blir samlet sysselsetting i Troms og Finnmark fylke redusert med 1902, eller 1,5 pst., dernest rammer nedgangen nesten alle næringer. Næringen med

²⁸ Sysselsatte etter arbeidssted. Noen næringer mangler tall for i 2020. Det er næringer SSB av anonymitetshensyn ikke har utlevert tall for, enten fordi det er for få selskap eller sysselsatte. I figuren her gjelder her bare næringen finans og forsikring, og derfor har næringen bare tall for søylen som viser endring i perioden 2015-2019.

²⁹ Statistikkgrunnlaget næringer ble endret f.o.m. 2015, derfor har vi ikke tatt med data før 2015 uten å måtte justere datagrunnlaget. Tall er korrigert iht. kommune/regioninndeling fra 1.1.2020 slik at tidsserien er sammenlignbar (Tjeldsund flyttet fra Nordland til Troms/Finnmark og sammenslått med Skånland der).

desidert størst nedgang i første korona år er overnatting og servering (-19 pst.) og klart neststørst nedgang var hos transport og lagring (-7 pst.). Videre var det næringer med god vekst foregående årene som nå fikk oppleve klar nedgang på 3-4 pst., som forretningsmessig tjenesteyting, personlig tjenesteyting, teknisk tjenesteyting/eiendomsdrift og bygg- og anlegg, men også varehandel.

Få næringer hadde vekst i første korona-året, og de det gjaldt var særlig landbruk/fiske (+ 6 pst.), i noe grad IT og kommunikasjon samt deler av offentlig sektor som offentlig administrasjon/forsvar og helse- og sosial.

Tabell 6: Utviklingstrekk sysselsatte³⁰ fordelt på næringer i Troms og Finnmark 2015-2019 og 2019-2020 (per 4. kvartal).

	Troms og Finnmark					LANDET	LANDET
	Antall	Antall	Antall	Endr %	Endr %	Endr %	Endr %
	2015	2019	2020	2015-19	2019-20	2015-19	2019-20
Næringer totalt	120067	124775	122873	4 %	-1,5 %	4 %	-1,1 %
Helse- og sosialtjenester	29894	31052	31395	4 %	1,1 %	5 %	0,9 %
Varehandel, rep. motorvogner	14024	14008	13648	0 %	-2,6 %	0 %	-1,2 %
Undervisning	12799	13064	12915	2 %	-1,1 %	7 %	0,8 %
Off.adm., forsvar, sosialforsikr.	11226	11099	11357	-1 %	2,3 %	4 %	2,0 %
Bygg- og anlegg	9436	10730	10539	14 %	-1,8 %	11 %	0,0 %
Industri	6299	6509	6376	3 %	-2,0 %	-2 %	-1,9 %
Transport og lagring	6878	6754	6278	-2 %	-7,0 %	-2 %	-5,3 %
Jordbruk, skogbruk, fiske	5075	5659	6000	12 %	6,0 %	0 %	1,0 %
Tekn. tjenesteyt., eiendomsdr.	4850	5321	5152	10 %	-3,2 %	8 %	-0,8 %
Forretningsm. tjenesteyting	4310	4769	4555	11 %	-4,5 %	11 %	-5,9 %
Personlig tjenesteyting	3816	4280	4119	12 %	-3,8 %	11 %	-2,2 %
Overnatting og servering	4407	4796	3889	9 %	-18,9 %	13 %	-16,7 %
Info og kommunikasjon	2016	2098	2125	4 %	1,3 %	12 %	2,1 %
Elektrisitet, vann, renovasjon	1651	1688	1658	2 %	-1,8 %	9 %	2,0 %
Bergverksdrift og utvinning	1313	1244	1217	-5 %	-2,2 %	-2 %	0,0 %
Finans og forsikring	1089	927	:	-15 %	:	-1 %	2,3 %
Uoppgitt	984	777	:	-21 %	:	-24 %	-2,6 %

Kilde: SSB, bearbeidet av NORCE.

Noen næringer var «unntaksnæringer» ift. det store bildet, dvs. næringer som hadde vekst i første korona-år. Dette gjaldt særlig landbruk/fiske (6 pst.), men også offentlig administrasjon/forsvar (3 pst.), og til dels helse/sosial og IT/kommunikasjon. Offentlig administrasjon vokste i året 2020 faktisk mer enn for hele sammenligningsperioden 2015-2019.

³⁰ Sysselsatte etter arbeidssted.

Covid-19 effektene for næringene i Troms og Finnmark i et nasjonalt perspektiv:

Nasjonalt hadde alle fylker i korona-året 2020 en nedgang i sysselsettingen fra 4. kvartal 2019 til 4. kvartal 2020, jf. figuren under. På landsbasis ble det 30 000 færre sysselsatte, tilsvarende en nedgang på 1,1 prosent.

Troms og Finnmark var fylket som hadde størst tilbakegang med 1,5 prosent, etterfulgt av Oslo og Innlandet som begge hadde 1,3 prosent færre. Best ut kommer Trøndelag og Vestfold og Telemark som hadde en nedgang på hhv. 0,5 og 0,6 prosent.

Nasjonalt var overnatting- og serveringsvirksomhet hardest rammet ned en nedgang på 17 pst. sysselsatte fra 2019 til 2020. Over halvparten av den totale nedgangen kommer fra denne næringen. Forretningsmessig tjenesteyting, som bl.a. omfatter utleie av arbeidskraft, hadde en nedgang på 5,9 pst.

Enkelte næringer i landet ser ut til å være mindre påvirket av pandemien. Blant annet hadde finans og forsikring en relativt normal vekst på 2,3 prosent og informasjon og kommunikasjon hadde en vekst på 2,1 prosent. I tillegg hadde næringer der det offentlige er sterkt representert bra vekst.

Figur 7: Prosentvis endring i antall sysselsatte etter arbeidssted (15-74 år) fra 4. kvartal 2019 til 4. kvartal 2020, etter næring. Landet.

Kilde: SSB, [Nedgang i sysselsettingen i alle fylker - SSB](#).³¹

³¹ Her omtales også konsekvenser av ny statistikklov. 1.1.2021 trådte [den nye loven om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå](#) i kraft. Den nye statistikkloven tillater bl.a. ikke indirekte identifisering av virksomheter og foretak. Derfor er også flere tabeller, bl.a. 5-siffer Nace, ikke oppdatert ved publisering av 2020-tall fordi flere av disse må vurderes og eventuelt lages med et annet aggregeringsnivå.

Det er laget en [ny statistikkbanktabell](#) uten anonymisering av den statistiske enheten (ansatte, virksomhet og foretak). Tabellen omfatter alle jobber *med unntak* av [frilansere, oppdragstakere, honorarpersoner, mv.](#) Heller *ikke selvstendig næringsdrivende* er inkludert. Dette i motsetning til den ordinære registerbaserte sysselsettingsstatistikken.

3. Koronaperioden – endring i jobber for lønnstakere og konkurser i næringene

3.1 Jobbutvikling for "ansatte" 2020 og første halvår 2021 sammenlignet med før korona

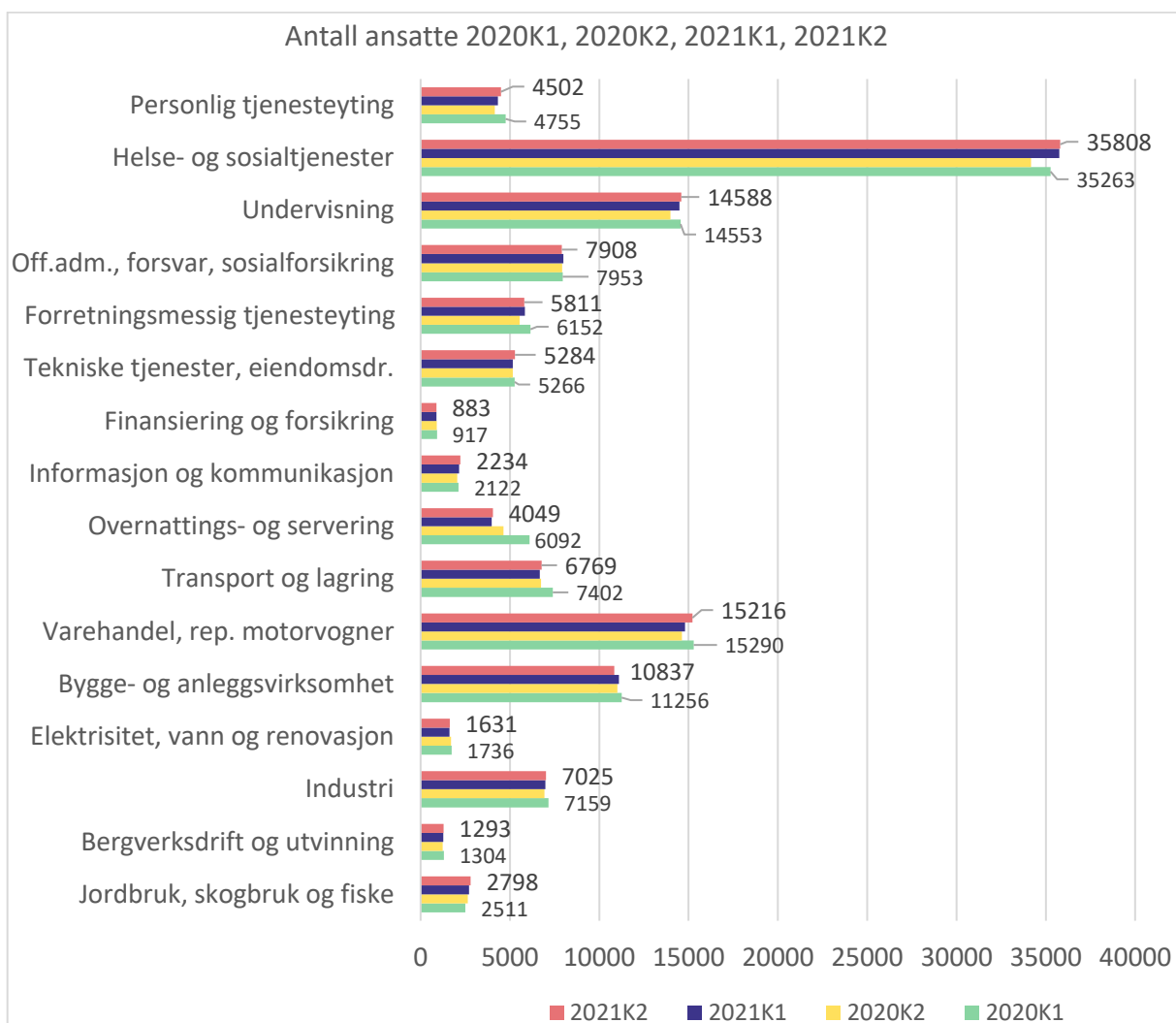
Dataene under ble tilrettelagt fordi registerbaserte data som kunne vise utviklingen i næringene for alle sysselsatte i løpet av koronaåret 2020 ikke forelå da vi begynte arbeidet. Senere har vi fått tilgang til det og oppdatert det i forrige underkapittel. Siden korona-perioden har vedvart lengre enn opprinnelig "antatt", har vi sett behov for, og etter hvert fått tilgang til materiale som viser kvartalsvis aktivitetsutvikling i næringene som også omfatter første halvår 2021.

Forskjellen på datagrunnlaget i dette kapitlet (ansattes jobber) og registerbaserte sysselsatte i forrige kapittel, er at her er ikke selvstendig næringsdrivende, frilansere o.l. inkludert, bare antall jobber som innehas av lønnstakere. Imidlertid er disse dataene mer oppdaterte ved at vi klarer å belyse næringsutviklingen også inn i første halvår 2021, omfatter både bosatte og ikke bosatte og i tillegg foreligger dataene kvartalsvis (sysselsatte er bare årsdata), jf. nærmere forklaring i fotnote til figur. Likevel gir dette et bra bilde av utviklingstrekkene for de fleste næringer, men nivået på ansatte i næringer med mange private næringsdrivende, som f.eks. en del innen primærnæringer og personlige tjenesteyting, vil avvike fra antall sysselsatte etter hovednæring.

I figuren under vises antall "ansatte" i næringene³² på fire tidspunkt. Nederste grønne søyle er like før korona og representerer 2020K1 (midtmåned i kvartalet), og dernest følger søylene for 2020K2 (gul), 2021K1 (blå) og 2021K2 (rød). Tall er lagt inn for hhv. nederste og øverste søyle for hver næring. Det tydeligste utviklingstrekket er at de aller fleste næringene fikk en negativ umiddelbart i kvartalet nedstengingstiltak ble iverksatt i andre kvartal 2020 (2020K2), og framgår ved endring i ansatte fra grønn til gul søyle. Basert på data fra årene før, så har de fleste næringer normalt vekst fra første til andre kvartal, så korrigert for slike vanlige sesongvariasjoner er korona-effekten egentlig enda sterkere enn det som framgår av figuren. Det andre hovedbildet er at flertallet av næringene som fikk en umiddelbar nedgang i aktiviteten andre kvartal 2020 har innhentet en god del av reduksjonene fram mot første del av 2021, men henger fremdeles noe etter situasjonen før korona-tiltakene i vår-vinteren 2020. For mer detaljert tallgrunnlag bak figuren viser vi til tabellen under figuren. Noen næringer ble rammet ekstra hardt, og det og annet skal vi i det følgende belyse nærmere.

³² "Ansatte" her er egentlig antall jobbforhold på måletidspunktet.

Figur 8: Antall *ansatte*³³ i Troms og Finnmark fylke fra like før korona (2020K1) til hhv. 2020K2, 2021K1 og 2021 K2.

Kilde: SSB,

³³ Ansatte her er definert som antall *jobber*. Både bosatte og ikke bosatte omfattes (i vanlig registerbasert sysselsettingsstatistikk er bare registrerte bosatte i Norge med), men unntatt private næringsdrivende, frilansere mv. I ordinær registerbasert sysselsettingsstatistikk er bare hovedjobben medregnet, mens her er også eventuelle andre jobber til lønnstaker på målingstidspunktet med. Antall jobber er dermed noe høyere enn antall lønnstakere. "Ansatte" her gjelder *midt måneden* i kvartalet. Vi har valgt dette datasettet fordi det best illustrerer aktiviteten underveis i et år (kvartal), og samtidig er en datatidsserie der dataene før og etter korona er sammenlignbare (kommuneinndeling o.l.) mht. hva som er vanlige kvartalsvariasjoner historisk, og ikke bare koronaperioden. Tallene gjenspeiler aktiviteten og utviklingen for de fleste næringer selv om nivået er forskjellig fra sysselsatte fordi ikke omfatter selvstendig næringsdrivende, frilansere o.l.).

Tabell 7: Antall ansatte fra før korona (2020-K1) og påfølgende kvartal fram til 2021-K2. Troms og Finnmark fylke.

	2020K1	2020K2	2020K3	2020K4	2021K1	2021K2
Alle næringer	129770	123543	127361	128831	125808	126708
Jordbruk, skogbruk og fiske	2511	2649	3009	2934	2717	2798
Bergverksdrift og utvinning	1304	1233	1218	1270	1262	1293
Industri	7159	6941	7040	7047	6980	7025
Elektr., vann, renovasjon	1736	1707	1838	1740	1618	1631
Bygge- og anlegg	11256	11023	11629	11631	11101	10837
Varehandel, rep. motorvogn	15290	14637	15235	15178	14801	15216
Transport og lagring	7402	6746	6906	6986	6675	6769
Overnatting/servering	6092	4643	5155	4825	3973	4049
Info og kommunikasjon	2122	2048	2073	2131	2159	2234
Finansiering og forsikring	917	912	915	907	895	883
Tekn. tjenester, eiendomsdr.	5266	5170	5336	5319	5167	5284
Forretningsm. tjenesteyt.	6152	5548	5821	6046	5847	5811
Off.adm., forsvar, sosialfors.	7953	7922	7935	7939	7985	7908
Undervisning	14553	13992	13264	14503	14487	14588
Helse- og sosialtjenester	35263	34170	35661	35941	35758	35808
Personlig tjenesteyting	4755	4146	4286	4400	4328	4502

Kilde: SSB,

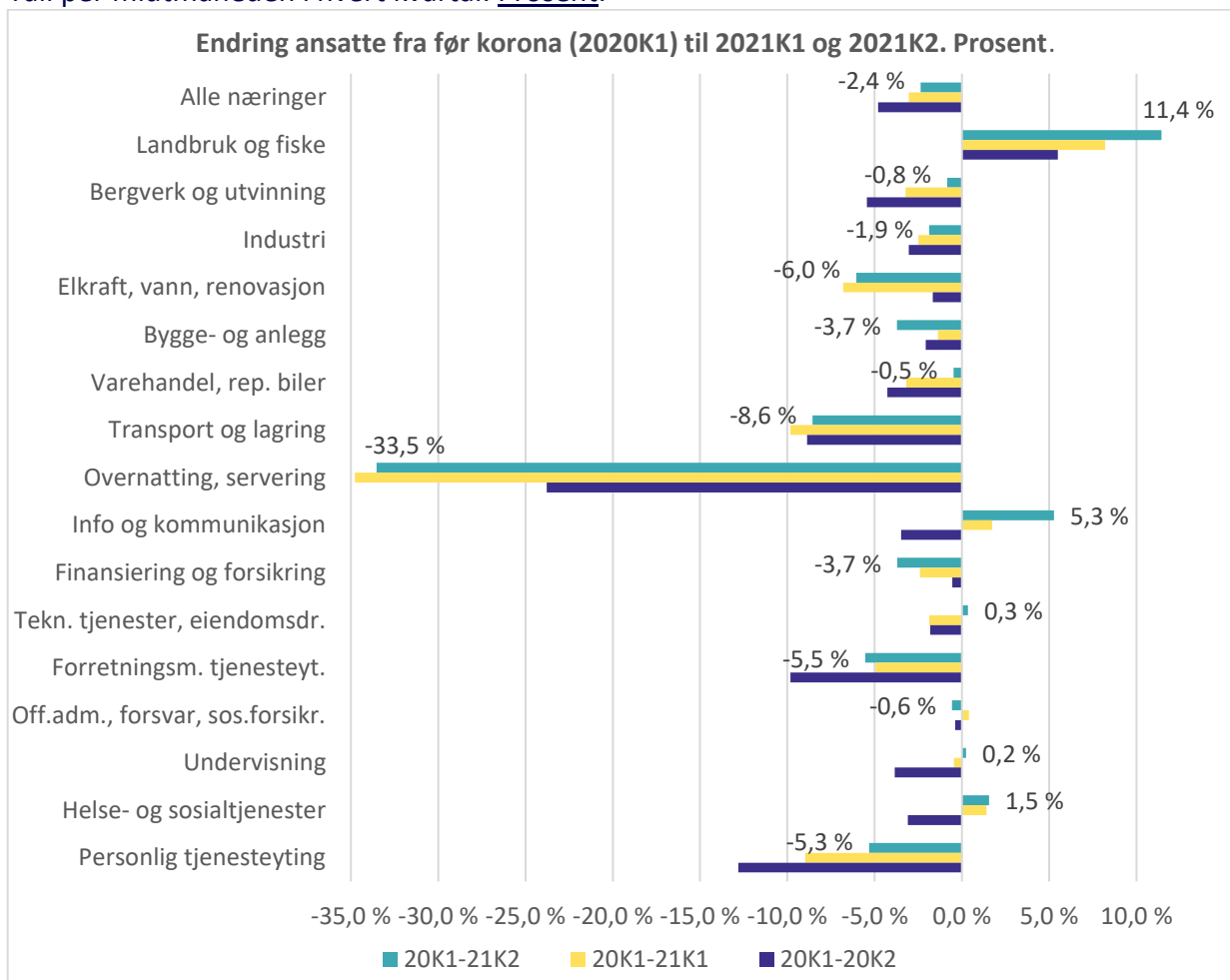
Figuren under viser prosentvis endring i aktiviteten i næringslivet fra perioden før korona tiltakene, som er 2020K1 (februar), og til påfølgende kvartaler fram til forsommeren, 2021K2 (mai).

Nesten alle næringer har hatt en negativ utvikling fra utgangspunktet før koronatiltakene i februar 2020 (2020K1) fram mot forsommeren 2021 (2021K2/mai), som er siste periode vi ar data. De næringene som sterkest har merket korona-sjokket i Troms og Finnmark er for det første, og uten sammenligning, overnatting og servering der næringa så sent som mai 2021 hadde nedgang på 34 % eller 2000 færre ansatte enn før korona. Bare en kort periode midtsommers 2020 var en midlertidig forbedring. Deretter er det transport- og lagring som har vært mest rammet med en nedgang fra 2020K1 - 2021K2 på 9 % eller 630 ansatte. Andre næringer som har vært mye rammet er personlig tjenesteyting (frisører mv.) og forretningsmessig tjenesteyting, særlig i første periode med korona-tiltak (vårvinteren 2020), da disse hadde en nedgang i ansatte på hhv. 13 % (-600) og 10 % (-600). Senere har situasjonen for disse to næringene bedret seg noe slik at situasjonen mai 2021 var at både personlig tjenesteyting og forretningsmessig tjenesteyting hadde 5 % færre ansatte enn sitasjonen ved inngangen til korona tiltakene begynnelsen av 2020.

Det er i hovedsak tre unntak fra den negative utviklingen i korona perioden, først og fremst landbruk og fiske der antall ansatte har vokst i perioden 2020K1-2020K2 (blå søyle), ytterligere vokst både fram til 2021K1 (gul søyle) og 2021K2 (grønn søyle) da det var 11,4 % flere ansatte enn før korona-tiltakene i begynnelsen av 2020. Dernest har IT og kommunikasjon vokst med 5 % fram til medio 2021, etter først å ha fått en liten nedtur i

begynnelsen av korona tiltakene, men deretter opplevd at omstillinger i måten å samhandle på i samfunnet førte til økt etterspørsel og økt antall ansatte. Også helse- og sosialsektoren har økt fram mot 2021 (1,5 %), men også den sektoren hadde først i koronaperioden noe nedgang i ansatte. Det er usikkert hvorfor, men siden tallene her omfatter både bosatte og ikke bosatte, kan det skyldes utfordring med å få over utenlandsk arbeidskraft i perioder.

Figur 9: Endring *ansatte* i korona-perioden, fra 2020K1 til hhv. 2020K2, 2021K1, 2021K2. Tall per midtmåned i hvert kvartal. Prosent.

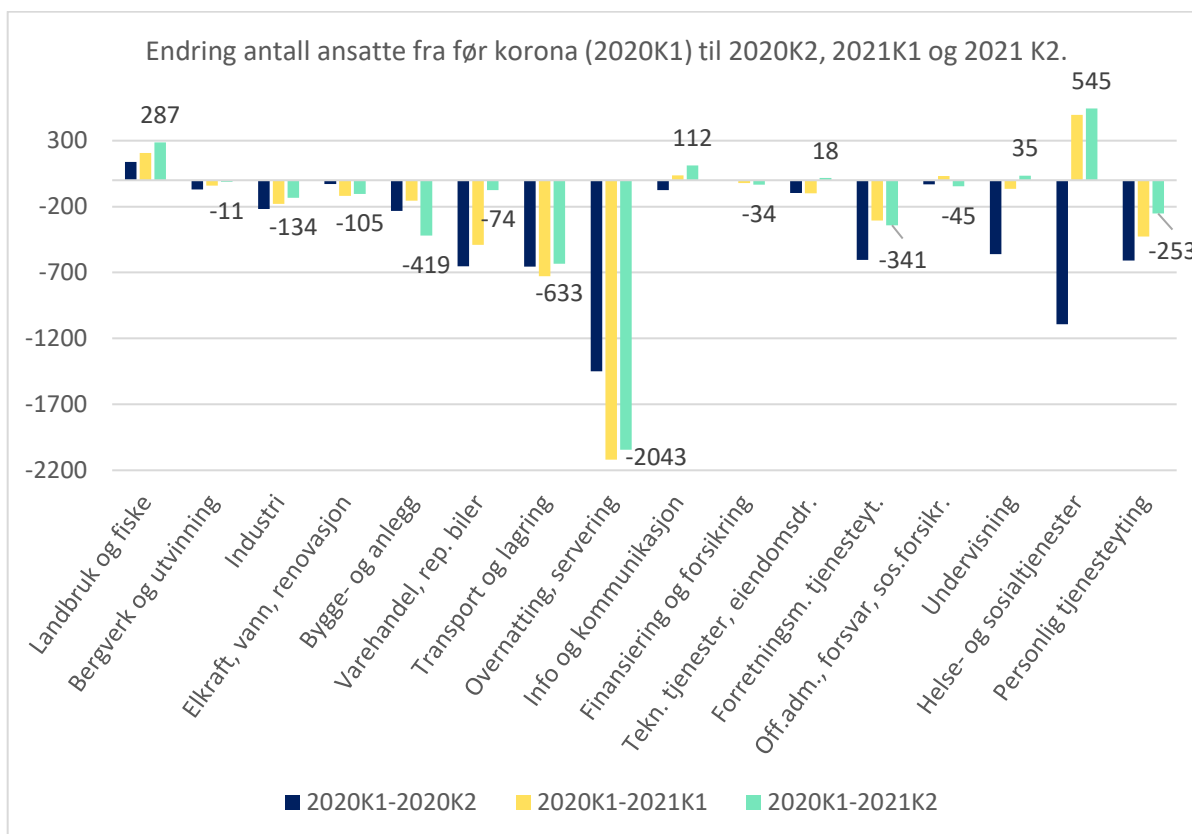
Kilde: SSB,

I figuren under framgår endringene målt i *antall* ansatte. Det har vi valgt å presentere fordi selv om en næring rammes relativt mye i prosent av næringens størrelse, så vil ikke det gi store utslag i antallet ansatte sammenlignet med en stor næring som har kanskje mindre prosentvis endring.

Vi ser at stort sett er det samsvar mellom hvilke næringer som rammes mye både i prosent og antall. Men for helse- og sosial samt varehandel er næringer som i større grad markerer seg med markert nedgang i første fase av koronatiltak når vi ser på *antall*

ansatte enn hva prosentendring foran gir inntrykk av, nettopp fordi det er næringer med mange ansatte. Imidlertid har helse- og sosial allerede høsten 2020 gjevunnet det tapte og fått 500 flere ansatte første halvår 2021 enn før korona, mens varehandel har nullet ut det tapte i løpet av våren 2021.

Figur 10: Endring antall ansatte fra før korona (2020K1) til hhv. 2020K2, 2021K1 og 2021 K2.

Kilde: SSB,

3.2 Kulturelle og kreative næringer – betydning og støtteordninger i koronaperioden

3.2.1 Kultur og kreative næringer i fylket – størrelse og hvilke næringer

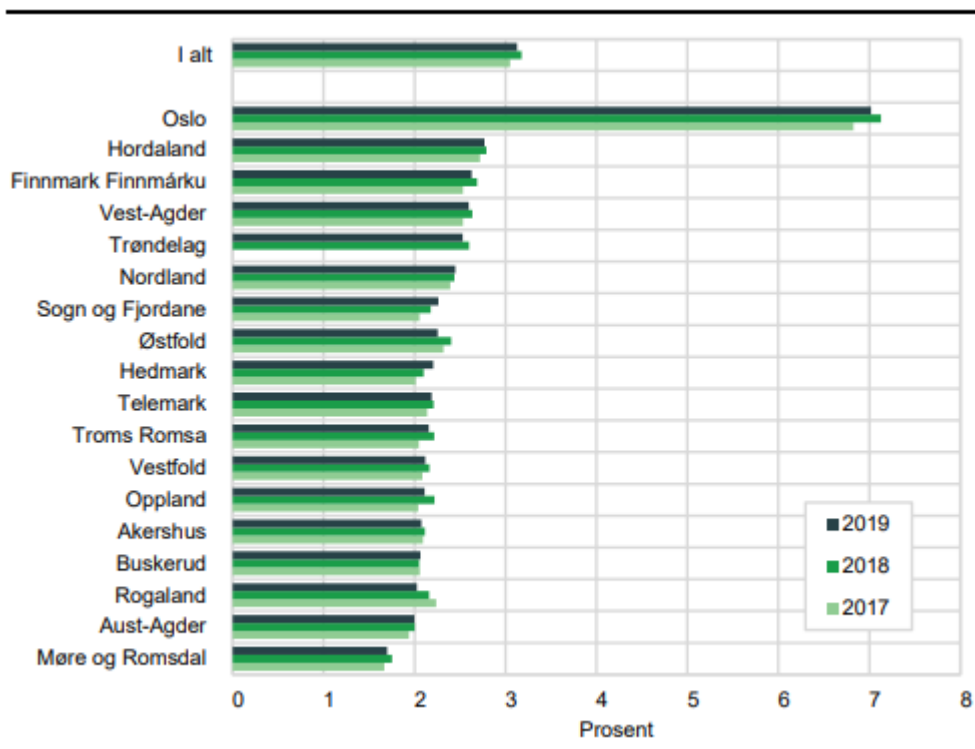
Det har vært ønsket å se nærmere på kultursektoren. Det har imidlertid ikke latt seg gjøre å framskaffe (tilfredsstillende) data for aktivitetsutviklingen i kultur- og kreative næringer etter 2019, særlig utviklingen i sysselsatte, som har vært nødvendig for å belyse utviklingen i korona-perioden. Det skyldes nye personvernregler og praktisering av disse f.o.m. 1.1.2020 da man i større grad enn før har begynt å anonymisere data for næringer

med veldig få bedrifter eller få sysselsatte. Fordi kultur- og kreative virksomheter driver med veldig ulike ting, og dermed ligger spredt under mange andre næringer, kreves data med veldig detaljert næringsinndeling for å trekke ut og sammenstille dette til data med oversikt over kultur og kreative næringer. Problemet med så detaljerte datasett er at da vil antall bedrifter og sysselsatte kunne være så små at SSB ikke publiserer tallene for å unngå identifisering av bedrifter og sysselsatte.³⁴ Derfor har vi i denne omgang belyst denne næringa på en litt annen måte enn ønskelig.

Ved utgangen av 2019 arbeidet 2.852 sysselsatte innen kultur og kreative næringer i Troms og Finnmark, som er en økning på 7 % siden 2017.³⁵ De kultursysselsatte utgjør videre 2,3 pst. av alle sysselsatte i fylket, som er ganske mye lavere enn landssnittet på 3,1 pst. Det skyldes i stor grad Oslo, som er i en særklasse med en andel på 7 pst., med Hordaland som neste med ca. 2,8 pst. Kulturnæringens relative betydning varierer innad i storfylket, der tidligere Finnmark med 2,63 pst er tredje høyest i landet, mens tilsvarende i tidligere Troms var 2,16 pst. og er noe under midten blant fylkene.

³⁴ Det skal tilføyes at prøveuttak av data på næringskode både 2-, 3- og 5-siffer nivå, kan tyde på at en del typer utøvende kulturarbeidere ikke er annullert og dermed tilgang til. Særlig kulturnæringskoder med en/få bedrifter, er data ikke publisert. De tilgjengelige tallene der viser noe nedgang fra 2019K4 til 2020K4, men ikke veldig mye. For øvrig omfatter registrerte sysselsatte "bare" sysselsatte etter hovednæring, på registreringstidspunktet 4. kvartal. Mange i kultursektoren har kanskje andre hovedjobber der kulturjobb er bi-jobb, eller kulturjobben ikke er registrert som hovedjobb i 4. kvartal. Da vil disse ikke komme med i statistikken, eller tallene for kultursektoren vil da ha den type begrensninger.

³⁵ Statistiske Analyser 165 (SSB): [Kulturstatistikk 2019](#), publisert 11.12.2020.

Figur 11: Del av alle sysselsatte i fylket som er sysselsatt i kulturell og kreativ næring

Kilde: SSB. [Kulturstatistikk 2019](#) (SSB, 11.12.2020),³⁶

Tabell 8: Sysselsatte i kulturell og kreativ næring, 15-74 år, registerbasert. Per 4. kvartal.³⁷

	2017	2018	2019
I alt²	80 102	84 687	84 201
Østfold	2 742	2 891	2 721
Akershus	5 661	5 889	5 876
Oslo	31 963	34 351	34 480
Hedmark	1 742	1 845	1 931
Oppland	1 775	1 967	1 853
Buskerud	2 592	2 611	2 647
Vestfold	2 230	2 347	2 304
Telemark	1 599	1 666	1 659
Aust-Agder	927	982	980
Vest-Agder	2 204	2 343	2 330
Rogaland	5 238	5 264	5 047
Hordaland	6 912	7 237	7 262
Sogn og Fjordane	1 119	1 196	1 240
Møre og Romsdal	2 118	2 260	2 184
Sør-Trøndelag	4 685		
Nord-Trøndelag	1 118		
Trøndelag		6 022	5 929
Nordland	2 774	2 854	2 869
Troms Romsa	1 731	1 913	1 859
Finnmark Finnmarku	940	1 014	993

Kilde: SSB. [Kulturstatistikk 2019](#),

Hittil har vi bare kunnet presentere nivået og utviklingen i kulturnæringene for perioden

³⁶ Rapporten har statistikk for ulike kulturområder som idrett, teater, musikk, museum og bibliotek. Først 11.3.2021 vil tall for 2020 (4. kv.), som inkluderer selvstendig næringsdrivende blant de [sysselsatte](#), foreligge. De er viktig å inkludere siden enkeltpersonforetak er en utbredt i kulturell og kreativ næring. De dataene er nødvendig for å sammenligne pandemiens påvirkning på bransjen i perioden.

³⁷ Omfatter både lønstakarar og sjølvstendig næringsdrivande. Svalbard er ikke inkludert.

2017-2019, dvs. fram til korona-året 2020. Først i slutten av 2021 ventes en egen oppdatert publisering fra SSB som også vil dekke utviklingen i kultursektoren under første korona-året, 2020. Vi vet imidlertid at kulturnæringer som er avhengig av eller mye i kontakt med publikum normalt vil måtte pålegges sterkest restriksjoner i en pandemi, og da vil det ha betydning hva som er de store kultur- og kreative næringene i fylket. Det framgår av tabell-oversikten under. Der er bl.a. kulturaktiviteter som scenekunst, underholdning, event-arrangører, undervisning, musikk og filmvirksomhet eksempler på næringer

Tabell 9: Sysselsatte fordelt på typer kultur- og kreative næringer. Antall. 2017-2019

	TROMS			FINNMARK			TROMS & FINNMARK		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
SUM syssels. kulturell/kreativ næring	1731	1913	1859	940	1014	993	2671	2927	2852
Litteratur	129	140	121	77	82	69	206	222	190
Trykte og digitale medium	316	325	334	318	331	333	634	656	667
Dataspill									
Musikk	100	125	115	26	42	34	126	167	149
Film	157	171	182	39	41	32	196	212	214
Arkitektur	75	90	81	29	25	22	104	115	103
Design	90	108	115	39	43	46	129	151	161
Scenekunst	101	103	91	33	36	37	134	139	128
Visuell kunst	34	49	42	43	41	41	77	90	83
Annen kunstvirksomhet/underholdn.	132	176	154	36	35	44	168	211	198
Drift bibliotek/arkiv/museum/annet	240	238	244	187	215	211	427	453	455
Reklame og event,	129	139	130	10	9	12	139	148	142
Undervisning	153	158	155	63	65	71	216	223	226
Andre område	75	91	95	40	49	41	115	140	136

Kilde: SSB, bearbeidet av Norce.

3.2.2 Korona støtteordninger tilgjengelig for kultursektoren

Kulturnæringer og kulturen har blitt rammet hardt i koronaperioden siden mars 2020 til vi avsluttet denne del av datainnsamlinga våren 2021. Selskap, selvstendige kulturutøvere og frivillige baserte arrangementer har i perioden måtte redusere eller stenge som følge av smittereguleringer som begrenser ansamlinger av folk, reiseaktivitet mv. Mange planlagte kulturforestillinger, turnéer osv. har blitt avlyst og påført arrangører og kulturarbeidere store tap.

Kulturnæringen er en sammensatt sektor bestående av både personlig utøvende kunstnere, små og store selskap (lyd og sceneteknikere, kinoer og teatre osv.) og interesseorganisasjoner. De ordinære økonomiske støtteordningene, og noen midlertidige

støttetiltak underveis, har så langt vist seg å ikke treffe ulike deler av kultursektoren like godt. Regjeringen er blitt møtt med økende fortvilelse og kritikk fra disse.

Det er etablert en rekke støtteordninger for å hjelpe næringslivet under pandemien. Mens flere ordninger dekker næringer generelt er andre spesielt innrettet mot de næringer og virksomhet som møter ekstraordinære utfordringer.

En oversikt over landets næringsrettede korona støtteordninger kommer vi nærmere tilbake til senere. Men av støtteordningene innrettet mot alle næringer, som kulturnæringsvirksomheter i landet har mottatt mest støtte fra, er:

- *Kompensasjonsordningen* for bedrifter med stort omsetningsfall, og
- *Lønnskompensasjonsordningen* fra NAV (innrettet mot permitterte).

Det er imidlertid også etablert spesielle ordninger innrettet mot kultur, frivillighet og idrett med det formål å kunne gjennomføre aktivitet der det er mulig i perioden med smitteverntiltak. Regjeringens mål har vært at ordningene skal understøtte hele næringskjeden i sektoren under pandemien slik at sysselsetting, produksjon og formidling kan gjenopptas på tilnærmet normalt nivå igjen når smittevernreglene avvikles. I mars 2020 kom en slik ordning:

- *Kompensasjonsordninger for kultur, frivillighet og idrett.*

Fra oktober 2020 ble det også etablert:

- *Stimuleringsordning for kultursektoren,* og i 2021 er det tilsvarende etablert stimuleringsordninger for frivilligheten og idretten. Stimuleringsordningene skal bidra til at arrangører og organisasjoner kan planlegge og avholde arrangement og aktivitet som er tilpasset de til enhver tid gjeldende smittevernrestriksjonene.

I pressemelding 19.10.2020 fra regjeringen om forskrift til den nye støtteordningen, [stimuleringsordningen](#), sies det at den inneholder nye målrettede tiltak og er ment å treffe bedre. Ordningen ble til som følge av erfaringene med koronapandemien til da, for å stimulere til å holde konserter og andre kulturarrangement i gang, så lenge det er i tråd med gjeldende smittevernregler.

Forskriften som regulerer regjeringens stimuleringsordning for kulturlivet, sier følgende om formål og hvem som kan få tilskudd:

§2. Formålet med tilskuddene er

- a. å nå kulturpolitiske mål og avhjelpe kultursektoren gjennom den pågående covid-19-krisen gjennom å stimulere til gjennomføring av arrangementer i kultursektoren innenfor smittevernpålegg gitt av offentlige myndigheter som følge av covid-19 og

- b. å stimulere til økt aktivitet i hele kulturarrangementets verdikjede gjennom at tilskuddsmottakere overholder økonomiske forpliktelser overfor involverte parter i samsvar med inngåtte avtaler.

§ 3. Hvem som kan få tilskudd

Tilskudd kan gis til arrangør som har hovedansvar for å gjennomføre et arrangement som i hovedsak formidler et kulturelt eller kunstnerisk innhold, er registrert i Enhetsregisteret og mottok under 60 prosent av sine inntekter fra offentlig tilskudd i 2019

Etter at første støtte til stimuleringsordningen ble fordelt, og halvparten av søknadene ikke ble innvilget, kom det sterke reaksjoner. Søknadene ble behandlet av Kulturrådet. Blant reaksjonene var:

*Det koker i deler av kulturbransjen.... Mange i kulturbransjen føler seg lurt etter stimuleringsordningen til kulturminister Abid Raja, ... og reagerer på det de mener er tilfeldig fordeling.
Kulturministeren oppfordret bransjen til å gjennomføre og planlegge arrangementer. Nå sitter flere med mange hundre tusen i gjeld og avslag i fanget.³⁸*

Med bakgrunn i reaksjonene signaliserte kulturministeren i pressekonferanse 16.4.2021 at rammene økes og ordningen forbedres og gjøres mer fleksibel (aftenposten.no, 16.4.2021)³⁹. Det innebar at Kulturdepartementet doblet støtten fra 400 til 800 mill. kr i stimuleringsordningen for kultursektoren. Artister og andre som nylig fikk avslag på [stimuleringsstøtte](#) fra Kulturrådet, kunne også søke på nytt. "Jeg har gitt beskjed til Kulturrådet om å behandle alle søknadene som fikk avslag, på nytt". Han påpekte videre at også de som har fått bevilget penger fra støtteordningen, men mener de har fått for lite, kan søke igjen. Det er ikke diskvalifiserende å få støtte dersom man har fått støtte tidligere. Man skal kunne få støtte i 2021 selv om man har fått støtte i 2020, sa Raja. "Vårens smittesituasjonen og de økonomiske forutsetningene utviklet seg annerledes enn vi hadde trodd", påpekte kulturminister Raja.

Tall fra revidert nasjonalbudsjett (11.5.2021)⁴⁰ viser at *kultur/underholdning/fritid*, sammen med overnatting-/servering og, er to næringer som nasjonalt hadde størst nedgang i bruttoprodukt i 2020, og illustrerer at de har vært særdeles hardt rammet i første korona-år 2020. Samtidig var dette næringer som hadde stor andel av landets samlede koronarelaterte næringsstøtte. Det illustrerer at de sektorspesifikke ordningene har vært viktigere for kultur og frivilligheten enn de fleste andre næringer.

³⁸ [Mange i kulturbransjen føler seg lurt etter stimuleringsordningen til kulturminister Abid Raja – NRK Troms og Finnmark – Lokale nyheter, TV og radio](#)

³⁹ [Kulturdepartementet dobler koronastøtte \(aftenposten.no\)](#), 16.4.2021.

⁴⁰ [Meld. St. 2 \(2020–2021\) - regjeringen.no](#), kap. 4 (Revidert nasjonalbudsjett 11.5.2021)

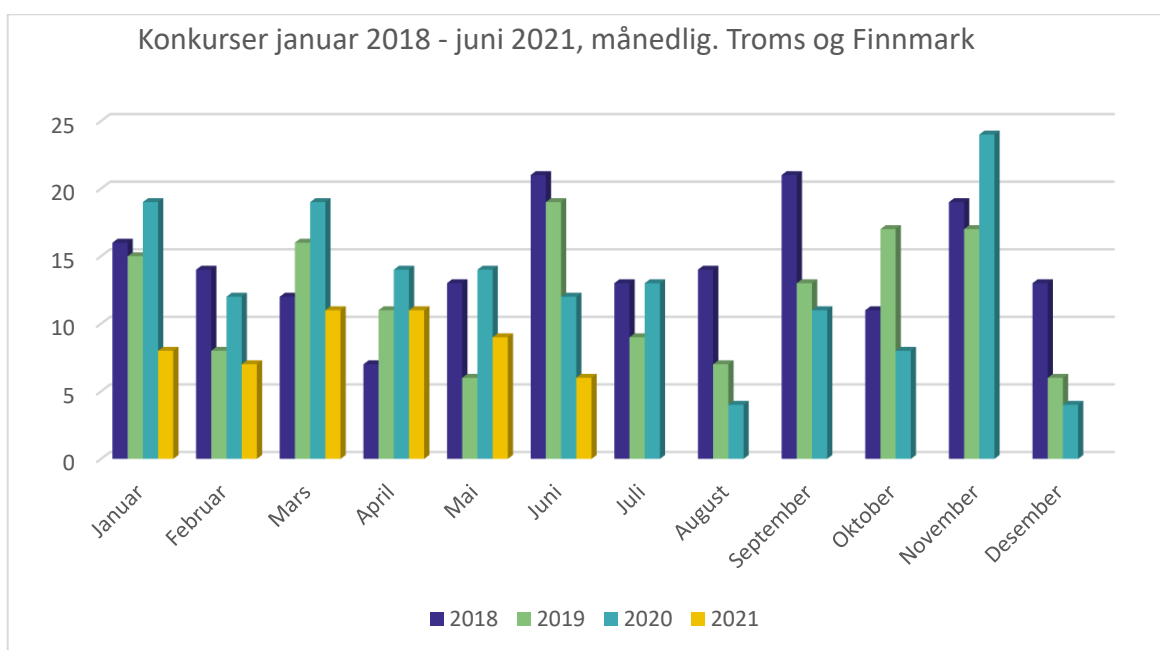
I tillegg nevner vi at det er tildelt betydelige økonomiske støtte over ordningen *Kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekter, og samt rett til sykepenger fra fjerde dag for disse*. Siden dette utgjør en betydelig post blant nasjonalt tildelte koronamidler, antar vi at selvstendige kulturaktører også i Troms og Finnmark har hatt behov for og søkt midler fra den ordningen.

Vi hadde på tidspunktet data ble innsamlet til denne rapporten ikke samme oversikt over disse hvordan disse midlene var fordelt på fylker.

3.3 Konkursutvikling før og etter korona

Konkursutviklingen i Troms og Finnmark og landet framgår av figurene under, og vi ser også hvordan perioden har påvirket de ulike næringene forskjellig. Mens antall konkurser var noe høyere de første månedene av korona-pandemien, mars-mai 2020, var det færre konkurser de fleste månedene resten av 2020, men også siste færre konkurser utover i 2021 for siste registrerte måneder, januar – juni.

Figur 12: Konkurser 2018M1 – 2021M6 Troms og Finnmark. Antall per måned.

Kilde: SSB,

Konkursfall i 2020 i de fleste fylker tross koronakrise:

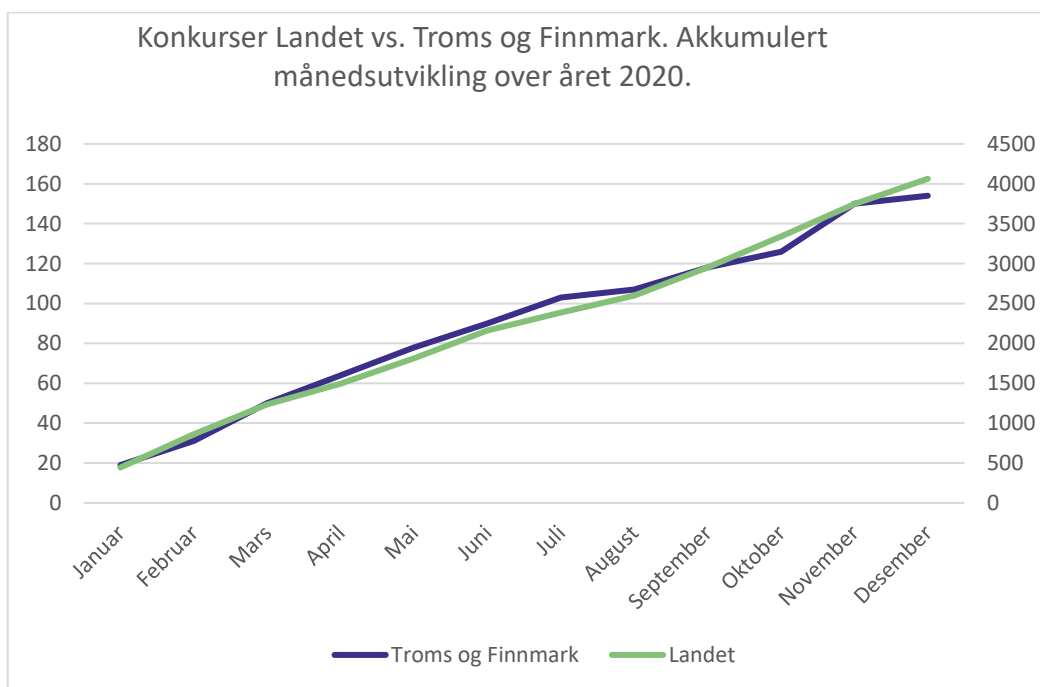
Tallene viser at alle fylker unntatt Troms/Finnmark hadde færre konkurser i 2020 sammenlignet med foregående år. Størst var nedgangen i Vestland hvor konkursene falt med 24,2 prosent, fulgt av Agder med en nedgang på 22,6 prosent.

Mange bransjer (landet) opplevde færre konkurser i året som har gått. Det skyldes nok i stor grad støtten som gis fra myndighetene samt betalingsutsettelse for offentlige avgifter.⁴¹

Blant bransjene med nedgang i konkurser er bygg og anlegg, eiendom, transport og lagring, detaljhandel, industri og engros/agentur. Også hotell og restaurant hadde en liten konkursnedgang, til tross for at bransjen er hardt rammet av restriksjoner for å stagge smitten. Kredittøkonom Ruud uttaler til E24.no at man likevel frykter konkursene skal stige fremover.

"Mange virksomheter har slitt lenge og har måttet tære på egenkapitalen gjennom året. Krisen er ikke over, og vi frykter derfor at en del bedrifter derfor må gi opp utover våren 2021, spesielt hvis støtten fra myndighetene avvikles eller endres. Da vil vi se flere konkurser og økt arbeidsledighet som en konsekvens."

Figur 13: Konkurser Landet vs. Troms og Finnmark. Akkumulert månedsutvikling over året 2020.

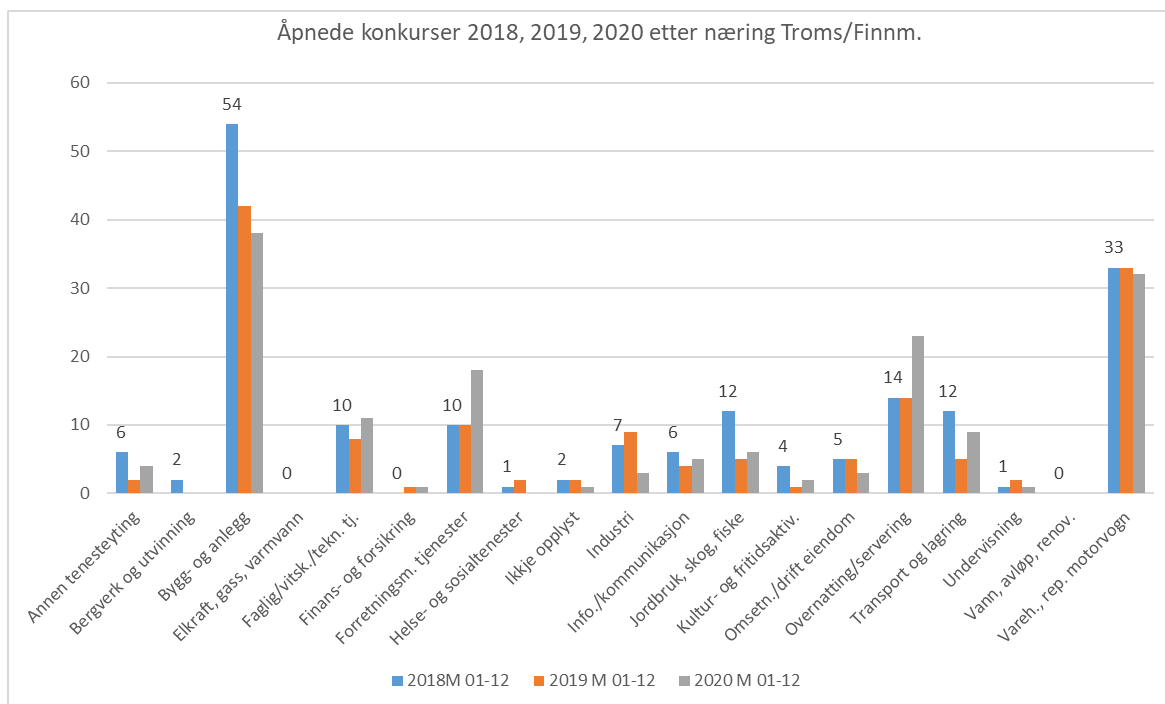
Kilde: SSB, Åpnede konkurser, etter region, næring (SN2007). Og konkursstatistikken desember 2020, Brønnøysundregistrene.

I Finnmark har antall konkurser i 2020, ift. året før, økt særlig i bransjene overnatting/servering og forretningsmessig tjenesteyting, samt dels innen transport og

⁴¹ [Konkursfall i 2020 tross coronakrise – E24](#) kredittøkonom Per Einar Ruud hos Bisnode.

lagring. Antall konkurser er derimot redusert innen bygg og anlegg, industri og omsetning/drift av eiendommer.

Figur 14: Åpnede konkurser 2018, 2019 og 2020 fordelt etter næring Troms og Finnmark

Kilde: SSB, T08551: Åpnede konkurser, etter region og næring (SN2007). Og Brønnøysundregistrene (Konkursstatistikken for des. 2020).

Utenom større statlige støtteordninger, som bl.a. tidligere nevnte som er forvaltet via skatteetaten/Brønnøysundregistrene, så er også kommuner og fylker tildelt ekstra midler for å kunne gi styrket og spesielt tilpasset økonomisk støtte til næringer som er ekstra rammet, og eventuelt ikke kompensert godt nok fra ordinære korona-tiltak. Økonomisk ramme til kommuner er i utgangspunktet tildelt etter kommunestørrelse og etter andel av sysselsatte i næringer som er ekstra rammet av korona pandemien (reiseliv, hotell, kultur mv.).

Forhold som kan tilsa at de negative effektene er undervurdert, er at myndighetene hittil har innført ordninger som utsatt innbetaling av skatt, merverdiavgift o.l. Det fryktes at når dette strammes inn ved at innbetalinger må skje ved dato for betalingsforfall i løpet av andre halvår i 2021, at det kan forventes å utløse flere forsinkede konkurser i siste del av 2021, hvis ikke innstramningen utsettes eller tilpasses situasjonen i næringene. Det er stor usikkerhet til omfang og hvor mye dette vil slå inn, men er bl.a. avhengig av pandemisituasjonen nærmeste måneder og hvordan kreditorer innen offentlig og privat sektor vil håndtere dette.

At situasjonen fortsatt våren 2021 var kritisk for mange bedrifter understøttes av NHOs jevnlige undersøkelser blant sine medlemsbedrifter. NHO Arktis meldte fra april-undersøkelsen i 2021 om fortsatt betydelig konkursfare hos mange bedrifter:

Bedrifter frykter konkurs grunna korona (NHO til NRK Troms og Finnmark, april 2021)⁴²

⁴² [https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/bedrifter-frykter-konkurs-grunna-korona -ifolge-medlemsundersokinga-til-nho-1.15454795](https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/bedrifter-frykter-konkurs-grunna-korona-ifolge-medlemsundersokinga-til-nho-1.15454795)

4. Korona og kompensasjon til næringslivet – tilskudd og omsetningssvikt til bedrifter under kompensasjonsordninger

Koronapandemien som rammet landet i månedsskiftet februar/mars 2020 innebar betydelige negative effekter for aktivitet og omsetning hos store deler av næringsliv og ansatte i rammede bedrifter. Derfor ble det innført flere kompenserende økonomiske tiltak rettet mot både bedrifter og arbeidsmarkedet. Også ulike offentlige virksomheter har blitt rammet direkte og tildelt betydelige kompenserende midler for ekstraordinære utgifter til ulike tiltak eller tapte inntekter, herunder i kommunesektoren, hos sykehus m.fl. Dette gjelder bl.a. økte utgifter til tiltak for smittevern og sporing, økt bemanning pga. personell i karantene osv., mens tapte inntekter gjelder ulike typer reduserte brukerinntekter fra bl.a. kollektivtransport, reduksjon i ordinære operasjoner ved sykehusene pga. avsatt kapasitet til koronatiltak mv.

Hoveddelen av støtteordningene har blitt finansiert av statlige midler, og disse ble forvaltet både av staten selv (bl.a. via NAV, Skatteetaten/2020 og Brønnøysundregistrene/2021), fylkeskommuner og kommuner, men også ved økte bevilgninger eller ekstra tiltak via institusjoner som SIVA og Innovasjon Norge.⁴³ Flere kommuner og fylkeskommuner har også iverksatt egne initierte tiltak, f.eks. der andre tilskuddsordninger ikke har truffet, eller de har framskutt investeringer e.l. for å holde oppe aktiviteten i lokalt næringsliv. For ansatte som ble permittert som konsekvens av korona ble det i begynnelsen innført ordning der bedriftene bare betalte lønn de første to dagene og de ansatte fikk beholde høyere andel av ordinær lønn i en periode. Senere ble dette svekket ved at bedriftene betaler lønn lengre inn i permitteringsperioden.

Selv om ordningene er forsøkt tilpasset for å kompensere de virksomheter og befolkning som er rammet hardest, har ikke tiltakene truffet alle like målrettet. Noen grupper har da blitt rammet ekstra hardt og dermed satt mange bedrifter og privatpersoner i en særdeles vanskelig økonomisk situasjon, og der de langsiktige virkningene er uoversiktlige. Da vårt arbeid ble avsluttet var koronaperioden enda ikke over, og det manglet gode oversikter over alle støtteordningene, hvordan og hvor mye midler som de ulike ordningene hadde fordelt til ulike mottakergrupper, fordelt på fylker. Vi har imidlertid valgt å se nærmere på

⁴³ Bl.a. bevilget KMD, via fylkeskommunene, midler til **Siva** sitt næringshage- og inkubasjonsprogram i møte med pandemien både i 2020 og 2021. Regjeringa har videre bevilga korona midler til **Innovasjon Norge** gjennom økte budsjetter og mulighet til å bidra ekstra til omstilling av næringslivet, bl.a. milliardpakke til gründere og vekstbedrifter, dessuten bl.a. tilskudd til arrangører/medarrangører av store, publikumsåpne arrangement som måtte avlyses pga. korona. Midler til Innovasjon Norge kommer også via fylkeskommunene.

noen av de viktigste ordningene for næringslivet, så langt data var tilgjengelig per mars 2021.

4.1 Korona støtteordninger for næringslivet – oversikt

Viktige støtteordninger⁴⁴ som næringen har benyttet er bl.a. følgende:

-Kompensasjonsordning for bedrifter med stort omsetningsfall: kompensasjon for andel av faste uunngåelige faste kostnader

-Lønnskompensasjonsordning fra NAV (reduisert lønnsplikt ved permittering fra 15 til 2 dager, og tilskudd til arbeidsgivere for å ta permitterte tilbake i arbeid, dessuten økt kompensasjonsgrad til permitterte lønnstakere i et visst antall uker.)

-Kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekter, og rett til sykepenger fra fjerde dag.

-Stimuleringsordningen for kultur, frivillighet og idrett. Herunder kompensasjonsordninger for arrangører innen kultur, frivillighet og idrett

-Kompensasjonsordning via kommunene for hardt rammede bedrifter.

-Skatte og avgiftsutsettelse og lettelse (bl.a. reduksjon i lav sats mva. fra 12 til 6 pst.

Figuren under gir en oversikt over beløpene som per 30.4.2021 var innvilget fra ulike ordninger til aktører i næringslivet og i frivillig sektor i form av tilskudd, lån og betalingsutsettelse. Det framgår også formålet med de ulike ordningene og antall søkere som hadde mottatt av støtte fra disse.

⁴⁴ [Meld. St. 2 \(2020–2021\) - regjeringen.no](#)

Tabell 10: Oversikt over støtteordninger: Innvilget støtte, lån og betalingsutsettelse gjennom ulike ordninger. Per 30.4.2021. Landet

Ordning 	Antall ¹ 	Beløp (mrd. kr) 	Målgruppe
Lønnskompensasjon til permitterte	61 000	8,0	Permitterte arbeidstakere
Kompensasjonsordningene	36 900	10,2	Bedrifter med stort omsetningsfall
Støtteordning for frilansere og selvstendig næringsdrivende	25 200	2,0	Frilansere og selvstendig næringsdrivende med inntektsbortfall
Ordninger for kultur, idrett og frivillighet	11 500	4,4	Kulturarrangører og frivillige organisasjoner
Andre tilskudd ²	4 200	3,3	B.la. reiseliv, gründerbedrifter, bedrifter med permitterte ansatte
Lånegarantiordningen ³	4 100	10,6	Bedrifter med likviditetsmangel
Statens obligasjonsfond ⁴	73	8,7	Store bedrifter
Andre lån, garantier og risikokapital ²	1 000	7,7	B.la. luftfarten, reiseliv
Utsatt merverdiavgift ⁵	7 300	4,3	Bedrifter og selvstendig næringsdrivende

Kilde: St. Meld. 2 (2020-2021), basert på data fra Innovasjon Norge, Kulturrådet, Lotteritilsynet, Nav, Skatteetaten og Finansdepartementet.

¹ Antall unike aktører for hvert tiltak/virkemiddel.

Om lag 27,9 mrd. kroner var nasjonalt utbetalt som tilskudd til næringslivet per 30.4.2021, først og fremst gjennom de generelle kompensasjonsordningene (10,2 mrd. kr) og gjennom den nå avviklede lønnskompensasjonsordningen for permitterte (8 mrd. kr), dernest til kultur/idrett/frivillighet (4,4 mrd. kr), støtte til frilansere/selvstendige (2,0 mrd. kr) og andre tilskudd (3,3 mrd. kr).

Nedenfor er tilskuddene fordelt på næringer. Over 85 pst., eller 24,6 mrd. kr, har gått til ulike tjenesteytende næringer og resten (3,3 mrd. kr,) er fordelt på industri/bergverk og bygg/anleggsvirksomhet. Mest støtte er fordelt overnatting og servering (4,6 mrd. kr), dernest kultur/underholdning/fritid (3,8 mrd. kr), varehandel samt transport og lagring. Et betydelig beløp er fordelt en næringsnøytral kategori, nemlig frilansere og selvstendig næringsdrivende (2,1 mrd. kr).

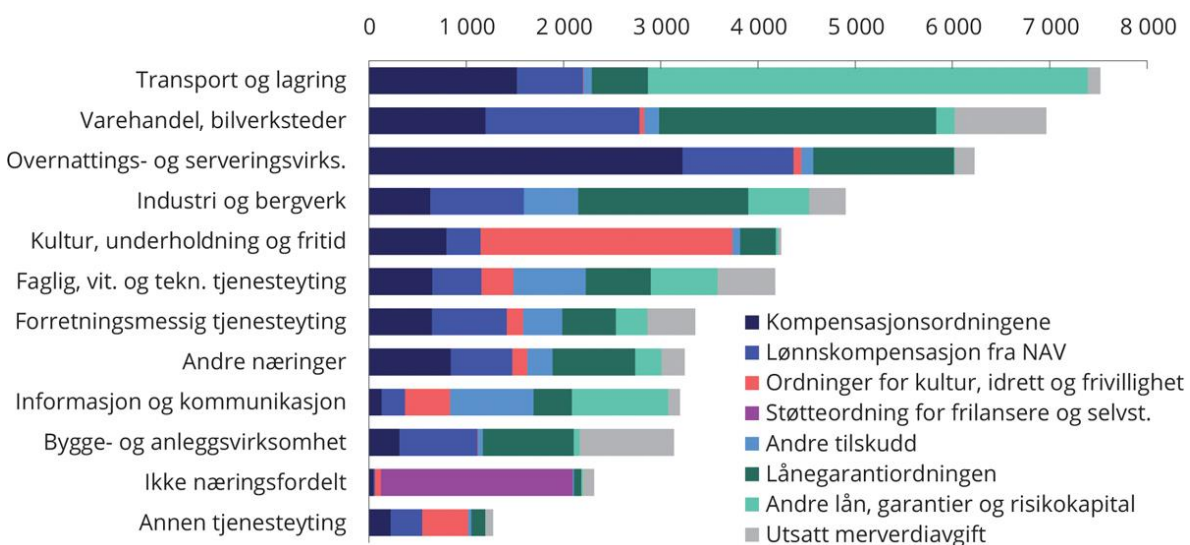
Tabell 11: Tilskudd fra støtteordninger til ulike næringer. Per 30.4.2021. Landet

Næring	Antall	Mill. kr
Industri og bergverk	4 391	2 154
Bygge- og anleggsvirksomhet	8 082	1 171
Varehandel, bilverksteder	15 206	2 986
Transport og lagring	5 483	2 292
Overnattings- og serveringsvirksomhet	7 051	4 572
Informasjon og kommunikasjon	3 104	1 695
Faglig, vit. og tekn. tjenesteyting	7 154	2 230
Forretningsmessig tjenesteyting	3 819	1 986
Kultur, underholdning og fritid	8 294	3 817
Annen tjenesteyting	9 177	1 051
Andre næringer	12 690	1 889
Ikke næringsfordelt ²	25 576	2 108
Total	110 027	27 948

Kilde: Innovasjon Norge, Kulturrådet, Lotteritilsynet, Nav, Skatteetaten og Finansdepartementet.

² Støtteordningen for frilansere og selvstendig næringsdrivende utgjør storparten av tilskuddene i denne kategorien

I figuren nedenfor framgår hvilke støtteordninger som har vært viktigst for de ulike næringene. Mens de sektorspesifikke ordningene har vært viktige for kultur og frivilligheten, men også "ikke næringsfordelt" (ordning for frilansere og selvstendig), utgjør støtten fra de generelle kompensasjonsordningene om lag halvparten av tilskudd, lån og utsettelse innvilget til overnattings- og serveringsbransjen. Kompensasjonsordningene har også vært viktig for transportnæringen. Lønnskompensasjonsordningen fra NAV har vært viktig for alle næringene.

Figur 15: Bruk av ulike virkemidler fordelt på næring per 30.4.2021. Mill. kroner. Landet

Kilde: Innovasjon Norge, Kulturrådet, Lotteritilsynet, Nav, Skatteetaten og Finansdepartementet.

4.2 Omsetningsvikt hos bedrifter under kompensasjonsordninger – Troms og Finnmark

Da korona-pandemien ble oppdaget i Norge i slutten av februar 2020, og regjeringen iverksatte tiltak for å begrense smitteutviklingen 12. mars 2020, opplevde store deler av næringslivet fall i omsetningen - uten at kostnadene kunne reduseres tilsvarende. Regjeringen etablerte da [Kompensasjonsordningen](#), som har blitt antagelig det viktigste av tiltakene staten har satt inn for å hjelpe de mange små og store bedriftene som har fått redusert aktiviteten sin som følge av korona-pandemien.

En måte å fange opp i hvor stor grad næringslivet ble rammet, er gjennom de opplysninger bedriftene må registrere når de søker på den opprettede søknadsordningen for kompensasjon til *foretak med vesentlig omsetningsfall som følge av koronasituasjonen*. Den første perioden man kunne søke om kompensasjon var mars-august 2020. Selskap måtte ha minst 30% omsetningsfall (20% for mars 2020) for å kunne søke.

[Søknadsordningen](#) for denne perioden ble forvaltet av Skatteetaten, og søknadsfrist var 31.10.2020. Ordningen ble senere forlenget, med noen justeringer. Forvaltningen av ordningen ble overtatt av Brønnøysundregistrene f.o.m. søknader mottatt i 2021.

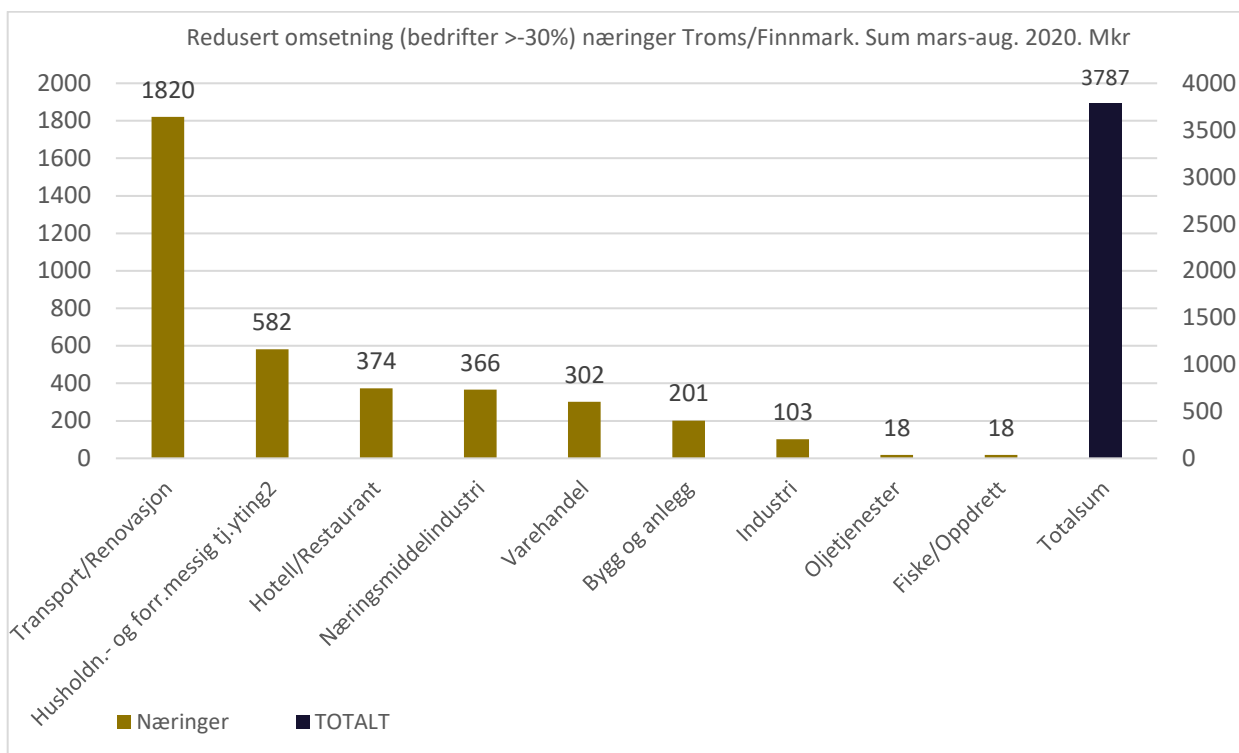
Det er den første perioden, mars 2020 til 1.9.2020 vi hadde tilgjengelige data for mens vi arbeidet med denne delen av datainnsamlingen. Det skyldes at søknad om kompensasjon for resten av 2020 ikke kunne sendes inn før januar påfølgende år⁴⁵ med søknadsfrist medio mars 2021⁴⁶, og enda senere frist for søknad om kompensasjon for aktiviteten i månedene i 2021. Ut fra samsvar med andre indikatorer i rapporten, tyder imidlertid bedriftsdataene innhentet fra den første perioden med kompensasjonssøknader på at dataene gir et bra bilde av effektene av pandemien på næringslivet også senere.

I Troms og Finnmark hadde bedriftene som var kvalifisert til og søkte på kompensasjonsordningen et omsetningstap på 3,8 mrd. kr sammenlignet med samme periode foregående år. Desidert størst omsetningstap var innen transport/renovasjon med 1,8 mrd. kr, og skyldes særlig en stor aktør registrert i Finnmark. Nest størst omsetningsvikt hadde personlig og forretningsmessig tjenesteyting med til sammen 580 mill. kr. Dernest følger hotell/restaurant, næringsmiddelindustrien (mest fiskeindustri) og varehandel som alle hadde en omsetningsvikt på 300-400 mill. kr, mens bygg/anlegg hadde en nedgang på 200 mill. kr.

⁴⁵ 18. januar.2021

⁴⁶ Da gjensto enda saksbehandling og tilgjengeliggjøring av dataene, mens vi avrundet datainnsamlingen til denne delen av vårt prosjektarbeid innen april 2021.

Figur 16: Redusert omsetning næringer for bedrifter med mer enn 30% redusert omsetning. Troms og Finnmark. Samlet for perioden mars-august 2020. Mill. kr.⁴⁷

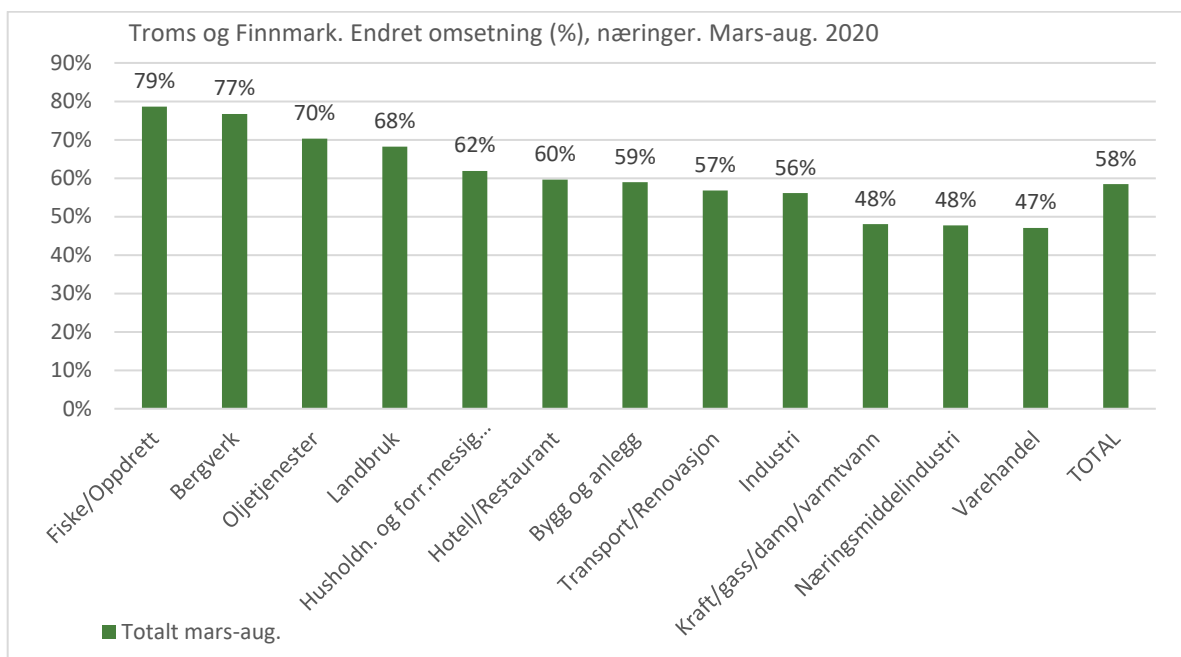
Kilde: Skatteetaten og NORCE. Tall registrert per 17.11.2020. Søknadsfrist for bedriftene var den 31.10.2020 for ordningens første periode: mars-august 2020.

- Selskap må ha minst 30% omsetningsfall (20% for mars) for å kunne søke
- Fall i omsetning KAN innebære tap av markedsandeler og slik motsvares av tilsvarende vekst hos annet lokalt selskap
- Det er ikke sikkert at alle selskap med fallende omsetning søker om støtte

Når det gjelder hvilke næringer som ble hardest rammet vurdert mot næringens samlede omsetning, var det næringene fiske/oppdrett og bergverk som hadde relativt størst omsetningsnedgang med 75-80 pst. Derneft følger oljetjenester, landbruk, personlig/forretningsmessig tjenesteyting og hotell/restaurant med 60-70 pst. omsetningsfall. Næringer med 50-60 pst. redusert omsetning var bygg/anlegg, transport/renovasjon, industri, vann/energiforsyning, næringsmiddelindustri og varehandel.

⁴⁷ Bare næringer med redusert omsetning mer enn 3 mill. kr perioden mars-august 2020, sammenlignet med samme periode foregående år, er tatt med i figuren. Næringene som på det grunnlag ikke er med i figuren er: Bergverk, Landbruk og Kraft/gass/damp/varmtvann.

Figur 17: Redusert omsetning mars-august 2020 sammenlignet med samme periode i 2019. Næringer i Troms og Finnmark⁴⁸. Prosent.

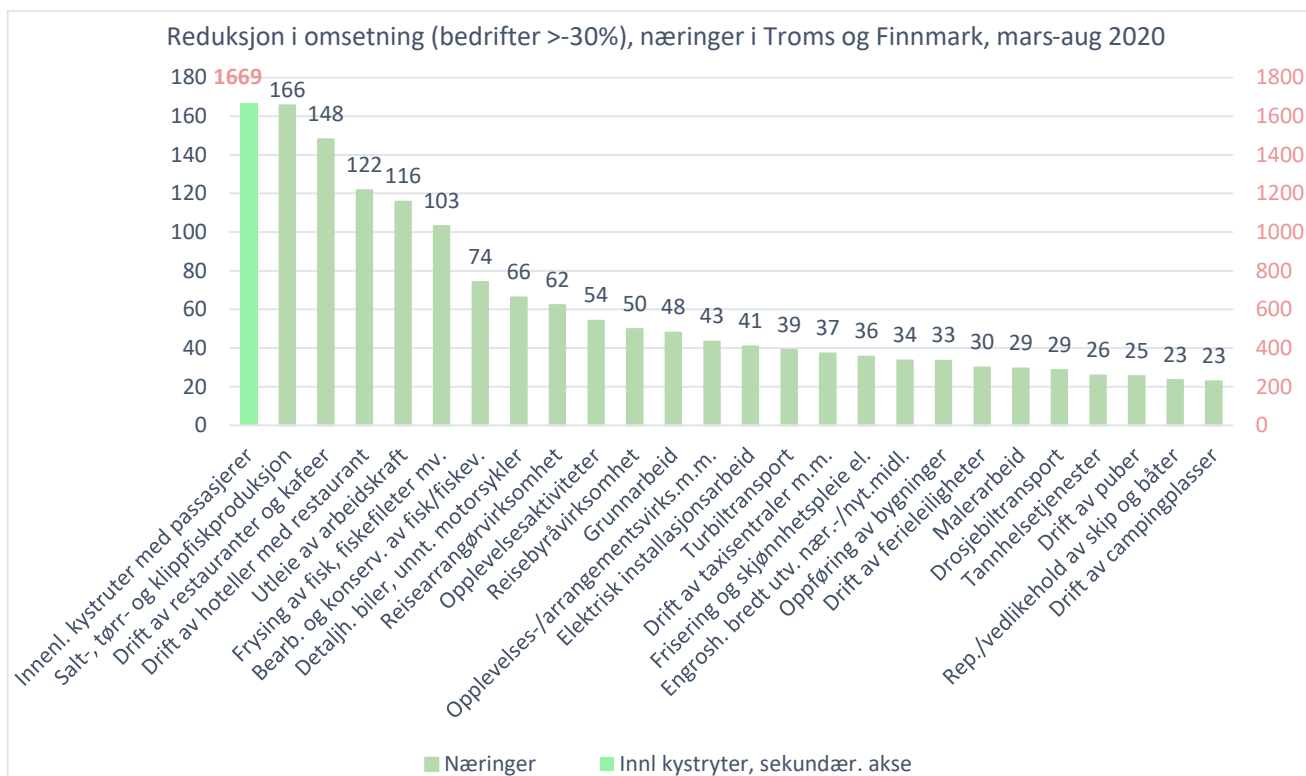

Kilde: Skatteetaten og NORCE. Tall registrert per 17.11.2020

Nedenfor har vi splittet opp den grovere næringsinndelingen foran i en mer detaljert inndeling for å få bedre fram hvilke bransjer/type bedrifter som har merket nedgangen i omsetning mest. Her framgår at ulike deler av fiskeindustrien, hotell/restaurant og omtrent alle deler av øvrig reiseliv (reisearrangør, opplevelsesaktiviteter, reisebyrå, turbil o.l.) og personlig tjenesteyting (frisør, skjønnhetspleie) er bransjer som er betydelig rammet. Innlands kysttruter kommer imidlertid i en særstilling med desidert høyest omsetningsvikt, og det skyldes hurtigruta som er registrert med sin aktivitet i fylket.

⁴⁸ Omfatter bare bedrifter med minst 30% omsetningsfall (20% for mars), for å kunne søke.

Figur 18: Næringer (detaljert inndeling/Nace 5) i Troms/Finmark med størst omsetningsfall⁴⁹, totalt for mars-august 2020 sammenlignet med samme periode i 2019. Tall i hele mill. kr.

Kilde: Skatteetaten og NORCE. Tall registrert per 17.11.2020

Bransjer med mindre omsetningsfall, enn de som er kommet med i figuren ovenfor, har vi også tallfestet omsetningssvikten for, og presentert i oversikten i tabellen under.

⁴⁹ Bare bedrifter med mer enn 30% omsetningsfall, og som har søkt koronakompensasjon, er inkludert.

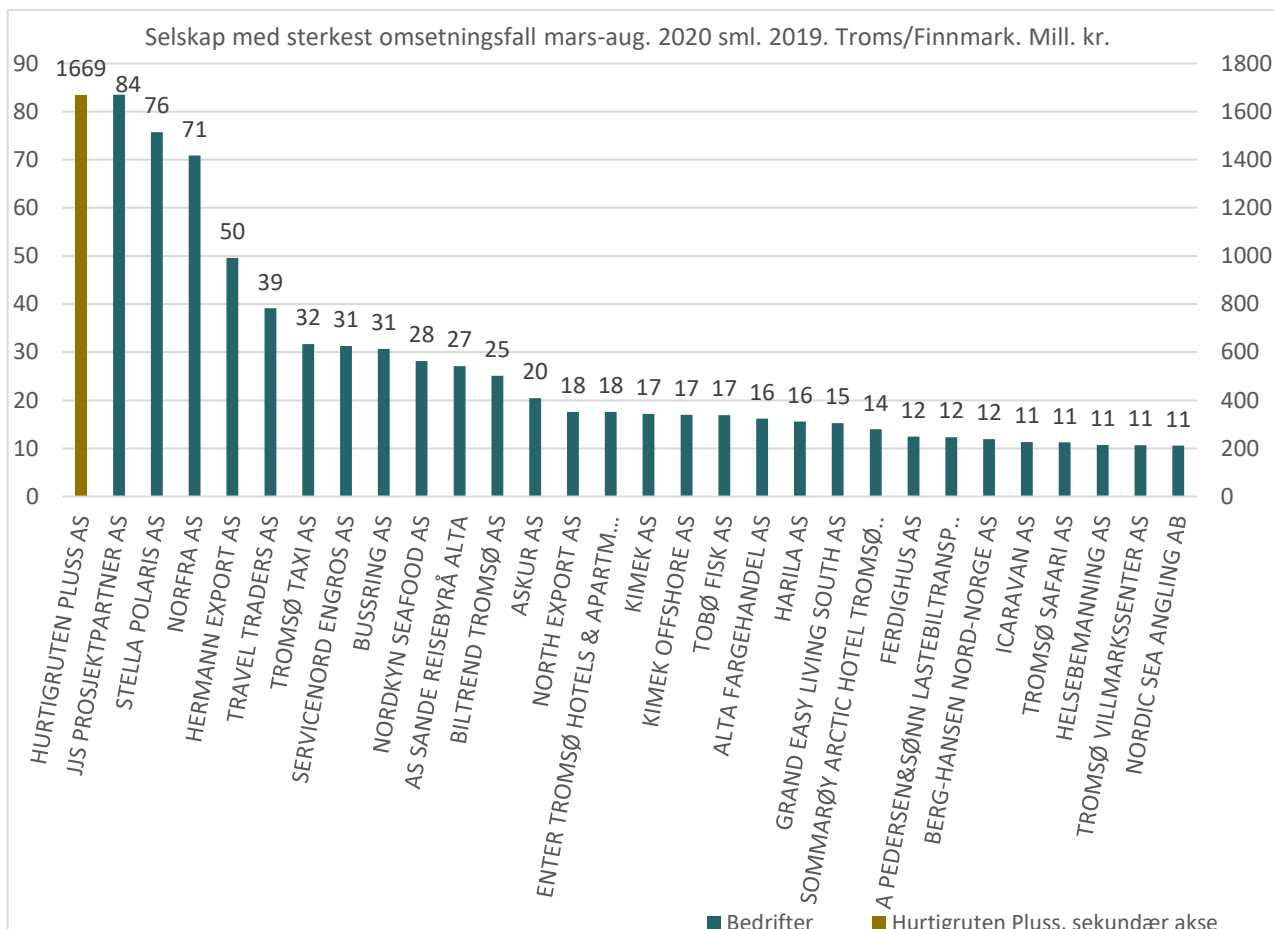
Tabell 12: Andre næringer med redusert omsetning utover 10 mill. kr i alt for hele perioden mars-august 2020 er⁵⁰: Troms og Finnmark.

15-22 mill. kr redusert omsetning (mest reduksjon øverst)	10-15 mill. kr redusert omsetning (mest reduksjon øverst)
Butikkhandel klær	Utleie av egen/leid fast eiendom el.
Butikkhandel el.	Drift av idrettsanlegg
Trafikkskoleundervisning	Butikkhandel optiske artikler
Kysttrafikk ellers med passasjerer	Rørleggerarbeid
Tjenester til utvinning råolje/naturgass el.	Engroshandel utstyr handel, transport mv.
Detaljhandel motorvogner el.	Ferdighusproduksjon
Rep. av motorvogner/unntatt motorsyk.	Trykking ellers
Hav- og kystfiske	Guider og reiseledere
Utleie/leasing andre maskiner/annet utstyr	Engroshandel kontormøbler
Reparasjon av bearbeidede metallprodukter	Cateringvirksomhet

I figuren nedenfor følger også en oversikt over bedrifter med betydelig omsetningsreduksjon, rangert etter hvor stor reduksjon i omsetning de ulike bedriftene har hatt i måleperioden i 2020 sammenlignet med tilsvarende periode i 2019. Vi ser at pandemien har rammet bedrifter både i region Troms og region Finnmark betydelig, og da har vi bare presentert bedrifter med mer enn 10 mill. kr i tapt omsetning i den aktuelle perioden.

⁵⁰ Omfatter **bare** bedrifter som har tapt minst 30% av omsetningen sammenlignet med samme periode 2019.

Figur 19: Selskap med sterkest rapport omsetningsfall i mars-august 2020 sammenlignet med i 2019. Hele mill. kr. ⁵¹ Troms og Finnmark.

Kilde: Skatteetaten og NORCE. Tall registrert per 17.11.2020

4.3 Tilskudd til bedrifter under kompensasjonsordningene, Troms og Finnmark

Mens vi i foregående underkapittel har sett nærmere på omfanget av tapt omsetning i de ulike bransjene, vil vi her se på i hvilken grad bedriftene har fått kompensasjon i form av tilskudd for å mestre økonomiske tap som følge av inntektssvikten. Som vist før finnes det ulike støtteordninger til næringslivet i koronaperioden, men vi vil se på den ordningen som har vært viktigst for mesteparten av næringslivet, nemlig *kompensasjonsordningen*. Ordningen er omtalt nærmere i egen tekstboks under.

⁵¹ Omfatter bare bedrifter med minst 30% omsetningsfall (20% for mars), for å kunne søke.

Nærmere fakta om kompensasjonsordningen

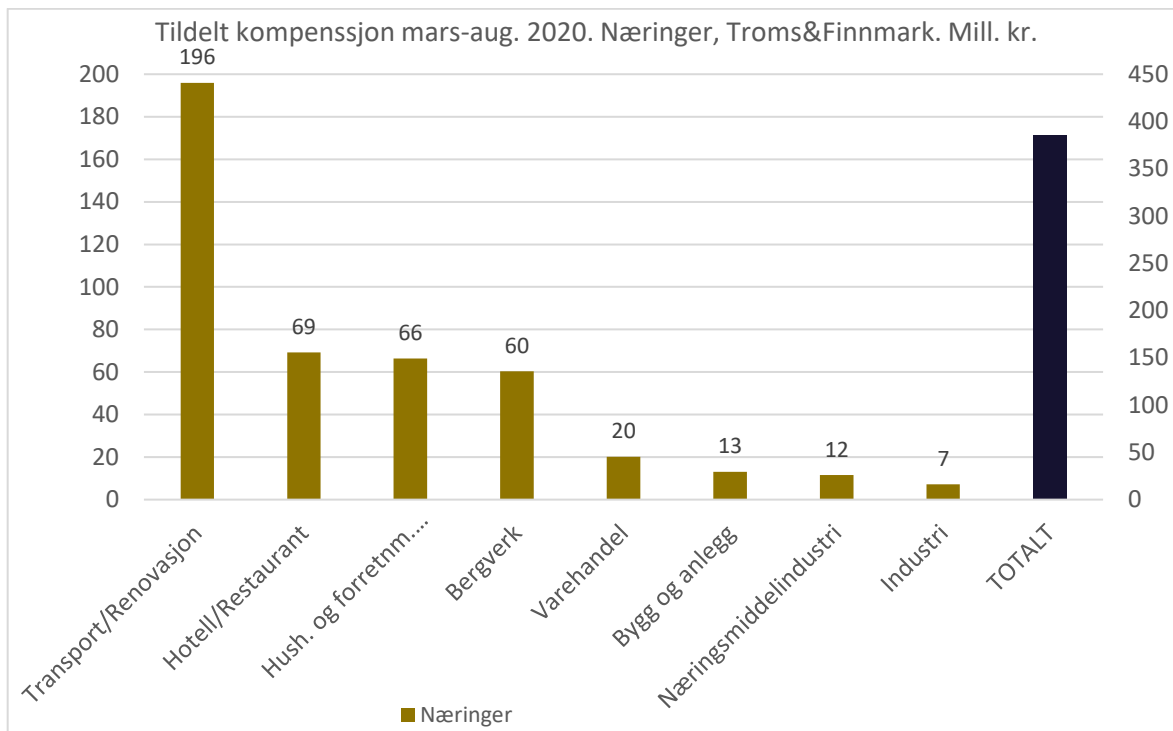
Formålet med Kompensasjonsordningen er å gi hjelp til bedrifter som er rammet av pandemien. Kompensasjonsordningen er laget så bred som mulig for å hjelpe de fleste som har stort omsetningsfall som følge av pandemien. Ordningen er forsøkt innrettet slik at de hardest rammede bedriftene får mest støtte. De unngåelige kostnadene som skal dekkes av tilskuddene skal være objektive og klart definerte.

- Den nye kompensasjonsordningen for næringslivet bygger på den tidligere ordningen forvaltet av Skatteetaten (for perioden mars-august 2020).
- Den utvidede ordningen gjelder for perioden fra 1. september 2020 til 30. april 2021, og støtte beregnes for to måneder av gangen. Søknad for de to første periodene, dvs. september/oktober og november/desember skal sendes innen 14. mars 2021. Søknad for januar og februar og mars/april antas å være 15.6.2021.
- Selskap må ha minst 30% omsetningsfall (20% for mars 2020) for å kunne søke.
- Støtten beregnes med utgangspunkt foretakets faste, unngåelige kostnader, ganget med omsetningsfall i prosent og ganget med en justeringsfaktor.
- Ordningen dekket inntil 70 prosent av faste unngåelige kostnader for september og oktober, og 85 prosent for november og desember.
- Søknad og informasjon om ordningen finnes hos www.kompensasjonsordning.no og eventuelt [her](#).⁵²
- Bare foretak som har ansatte kan få tilskudd, med to unntak:
 - enkeltpersonforetak (ENK) hvor inntekten fra foretaket er innehaverens hovedinntektskilde (over 50%)
 - ansvarlige selskap (ANS/DA) hvor inntekt fra foretaket er hovedinntektskilden (over 50%) til minst én av de personlige deltagerne
- Dersom foretaket **helt eller delvis** driver innenfor disse næringene kan foretaket **ikke** få tilskudd: finansnæringen, olje- og gassutvinningsselskaper, elkraft produksjon/distribusjon, flyselskaper med norsk driftstillatelse og private barnehager

Også når det gjelder tilskudd er det transportnæringen som skiller seg ut ved å ha fått mest tilskudd. Det skyldes utelukkende hurtigruten, som i kraft av selskapets størrelse og stans i internasjonal reiseaktivitet, mottok 176 av 196 mill. kr av tilskuddene til næringen. Holder vi hurtigruten utenom, er det de tre næringene hotell/restaurant, personlig- og forretningsmessig tjenesteyting og bergverk som mottok klart mest tilskudd fra kompensasjonsordningen (60-70 mill. kr hver). Dernest mottok varehandel og rest-transportnæringen (uten hurtigruten) 20 mill. kr hver, mens bygg/anlegg, næringsmiddelindustri og øvrig industri mottok mellom 7-13 mill. kr hver.

⁵² Mer om regelverk korona-kompensasjonsordning for bedrifter med redusert omsetning i koronaperioden: [Nå kan landets bedrifter søke på kompensasjonsordningen - regjeringen.no](#), dessuten: [Forsiden - Kompensasjonsordning \(brreg.no\)](#).

Figur 20: Tildelt korona-kompensasjon næringer (uunngåelige faste utgifter). Bare næringer som har mottatt over 1 mill. kr tilskudd samlet i perioden mars-august 2020 er tatt med i figuren under.⁵³

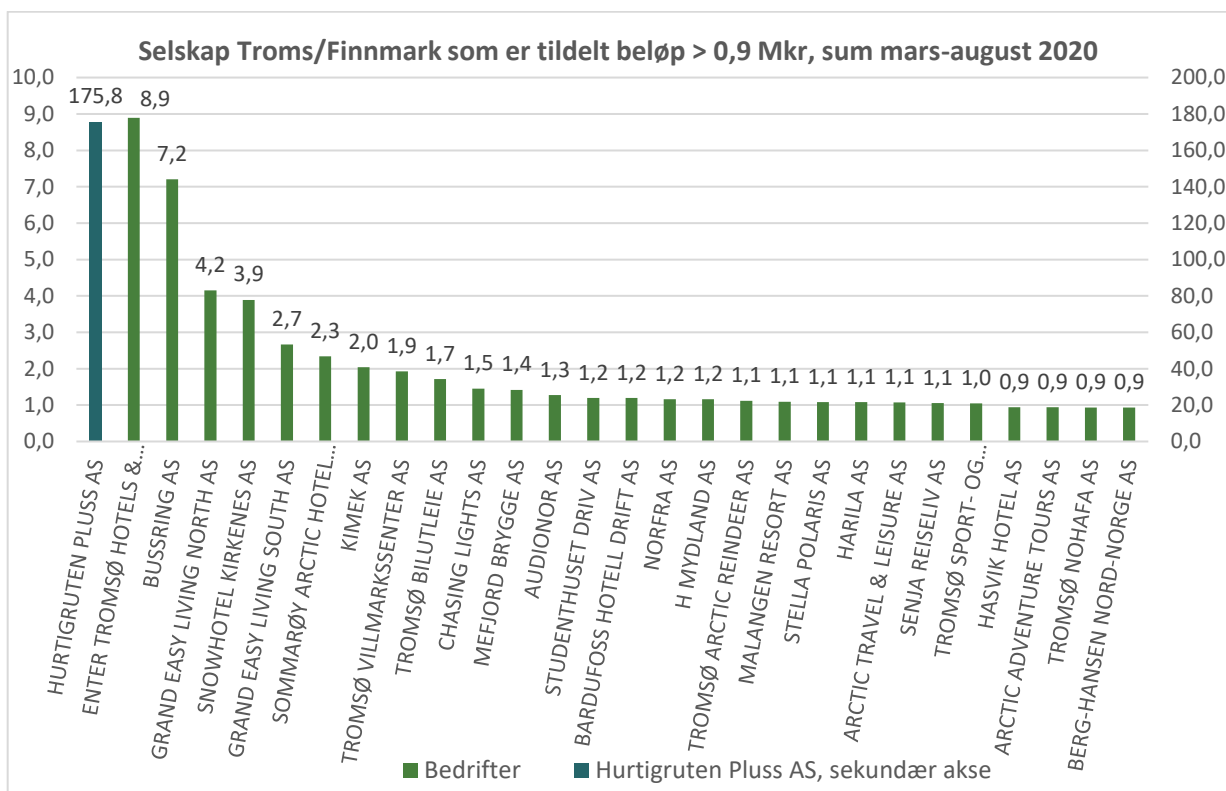

Kilde: Skatteetaten og NORCE. Tall registrert per 17.11.2020

Nedenfor følger en mer detaljert, og rangert, oversikt over bedrifter/selskap i Troms og Finnmark som mottok mest tilskudd fra kompensasjonsordningen.

⁵³ Omfatter **bare bedrifter med minst 30% omsetningsfall (20% for mars)**, for å kunne søke. I figuren ikke tatt med næringer som har mottatt mindre enn 1 mill. kr i tilskudd i perioden. Næringer mottatt mindre enn 1 mill. kr i kompensasjon i perioden er heller ikke med, og disse er: Landbruk, Fiske/Havbruk, Oljetjenester, Bergverk samt Kraft/gass/damp/varmtvann.

Figur 21: Selskap i Troms og Finnmark som er tildelt beløp over 0,9 mill. kr, samlet perioden mars-august 2020

Kilde: Skatteetaten og NORCE. Tall registrert per 17.11.2020

4.4 Utbetalinger fra kompensasjonsordning korona for frilansere og selvstendige næringsdrivende - Troms og Finnmark og landet

Den 4. mai 2020 åpnet NAV mulighet for at frilansere og selvstendig næringsdrivende kan søke om å få kompensert tap av inntekt som følge av *koronasituasjonen*.⁵⁴

Det er langt fleste søkere blant private næringsdrivende enn blant frilansere. Hovedgrunnen er nok at frilansere også kan ha rett til dagpenger og at mange av dem allerede har benyttet denne muligheten til å få dekket noe av inntektstapet sitt. Det er tidligere inntekt og eventuelle inntekter i måneden søknaden gjelder som legges til grunn for beregningen av inntektstapet.⁵⁵

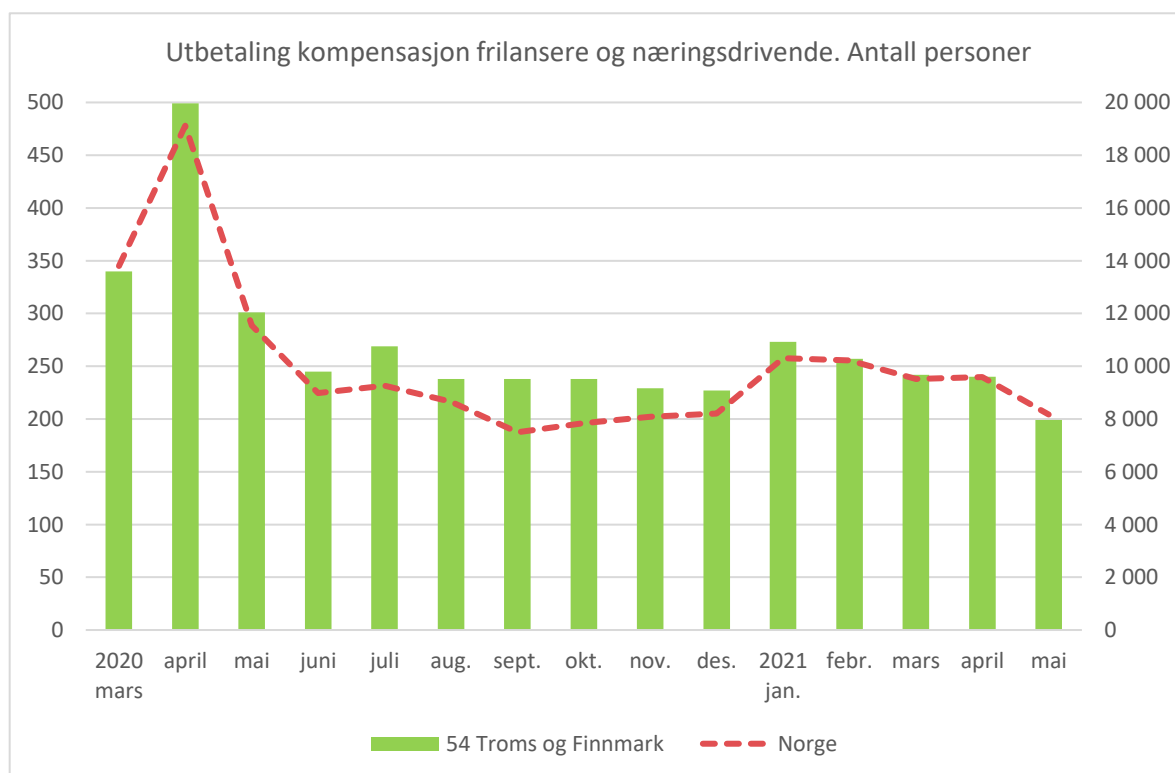
⁵⁴ Statistikk per desember 2020 (NAV): [Utbetalinger fra kompensasjonsordningen for frilansere og selvstendige næringsdrivende - nav.no](https://www.nav.no/Utbetalinger-fra-kompensasjonsordningen-for-frilansere-og-selvstendige-næringsdrivende-nav.no)

⁵⁵ [Selvstendig næringsdrivende mottok 138 millioner i inntektskompensasjon på én uke - nav.no](https://www.nav.no/Selvstendig-næringsdrivende-mottok-138-millioner-i-inntektskompensasjon-på-én-uke-nav.no)

Det er helt tydelig at antall som søkte på kompensasjonsordningen for private næringsdrivende og frilansere toppet seg i april 2020 med 19.000 søkere i landet og 500 i Troms og Finnmark. Dette var kort tid etter at kraftige koronatiltak bremsset ned aktiviteten i samfunnet. Allerede mot forsommeren mai/juni roet dette seg ned til et nivå på bare halvparten, eller rundt 8-10.000 personer i landet og 250 i fylket, som månedlig fikk utbetalinger fra ordningen. Som det framgår av figuren har dette holdt seg stabilt i hele perioden etter de første par månedene, men fortsatt på et ganske høyt nivå så langt våre data viser til forsommeren 2021.

I forhold til samlet antall sysselsatte er andelen som har mottatt utbetalinger relativt lavere i Troms og Finnmark enn landsnittet. mottok denne støtten månedlig mottakere og helt fram til våren. ble innført måneden før

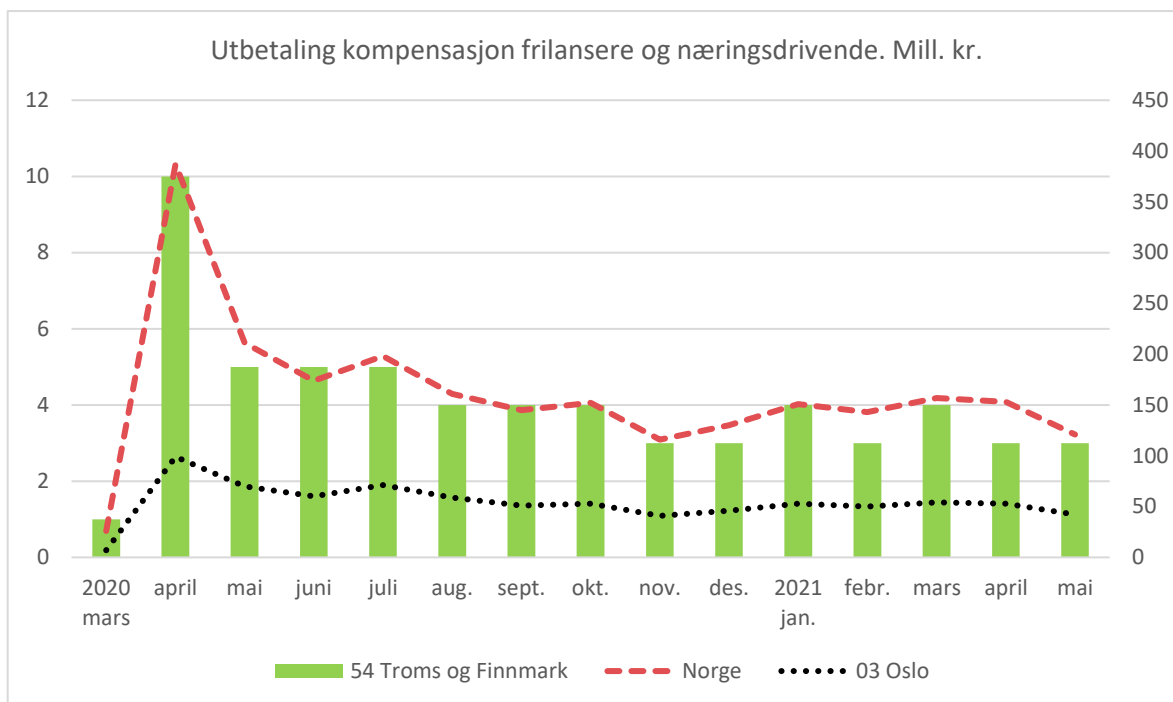
Figur 22: Utbetaling kompensasjon frilansere og private næringsdrivende, Troms og Finnmark og landet. Fra start/mars 2020 – mai 2021. Antall personer

Kilde: NAV og Norce

I figuren under framgår også hvor store utbetalingene har vært både for landet, hovedstaden og Troms og Finnmark, fordelt på hver måned i hele koronaperioden. Også her er det april 2020 at utbetalingene var størst, på det meste 387 mill. kr i landet og 10 mill. kr i Troms og Finnmark. Resten av koronaperioden har månedlige utbetalingene ligget på halvparten av dette. Det synes å være noe tendens til at utbetalingene har blitt gradvis noe lavere utover i koronaperioden, men nivået på utbetalinger er fortsatt betydelig.

Figur 23: Utbetaling kompensasjon frilansere og næringsdrivende, Troms og Finnmark (venstre akse), Oslo (høyre akse) og landet (høyre akse). Mill. kr.

Kilde: NAV og Norce

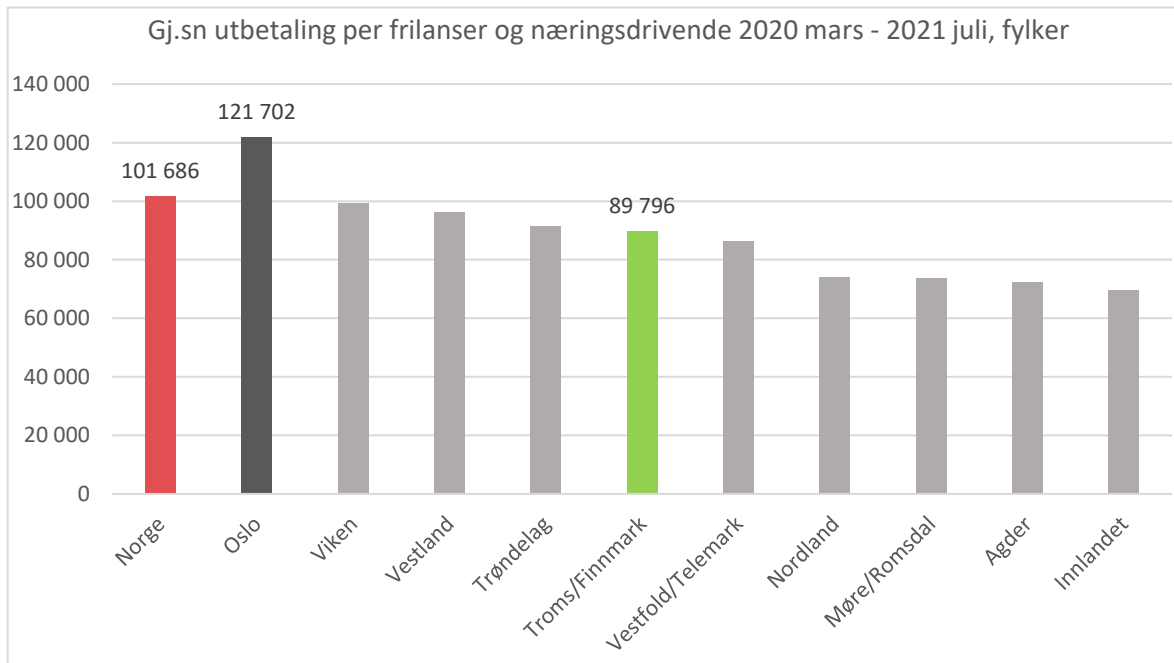
Tabell 13: Utbetaling korona-kompensasjon til private næringsdrivende og frilansere 2020, samlet perioden 2020 mars/start – 2021 juli. Beløp og antall personer mottatt støtte.

	Utbetaling, fylker, mill. kr	Ant mottakere	Gj.sn utbetaling 2020M3 -2021M7. Kr/person
Norge	2 629	25 854	101 686
Oslo	881	7 239	121 702
Ukjent	37	338	109 467
Viken	671	6 769	99 128
Rogaland	170	1 756	96 811
Vestland	233	2 419	96 321
Trøndelag	144	1 574	91 487
Troms og Finnmark	66	735	89 796
Vestfold og Telemark	152	1 760	86 364
Nordland	45	609	73 892
Møre og Romsdal	51	694	73 487
Agder	82	1 134	72 310
Innlandet	98	1 412	69 405

Til sammen, fra pandemiens start til sommeren 2021, har 735 personer i Troms og Finnmark mottatt utbetalinger fra ordningen og 26.000 i landet, og beløpene utgjør hhv. 66 mill. kr i fylket og 2,6 mrd. kr for landet.

Når det gjelder gjennomsnittlige utbetalinger per frilanser/privat næringsdrivende som har mottatt tilskudd fra ordningen, så utgjorde det for hele perioden 101.000 kr for landet, noe lavere i Troms og Finnmark med 90.000 kr, men betydelig høyere i Oslo der frilansere/selvstendige næringsdrivende som hadde mottatt støtte i gjennomsnitt hadde blitt tildelt 122.000 kr. Det er høyest av alle fylkene, mens Troms og Finnmark lå i midtnivået av fylkene.

Figur 24: Gjennomsnittlig kompensasjon per frilanser og næringsdrivende 2020 (mars-november). Fylker. Kroner.

Kilde: NAV og NORCE

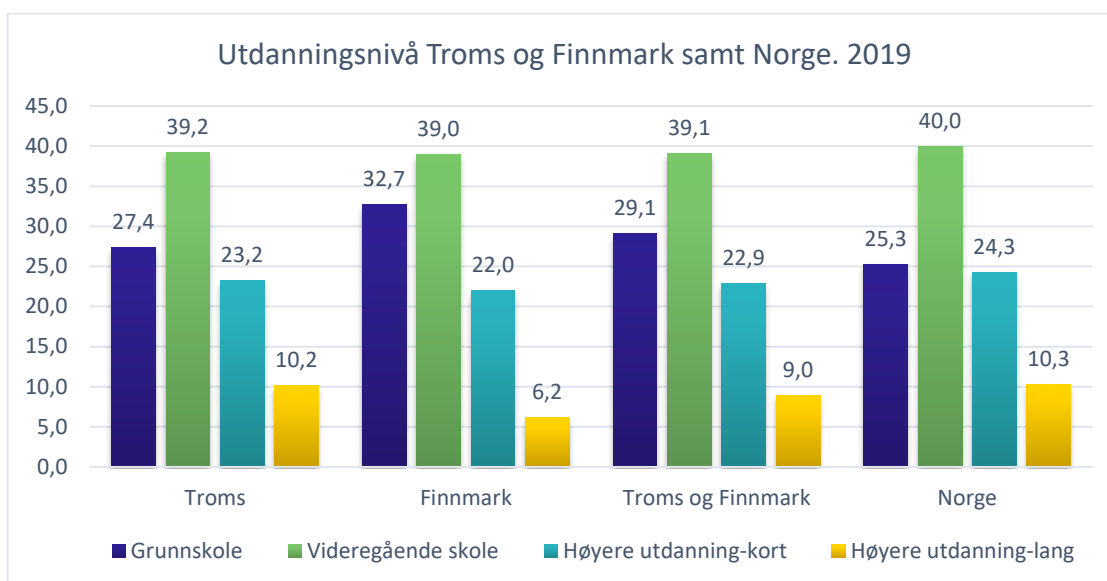
5. Utdanningsnivå, kompetanse og framtidig yrkesvalg for regionens næringsutvikling

Utdanningsnivå og type fagspesialisering i en region er avgjørende for en regions robusthet, eller sagt på en annen måte, for evnen og kapasiteten til å møte behovene i arbeidsmarkedet, markedsendringer, ressurskrise, eller større globale omveltninger. Herav følger at kompetanseutviklingen må tilpasses så den "matcher" at kommuneregionene i et fylke har forskjellig næringsstruktur. I en geografisk utstrakt region er det ikke nødvendigvis tilstrekkelig at rett arbeidskraft finnes andre steder, og motsatt, det hjelper ikke hvis man lokalt har en "mismatch" i kompetansesammensetningen med veldig mange med høy utdanning hvis næringslivet særlig mangler fagarbeidere.

5.1 Utdanning, kompetanse og arbeidskrafttilbud

Tilbudet av arbeidskraft for næringsliv og offentlig sektor er, i tillegg til riktig kompetanse, også avhengig av befolkningsvekst og demografisk struktur. Et problem i noen regioner er at befolkningen har vokst mindre enn etterspørselen etter arbeidskraft. I tillegg, er tilgang til *relevant kompetanse* et kritisk aspekt – for private foretak for å være konkurransedyktig i markedet, og i offentlig sektor for å dekke behovene for spesialiserte yrker på sykehus, utdanningsinstitusjoner, infrastrukturplanlegging mv. Utdanningsnivået i Troms og Finnmark fylke, så vel som i hele Nord-Norge, har økt betydelig over tid, og spesielt gjelder det for høyere utdanning. Andelen voksne med grunnskole som høyeste utdanningsnivå er i Nord-Norge redusert med ti prosentpoeng ned til omkring 30 prosent de siste 20 årene. Andelen med høyere utdanning (1-4 år) er økt med 50 pst. til omkring 22 pst., og høyere utdanning utover fire år er doblet i samme periode til nesten åtte pst. Andelen med fullført videregående skole i landsdelen er imidlertid omtrent uendret i perioden, men redusert med noen prosentpoeng i Troms.

Troms og Finnmark fylke har i gjennomsnitt nesten samme andelen voksne med høyere utdanning som Norge totalt, 32 pst. mot 34 pst. Nesten samme andel har også fullført videregående skole som landet (39 mot 40 pst.). Den største forskjellen er at det er en større andel i Troms og Finnmark som "bare" har fullført grunnskole som høyeste utdanningsnivå.

Figur 25: Utdanningsnivå – Troms og Finnmark fylke og Norge. 2019.⁵⁶

Kilde: SSB.

Utdanningsnivået har enda ikke nådd igjen nivået i resten av landet, men det er forskjeller mellom områder innad i Nord-Norge. Det skyldes både ulikheter i næringsstruktur og type institusjoner og tjenester i offentlig sektor. Spesielt gir dette utslag på høyere tilstedeværelse av personell med høyere utdanning i fylker dominert av større byer med flere senterfunksjoner for både landsdel/fylke, stat og større private foretak. Troms har merkbart flere med *lang* høyere utdanning (over 4 år) enn Finnmark og resten av Nord-Norge. På grunn av Tromsø by, har Troms nå kommet opp på samme utdanningsnivå og mer lik utdanningsstruktur som gjennomsnittet for landet. Selv om det har vært framskritt i utdanningsnivået i Nord-Norge, er det fortsatt flere utfordringer. Blant annet gjelder det høyere "dropout" rater i videregående skole, spesielt i Finnmark, selv om dette har bedret seg de senere årene. Andelen av den voksne befolkningen med "bare" grunnskole er også merkbart høyere i Finnmark enn Troms.

En annen interessant utvikling som er mer markert i nord, er at flere kvinner enn menn nå har høyere utdanning.

⁵⁶ Norce rapport (2020): «Områdeanalyse Nord og Sápmi», NORCE, 31.10.2020

Tabell 14: Utdanningsnivå – personer over 15 år. Region og kjønn. Antall og prosent av totalt. 2019.

		Personer				Prosent			
		Grunn-skole	Videreg-skole	Høyere utdanning -kort	Høyere utdanning - lang	Grunn-skole	Videreg-skole	Høyere utdanning -kort	Høyere utdanning - lang
Troms	Total	37563	53596	31834	13986	27,4	39,2	23,2	10,2
	Menn	19885	30336	12516	6726	28,6	43,7	18,0	9,7
	Kvinner	17678	23260	19318	7260	26,2	34,5	28,6	10,8
Finnmark	Total	20395	24330	13705	3877	32,7	39,0	22,0	6,2
	Menn	11590	13913	4985	1703	36,0	43,3	15,5	5,3
	Kvinner	8805	10417	8720	2174	29,2	34,6	29,0	7,2
Troms/Finnm.	Total	57958	77926	45539	17863	29,1	39,1	22,9	9,0
	Menn	31475	44249	17501	8429	31,0	43,5	17,2	8,3
	Kvinner	26483	33677	28038	9434	27,1	34,5	28,7	9,7
Norway	Total	1100884	1738594	1057705	448184	25,3	40,0	24,3	10,3
	Menn	568264	951911	427611	234055	26,0	43,6	19,6	10,7
	Kvinner	532620	786683	630094	214129	24,6	36,3	29,1	9,9

Kilde: SSB.

Oppsummert er det en klar trend i nord at en større del av ungdommen vurderer relevant videregående skole eller høyere utdanning enn før. En utfordring for mange er om det vil være tilgang på relevante kompetansearbeidsplasser i ungdommens respektive hjem-regioner etter de har fullført utdanningen. Og når det oppstår "mismatch" mellom ungdommens utdanningsvalg, eventuelt som følge utdanningstilbudet og lokalisering av dette, og hvor jobbene er, så kanskje den nyutdannede studenten foretrekker å etablere seg og søke jobb utenfor Troms og Finnmark eller Nord-Norge overhode.

5.2 Framtidige utdanningsvalg og mulig innvirkning fra perioden med pandemi

Covid-19 har utvilsomt påvirket både verden, Norge og Troms og Finnmark, og særlig i begynnelsen da man var ekstra usikre på framtiden - om og når pandemien kunne stanses. Da svimlende tall for smitte og dødsfall dukket opp på alle kontinent, og innbyggere og arbeidskraft ikke kunne reise og møtes i større grupper, og det ble mangel på ulike komponenter i produksjonen, berørte det flere næringer ekstra sterkt. Som vi har sett foran ble særlig mange tjenesteytende næringer rammet dramatisk, mens de fleste vareproduserende næringer klarte seg noe bedre. Utenlandsk arbeidskraft, og utenlandske turister, møtte underveis betydelige reisebegrensninger som rammet både norske offentlige institusjoner og privat næringer, og medførte drastisk nedgang i etterspørselen (reiseliv, kultur, transport, hotell/restaurant m.fl.) og mangel på spesialister og sesongarbeidskraft (sykehus, bygg/anlegg, landbruk og fiskeri, energi/industri og leverandørnæringer mv.

Et sentralt spørsmål er om den usikkerheten som oppsto da effektene av pandemien var på sitt mest intense ville påvirke folks utdanningssøking og yrkesvalg umiddelbart, og videre om pandemien har påvirket folks preferanser bare kortsiktig eller over lengre tid. En sak er at noen næringer er blitt redusert, en annen sak er at permitterte eller oppsagte folk dels har forlatt yrket og søkt seg til andre jobber. Det har skapt en ny dynamikk at yrker der det plutselig var stor tilgang på folk som hadde mistet jobben, ikke er der lengre når samfunnet åpner og etterspørselen tar seg opp.

De som studerer arbeidsmarkedet har underveis i pandemien problematisert om en ser tendenser til at ungdom i større grad kommer til å søke seg til trygge næringer, gjøre trygge valg, der jobber i offentlig sektor innen f.eks. helse/omsorg blir mer attraktiv. Mens man kanskje er blitt mer usikker på framtida til bl.a. reiseliv, kanskje særlig internasjonalt basert, med satsing på reiselivsmarked som nordlys-, vinter- og fisketurisme. Man frykter også at yrkesbaserte reiseaktivitet vil bli lavere framover, dels pga. erfaringen med digitale møter i pandemiperioden kan feste seg og redusere reiseaktiviteten, som vil ramme transport-/flybransjen og hotell basert på konferanser og forretningsmarkedet.

Vi hadde ikke søkertallene til siste studieopptak under arbeidet, men nedenfor har vi framstilt søkertallene til videregående skole i første korona-år 2020. Søknadsfristen var da 1.3.2020, mens de første koronatiltakene kom 12.3.2020. Før dette var det kjent at en begynnende utvikling av covid-19 var på gang i utlandet, men det er vel høyst tvilsomt om dette allerede da fikk innvirkning på utdanningssøkingen allerede i 2020.

Når det gjelder utviklingen utdanningssøkingen i perioden 2018-2020, var det både nasjonalt og i Troms og Finnmark fylke nedgang i søkere, men bare – 1 pst. nedgang i landet og hele -9 pst. i fylket.⁵⁷ Mens studieforbereidende perioden 2018-2020 hadde nedgang på -3 pst. og yrkesfag økning på 2 pst. nasjonalt, var tilsvarende for fylket en nedgang på hele -10 pst. for studieforbereidende og -6 pst. for yrkesfag. Nedgangen i Troms og Finnmark fylke for yrkesfag gjaldt særlig programområde helse- og oppvekst (-11 pst.) og bygg- og anleggsteknikk (-5 pst.), programområder som nasjonalt hadde økning. Det var også nedgang for service og samferdsel (utgående program) og økning for salg, service og reiseliv (nytt program), men samlet for disse to en nedgang på om lag 20 pst. (inkluderes nye IT og medieproduksjon blir nedgangen på -11 pst. sammenlignet med tidligere service og samferdsel).

⁵⁷ Karlstad, Stig (2020): NORCE rapport 2020:20

Tabell 15: Antall søkere (førsteønske) til offentlige videregående opplæring (skole- og læreplaner), per 1. mars, 2018-2020. Troms og Finnmark fylke.⁵⁸

Troms og Finnmark	2018	2019	2020	Endr. %	Endr. Ant.	% av tot.	% av tot.
				2018-20	2018-20	2019	2020
VGS totalt	10 228	9 748	9 359	-8,5	-869	100	100
*Studieforber. fag tot.	5 176	4 800	4 628	-10,6	-548	49,2	49,4
*Yrkesfag totalt	5 052	4 948	4 731	-6,4	-321	50,8	50,6
Helse&Oppvekst	1 276	1 260	1 132	-11,3	-144	12,9	12,1
Bygg- anleggsteknikk	563	568	535	-5,0	-28	5,8	5,7
Elektrofag	883	873	882	-0,1	-1	9,0	9,4
Salg, service, reiseliv	0	0	94		94	0,0	1,0
Service&samferdsel	538	504	324	-39,8	-214	5,2	3,5
Tekn.&Industr. Prod.	921	886	913	-0,9	-8	9,1	9,8
-Kjemiprosess2	4	24	22	450,0	18	0,2	0,2
-Kjemiprosessfag3	3	0	17	466,7	14	jf. 2020: 0,2	0,2

Kilde: NORCE rapport 2020:20

Når det gjelder søking i 2021 til videregående skoler, og høyere utdanning, forelå ikke tilgjengelige data da vi arbeidet med dette datagrunnlaget per våren 2020. Vurderinger av kortsiktige og mulige langtidsvirkninger av covid-19 på utdannings- og yrkesvalg må eventuelt komme litt senere, når landets befolkning er fullvaksinert og landets funksjoner er mer normalisert.

⁵⁸ Totaltall for både studieforberedende og yrkesfaglig studieretning er med, men når det gjelder studieprogram under disse, så er kun utvalgte studieprogram som har hatt størst endring i søkertall med.

6. Arbeidsmarkedet – arbeidsledige, ledige jobber og permitteringer

6.1 Arbeidsledige, status og endring - fordelt på fylke, kommuner og yrker

Den generelle norske økonomien har vokst i mange år. En stor offentlig sektor og gode verdensmarkedspriser for produkter fra forskjellige deler av nordnorsk industri har skapt mangel, eller mismatch, av arbeidskrafttilgang eller kompetanse i flere regioner. Det reflekteres i lav arbeidsledighet på 1,5 – 3 pst. de siste fem årene (jf. figur), lavest i Troms og noe høyere i Finnmark, særlig i enkelte mindre utkantkommuner. En høyere andel av arbeidsledige blant unge⁵⁹ og de uten utdanning utover grunnskolen. Dertil kommer at mange med nedsatt arbeidsevne og funksjonshemmede i praksis er utestengt fra arbeidsmarkedet, samt en god del som er langtidsledige. Det er et grunnleggende sosialt problem, men også sløsing med potensiell produktiv arbeidskraft som med noe tilrettelegging også kunne bidratt med arbeidskraft i et stramt arbeidsmarked.

Med et slikt utgangspunkt med lav ledighet over flere år i de fleste kommuner, hva skjedde i landets nordligste fylke da covid-19 rammet næringsliv og folk i hele verden. Vi så en ganske umiddelbar og kraftig reaksjon der bruttoledigheten⁶⁰ vokste fra under 3 pst. i februar 2020 til over 10 pst. da koronatiltakene kom i mars 2020. Den høye bruttoledigheta vedvarte fram til mai før den gikk betydelig ned utover mai/juni til 5 pst. og nådde sitt laveste nivå i september samme år. En kort periode vokste ledigheta noe senere på høst og rundt årsskiftet til om lag 3,5 pst., men "normaliserte" seg igjen på ca. 3 pst. utover våren 2021 som er omtrent det situasjonen var før pandemien skyllet inn over landet i februar/mars 2020.

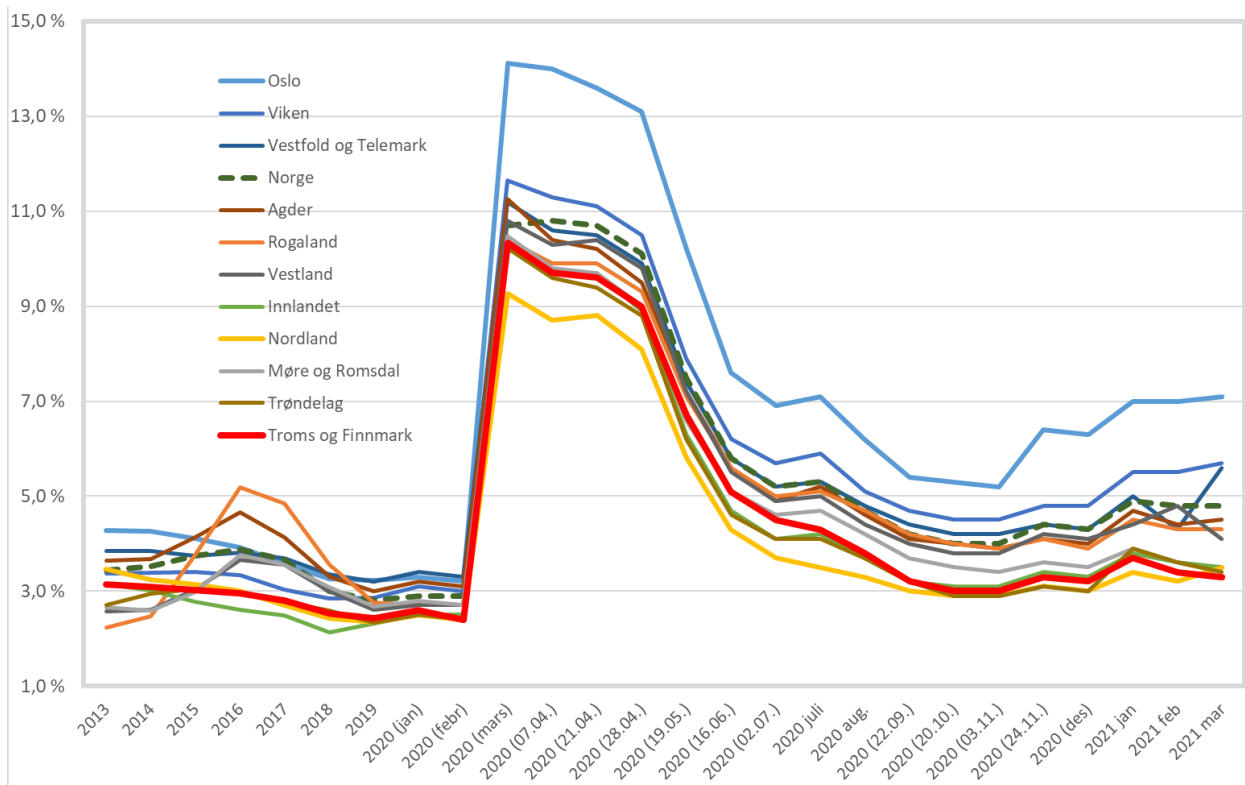
Mønsteret i utviklingen utover i pandemiperioden for Troms og Finnmark er nesten identisk med gjennomsnittet for landet, med en topp i mars/april og deretter fallende fram mot sommer og tidlig høst. Også om man studerer fylkene enkeltvis har alle fylkene den samme utviklingstrenden i løpet av pandemiperioden, men med den forskjellen at reaksjonen var kraftigere særlig i Oslo med en topp i bruttoledigheta på 14 pst. i mars/april, og også noe høyere i Viken, enn landet ellers. Selv om disse fylkene også fikk redusert ledigheten fram mot sommeren samme år og senere, forble bruttoledigheten i Oslo klart høyere enn landsnittet, og etter en ny stigning som begynte i november 2020

⁵⁹ "Nesten [en av tre arbeidsledige i Norge i dag er under 30 år](#)"

⁶⁰ Helt ledige inklusive permitterte og personer på tiltak.

var bruttoledigheta i Oslo fortsatt høy våren 2021 med 7 pst., mot landssnittet på 5 pst. På dette tidspunkt hadde Troms og Finnmark, og dernest Trøndelag, Møre og Romsdal og Nordland lavest bruttoledighet med 3,3 - 3,5 pst., og bare ca. 0,5 - 1 pst. høyere enn nivået før korona.

Figur 26: Bruttoledighet⁶¹ dagens fylker og landet 2009-2019, og månedlig 2020 – april 2021.

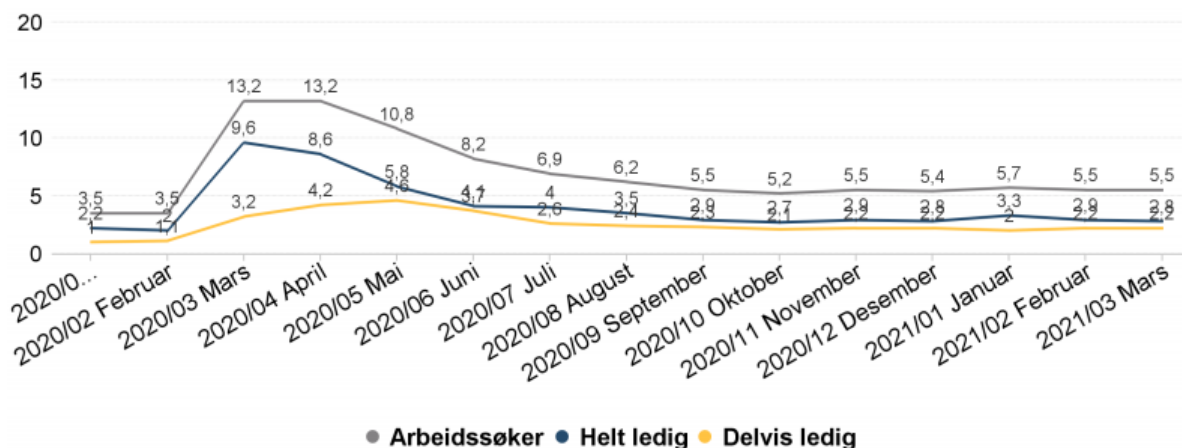
Kilde: NAV ([Arkiv - Hovedtall om arbeidsmarkedet - nav.no](https://www.nav.no/Arkiv-Hovedtall-om-arbeidsmarkedet)) og NORCE

Usikkerhet i arbeidsmarkedet tilsier at man kan forvente at flere enn vanlig melder seg som arbeidssøkere. Det gjelder både de som er helt uten jobb og de permitterte, men gjelder også en del som har jobb, men kanskje opplever utrygghet omkring egen jobbsituasjon. I Troms og Finnmark økte andelen jobbsøkere umiddelbart da regjeringen kom med korona-tiltakene og dermed førte til nedbremsing av aktiviteten i næringslivet. Andelen jobbsøkere økte da fra 3,5 pst. til 13,2 pst fra februar 2020 til mars 2020. Nivået holdt seg høyt en stund før antall jobbsøkere begynte å falle utover våren og høsten

⁶¹ **Bruttoledighet** = Helt arbeidsledige/permitterte + personer på tiltak ifølge NAV definisjon. I motsetning til i AKU regnes hos NAV personer som er **100 prosent permittert som arbeidsledige** fra dag én Nav. (I AKU statistikken blir de som har vært helt permittert i inntil tre måneder regnet som *sysselsatte* med midlertidig fravær, og som *arbeidsledige* deretter. I den *registerbaserte sysselsetningsstatistikken til SSB*, hvor a-ordningen er datagrunnlaget, blir permitteringer under tre måneder uten lønn **regnet som sysselsetting** (som i AKU). Når permitteringen går over tre sammenhengende måneder blir personen regnet som ikke sysselsatt.)

samtidig med fallende ledighet, og har siden oktober 2020 holdt seg på relativt lave 5,5 pst. Jobbsøkerne fordeler seg halvt om halvt på helt og delvis arbeidsledige, mens 0,5 pst. er personer som er registrert som jobbsøkere av andre årsaker.

Figur 27: Arbeidssøkere⁶² helt ledige og delvis ledige per måned januar 2020 - mars 2021 i Troms og Finnmark fylke. Andel av arbeidsstyrken: Prosent.

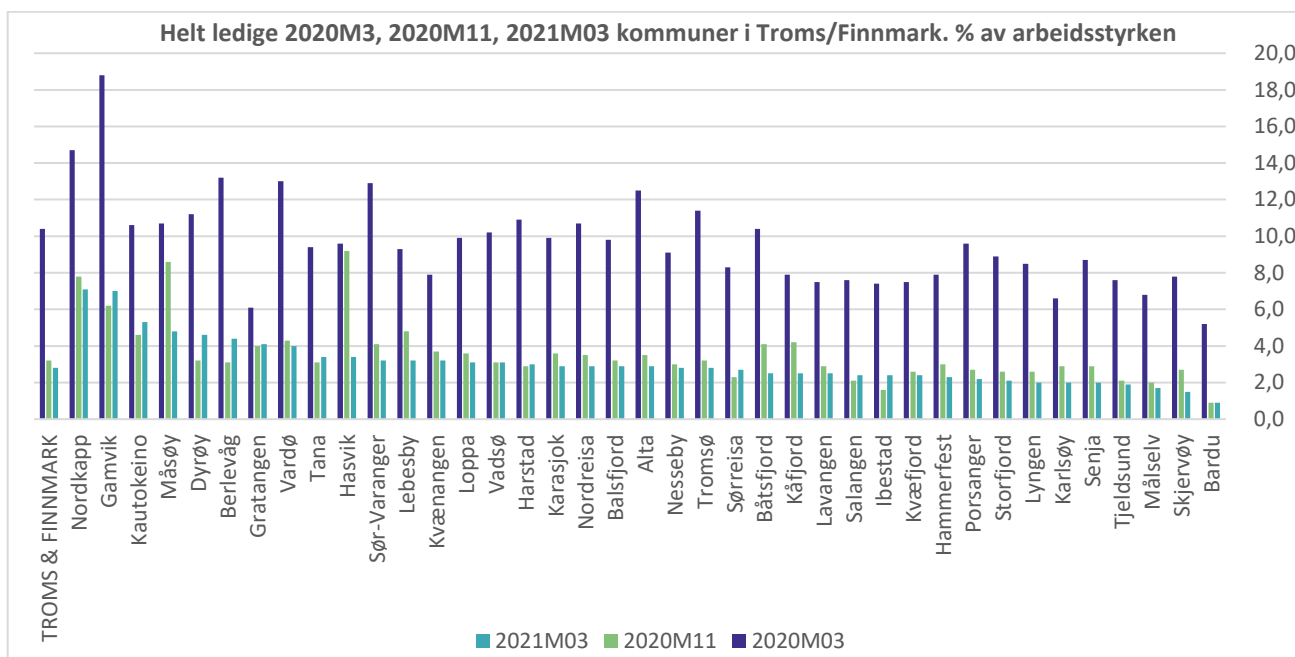
Kilde: NAV Troms og Finnmark, per mars 2021.⁶³

De enkelte kommunene har stor variasjon i typer næringsliv, blant annet når det gjelder fordelingen av sysselsatte på offentlig- og privat sektor. De som har bedrifter med mye nærkontakt med kunder, eller leverer varer og tjenester til markeder med betydelig redusert etterspørsel, vil merke konsekvensene av pandemien mest. I figurene under har vi vist hvordan endringen i arbeidsledigheten har slått ut for hver enkelt av kommunene i Troms og Finnmark i korona-perioden. I første figur framgår hvordan andelen helt ledige umiddelbart ble mye høyere allerede første pandemimåned mars 2020 (mørk blå søyle for hver kommune), og for flertallet vokste nok ledigheta gjerne tre ganger nivået før korona. Så ser vi at i november samme år var ledigheta kraftig redusert igjen for samtlige kommuner, og slik holdt nivået seg for de aller fleste kommunene også våren 2021 (mars).

⁶² Arbeidssøkere er hos NAV summen av helt ledige, delvis ledige og arbeidssøkere som deltar på tiltak.

⁶³ [Statistikk og analyse - nav.no](https://statistikk-og-analyse.nav.no)

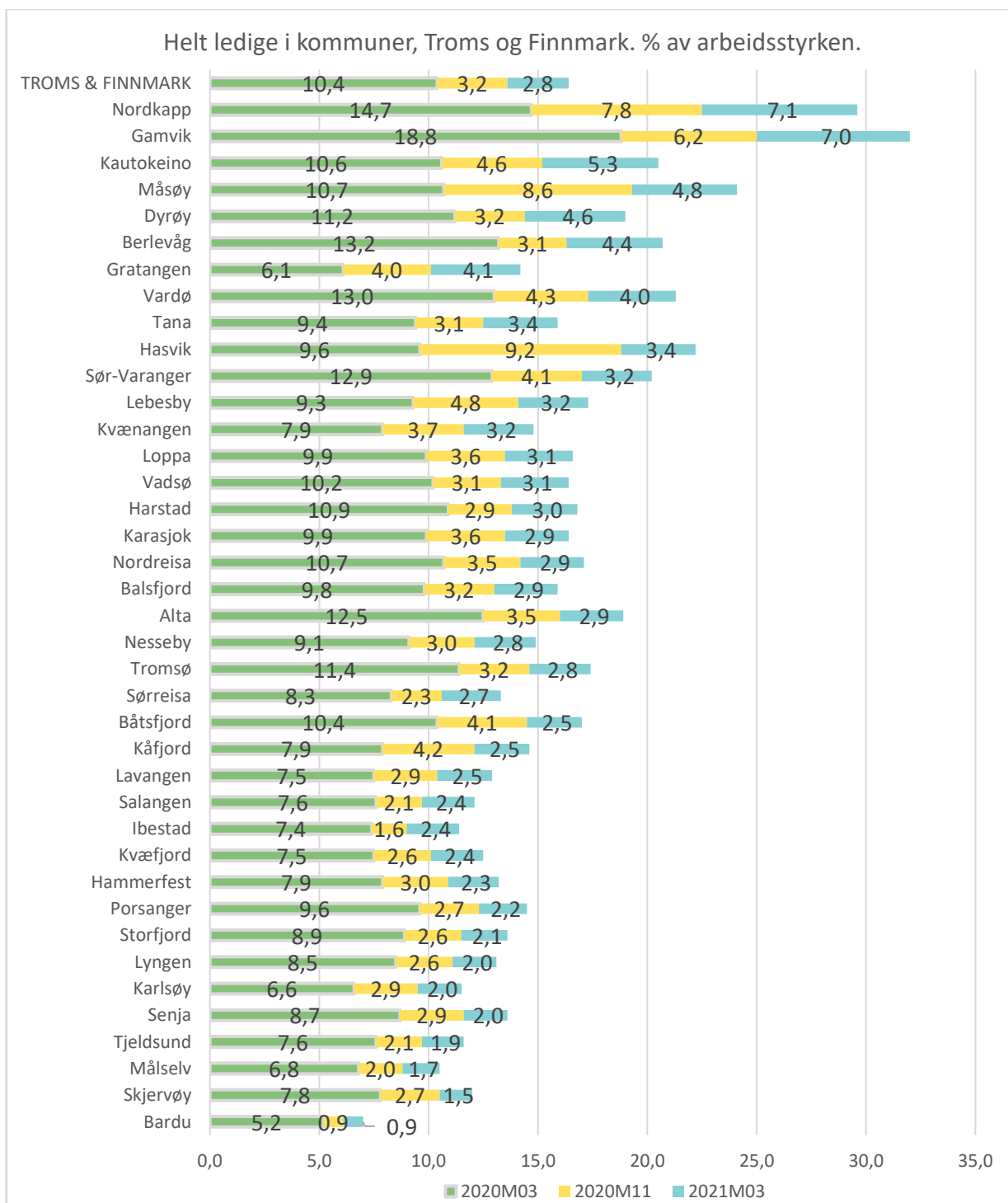
Figur 28: Helt arbeidsledige, kommuner i Troms og Finnmark. Mars og november 2020 samt mars 2021. Prosent ledige av arbeidsstyrken.

Kilder: SSB tall for 2020 og NAV tall for 2021. NAV tall for helt ledige er ofte noen ti-deler lavere enn SSB tallene (i noen få tilfeller 1 pst lavere, og noen få tilfeller helt lik).

Nedenfor har vi illustrert koronaarbeidsmarkedet for alle kommunene i fylket på en litt annen måte, og ser de samme utviklingstrekkene. I tillegg har vi rangert kommunene etter hvilket som hadde høyest ledighet våren 2021, de med høyest ledighet da øverst. Her ser vi så langt ut i pandemien som mars 2021 at det var kommuner som Nordkapp, Gamvik og Kautokeino som hadde høyest andel av arbeidsstyrken som var helt ledige, mens Målselv, Skjervøy og Bardu hadde lavest andel ledige i Troms og Finnmark.

Figur 29: Helt arbeidsledige, kommuner i Troms og Finnmark. Mars og november 2020 samt mars 2021. Prosent ledige av arbeidsstyrken.⁶⁴

Kilder: SSB tall for 2020 og NAV tall for 2021. NAV tall for helt ledige er ofte noen ti-deler lavere enn SSB tallene (i noen få tilfeller 1 pst lavere, og noen få tilfeller helt lik).

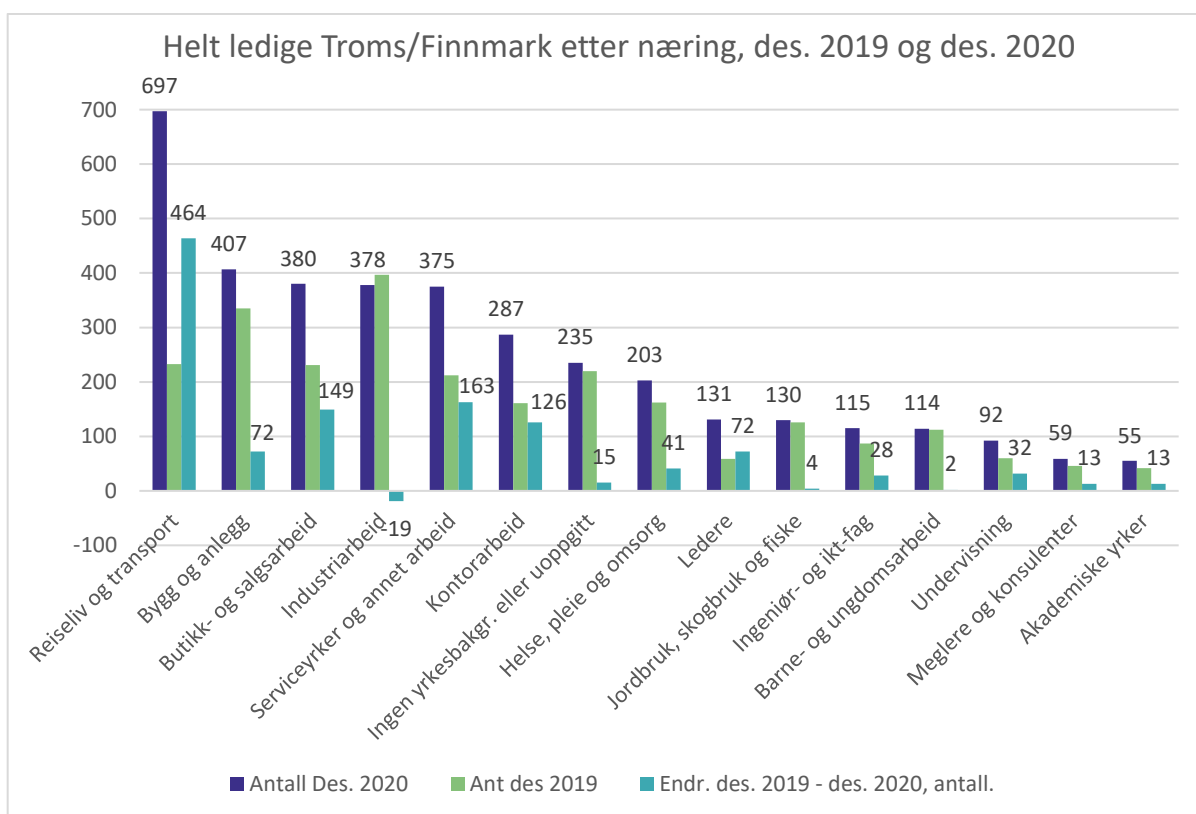
Vi har også sett på hvilke næringer i Troms og Finnmark at størst *antall* sysselsatte har blitt arbeidsledige og hvor mye dette endret seg i første korona-året 2020. Det var reiseliv- og

⁶⁴ Kommunene i figuren er rangert slik at kommuner med høyest ledighet per mars 2021 er plassert øverst.

transport som hadde desidert flest ledige ved slutten av 2020 (700 personer), og deretter kom de fire næringene bygg/anlegg, butikk/salgssarbeid, industriarbeid og serviceyrker.

Når det gjelder endring i antall ledige i løpet av første korona året (desember 2019 til desember 2020), så økte ledigheten i alle nærings-/yrkeskategorier. Desidert størst økning skjedde innen reiseliv og transport som fikk hele 464 flere ledige i fylket i perioden. Deretter er det serviceyrker, butikk-/salgsarbeid og kontorarbeid som også fikk betydelig flere ledige i løpet av 2020 med 130-160 flere ledige. I de fleste øvrige næring/yrkeskategorier økte ledigheten klart mindre, og innen industrien var det faktisk en liten nedgang i antall ledige.

Figur 30: Helt ledige fordelt på yrke/næring i Troms og Finnmark. Antall og endring des. 2019 og des. 2020.

Kilde: NAV Troms og Finnmark per des. 2020⁶⁵ og NORCE.

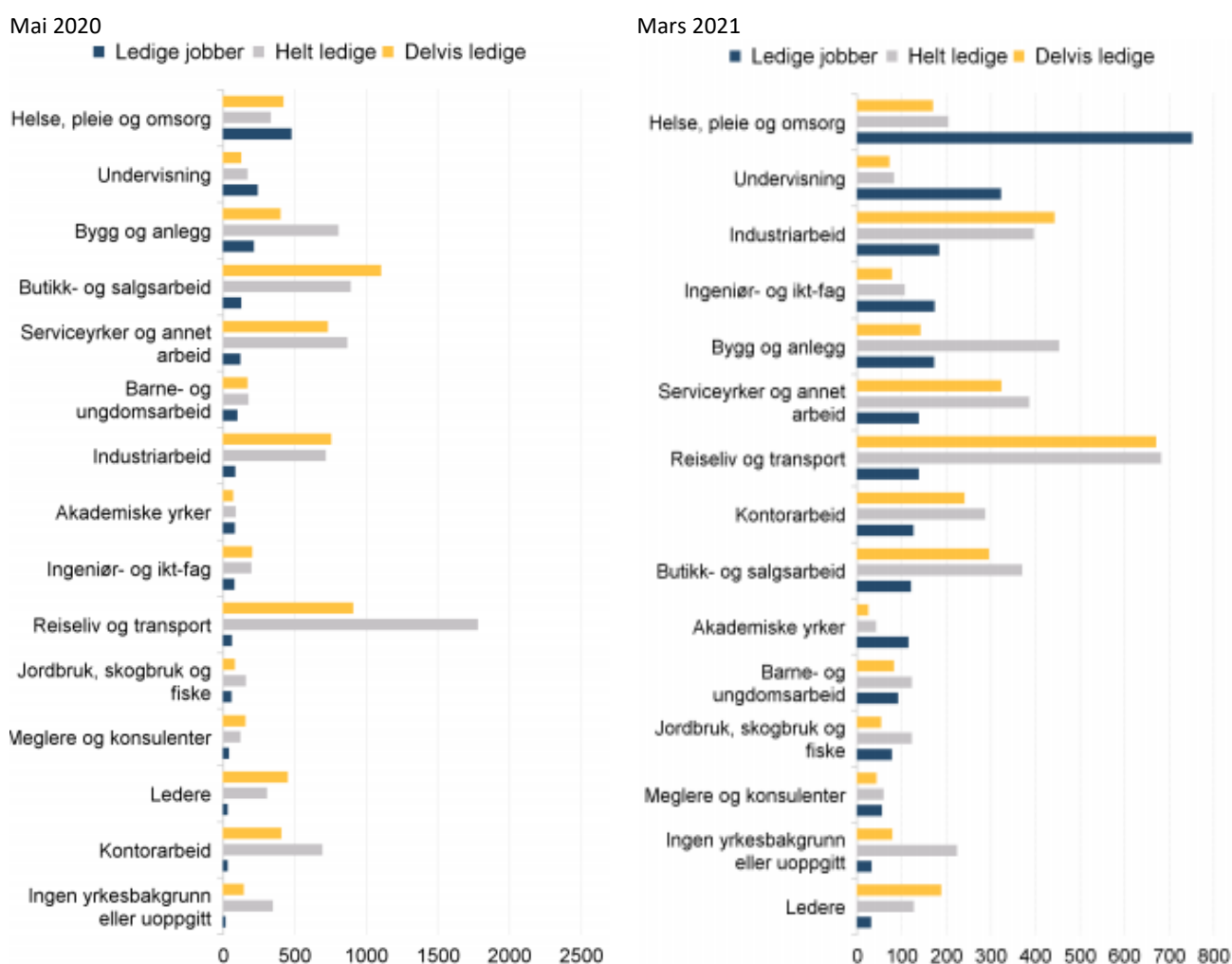
Nedenfor har vi også forsøkt å få fram utviklingen i ledigheten senere i pandemiperioden for yrkesgrupper ved å sammenligne situasjonen våren 2020 med våren 2021. Vi har samtidig sett på tilgangen på ledige jobber i dette tidsrommet og om dette har endret seg.

⁶⁵ NAV: Hovedtall om arbeidsmarkedet. Troms og Finnmark. desember 2020

Gjennomgangen viser at omtrent alle yrker har hatt en betydelig nedgang i ledighet fra mai 2020 til mars 2021, med noen få unntak som landbruk/fiske og akademiske yrker der ledigheta var lav i utgangspunktet og der dette forble uendret i perioden.

For en hel rekke yrker har tilgangen på ledige jobber økt merkbart fra våren 2020 til våren 2021. Det gjelder f.eks.: helse- og omsorg, undervisning, industriarbeid, akademiske yrker, ingeniør- og IKT fag, reiseliv/transport, landbruk/fiske, meglere/konsulenter og ikke minst kontorarbeid der tilgangen på jobber vokste betydelig i perioden.

Figur 31: Helt og delvis ledige personer og helt ledige jobber fordelt på yrke, Troms og Finnmark. Mai 2020 til venstre og mars 2021 til høyre. Antall.

Kilde: NAV Troms og Finnmark⁶⁶

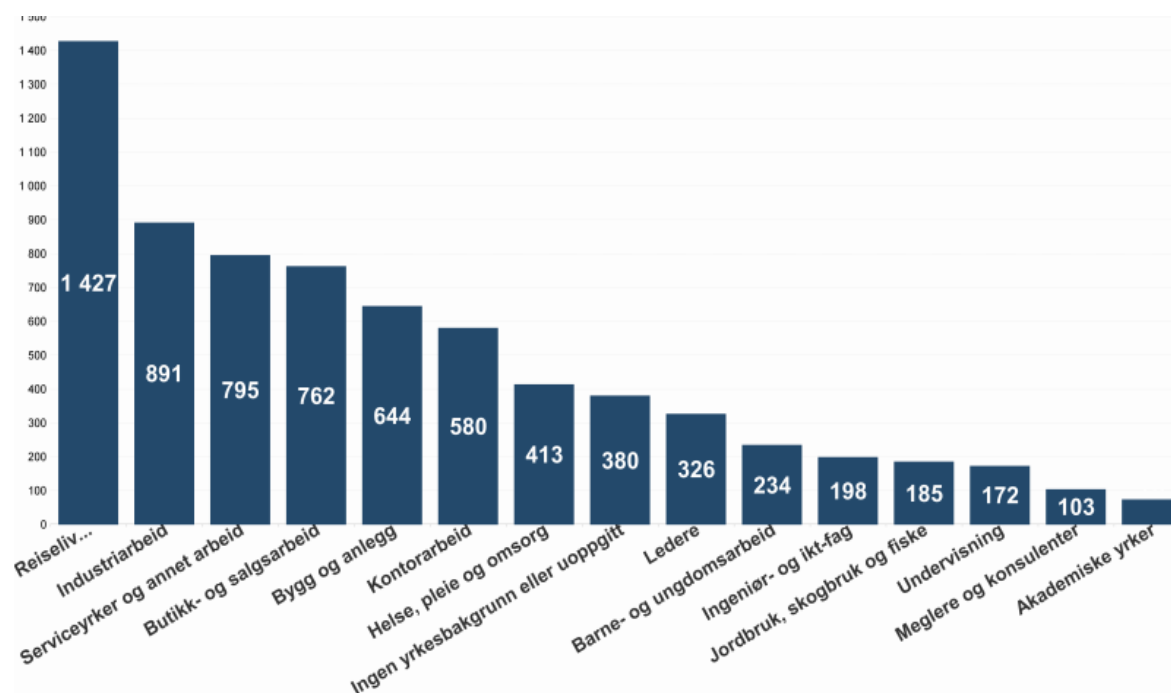
Merknad: **NB!** Ulike nivå på skalaene for aksene i de to figurene. Den ene starter på 500, den andre på 100.

⁶⁶ NAV: Hovedtall om arbeidsmarkedet, grafikk. Troms og Finnmark, hhv. mai 2020 og mars 2021

Mye har endret seg underveis i koronaperioden fram til våren 2021, i begynnelsen en dramatisk forverring som berørte de fleste næringer og kommuner, for etter hvert at situasjonen bedret seg en god del for flere næringer og yrker. Likevel, når vi gjør opp status per våren 2021 var det noen næringer som da fortsatt sto igjen og merket effektene av pandemien mer enn andre yrker og næringer (og kanskje håpet på en god sommer- og høst 2021 med nye muligheter, som vi ikke får dekket her).

Flere serviceyrker og bransjer er blant de som fortsatt ønsket seg jobb og søkte seg arbeid per mars 2021, og det gjelder i særdeleshet reiselivsansatte med 1427 registrerte arbeidssøkere, og videre flere yrkesgrupper med 6-800 arbeidssøkere hver, som serviceyrker, butikkarbeid, kontorarbeid og ingeniør- og ikt fag. Utenom en rekke tjenesteytende yrker var det mange arbeidssøkere også innen industriarbeid (795) og bygg- og anleggsarbeid (762). Faktisk er det også en god del arbeidssøkere rettet mot offentlige yrker innen helse- og omsorg, barne- og ungdomsarbeid og undervisning – dette er yrkesgrupper til offentlige sektorer som generelt har mangel på arbeidskraft, så her er antagelig eksempel på mismatch i arbeidsmarkedet, eller f.eks. ansatte som ønsker jobbskifte av ulike årsaker som mistrivsel, skal flytte mv.

Figur 32: Arbeidssøkere etter yrkesbakgrunn, Troms og Finnmark fylke. Mars 2021

Kilde: NAV Troms og Finnmark, mars 2021

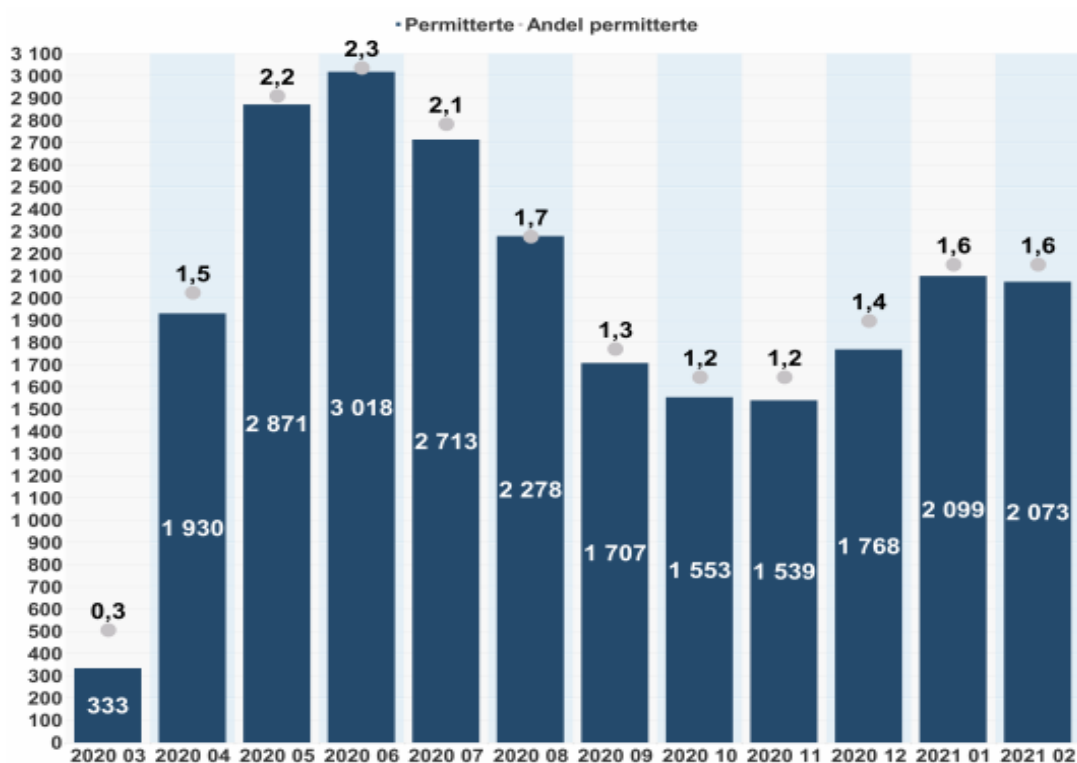
Merknad: tilsvarende figur for januar 2021 er i appendiks.

6.2 Permitteringer etter fylke – månedlig utvikling 2020-2021, samt fordelt på næring og yrke

6.2.1 Permitterte ledige og fordelt etter yrke

Omfanget, bredden og varigheten i bruk av permitteringer har historisk sett vært spesiell under koronaperioden. Det gjelder antall permitteringer og innføring av en ekstraordinær økonomisk kompensasjon både for arbeidsgiver og ansatte. Under ser vi at antall permitterte ledige i 2020 vokste brått fra 300 i mars til vel 1900 i april samme år. Det vokste videre til toppnivået på 3.000 i juni, før antallet ble noe redusert senere, men enda i februar og mars 2021 var det vel 2000 permitterte ledige. Disse kommer i tillegg til ledige ellers på ca. 4.500, slik at permitterte ledige utgjorde i februar/mars 2021 om lag 1/3 av totalt antall ledige.

Figur 33: Utvikling i permitterte⁶⁷ ledige per måned – antall og andel av arbeidsstyrken. Troms og Finnmark

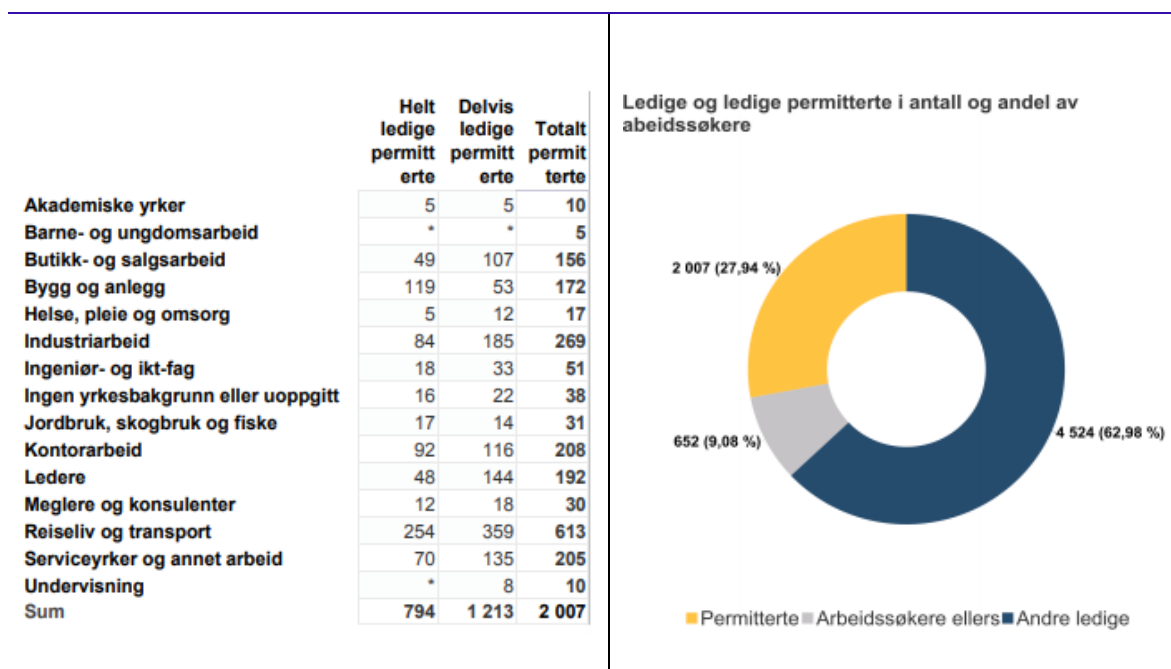
Kilde: NAV Troms og Finnmark, mars 2021

Merknad: Disse kommer i tillegg til ledige som ikke er permittert.

⁶⁷ Omfatter både helt og delvis permitterte ledige. Permitterte ledige kommer i tillegg til andre ledige.

Det har vært betydelig forskjell mellom næringene i bruken av permitteringer. Det er innen reiseliv og transport at antall permitteringer har vært klart størst, og i mars 2021 var det 613 permitterte der. De andre næringene med mange permitterte har vært serviceyrker, kontorarbeid, ledere og butikkarbeid, og dessuten industriarbeid og bygg/anlegg – alle mellom 160-270 permitterte. Nivået på permitterte var ganske stabilt i første kvartal 2021.

Tabell 16: Permitterte (helt/delvis) ledige etter yrke. **Figur:** Ledige og ledige permitterte. Troms og Finnmark. Mars 2021.⁶⁸

Kilde: NAV Troms og Finnmark

Merknad: "Andre ledige" i figuren over er ledige ekskl. de "ledige" som er permitterte. Permitterte ledige er fargelagt gult i figuren.

6.2.2 Permitterte som har fått innvilget eller søkt om dagpenger

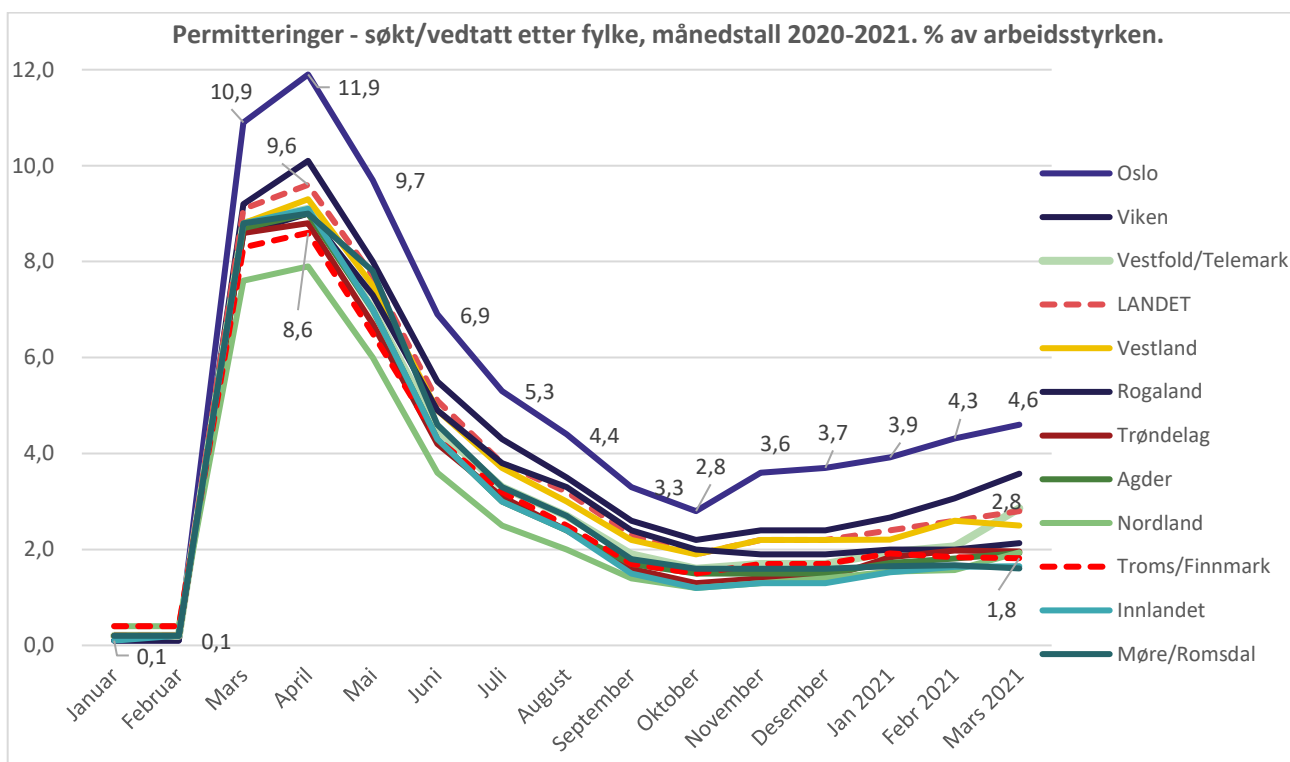
I figuren under vises andelen *arbeidssøkere* under permittering som har fått innvilget eller søkt (og ikke fått avslag) om dagpenger, som andel av arbeidsstyrken totalt i hvert fylke. Tall er fordelt etter måned for innsendt/innvilget søknad.

Figuren viser en plutselig vekst i "permitterte" (inkl. ubehandlede dagpengesøknader fra permitterte) da regjeringens koronatiltak, slik at andelen dette utgjorde av arbeidsstyrken økte fra omtrent null i februar 2020 til måneden etter på 9,6 pst. for landet og 8,6 pst for Troms og Finnmark. Som andelen ledige ble andelen "permitterte" redusert betydelig

⁶⁸ Tilsvarende tabell og figur for januar 2021 finnes i appendiks bakerst i rapporten.

utover korona-perioden til laveste andel på om lag 2 pst. fra oktober 2020 til våren 2021, både for landet og Troms og Finnmark. Andelen "permitterte" for Oslo er betydelig høyere enn resten av landet, og i mars på 4,6 pst. mot landssnittet og Troms og Finnmark godt under halvparten av dette. At prosentandelen "permitterte" er veldig høy sammenlignet med ordinære prosenttall for helt arbeidsledige, skyldes at andelen "permitterte" her omfatter både helt og delvis permitterte og at permitterte sine søknader om dagpenger som kan bli avslått også er tatt med. Det er imidlertid trenden og mønsteret i månedlig utviklingen i permitterte som er det interessante.

Figur 34: Permitterte (helt/delvis). Arbeidssøkere under permittering - som har fått innvilget eller søkt⁶⁹ om dagpenger. Fylker. Månedsutvikling 2020. Andel av arbeidsstyrke.

Kilde: NAV, bearbeidet NORCE. Periode januar 2020 - mars 2021.

Permittertes søknader om dagpenger de første månedene, og fordelt på næring:

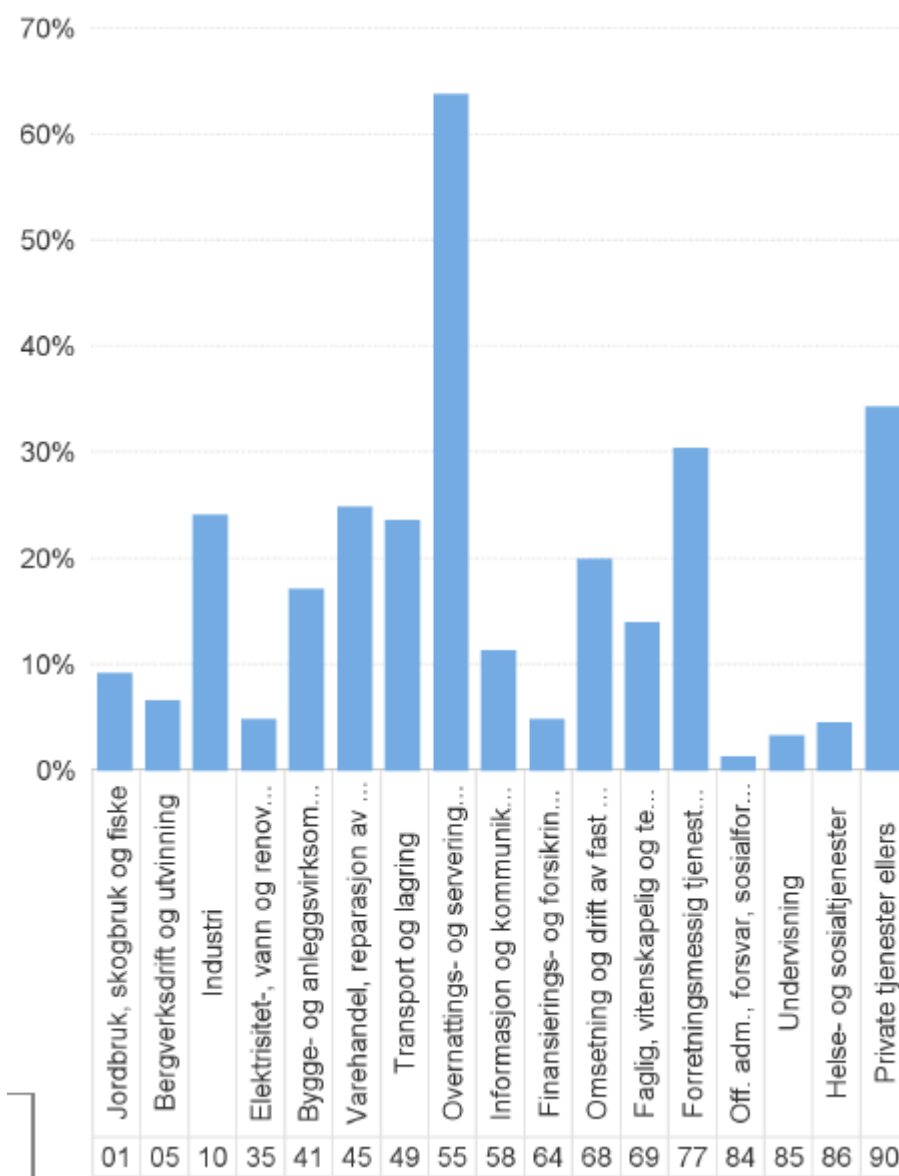
Som vist foran ble veldig mange permittert kort tid etter de første kraftige koronatiltakene. De permitterte ledige utgjorde da mange flere enn ordinære arbeidsledige.

Vi har nedenfor sett nærmere på hvor stor andel de permitterte arbeidsforhold (jobber) i perioden fra starten korona 9.3.2020 til 23.8.20 utgjorde av samlede antall arbeidsforhold i de ulike næringene. For de fleste næringene i privat sektor var det de mange "nye"

⁶⁹ Søkt om dagpenger og ikke fått avslag.

permitterte arbeidstakere som utgjorde klart flest blant de arbeidsledige, sammenlignet med de øvrige/ordinære ledige. De permitterte fra næringen overnatting og servering utgjorde for hele perioden hele 64 pst. av alle arbeidsforhold i denne næringen. Deretter kom privat tjenesteyting, forretningsmessig tjenesteyting, varehandel, transport og industri som utgjorde 25-35 pst. av arbeidsforholdene i sine respektive næringer. I offentlig sektor derimot utgjorde permitterte og ordinære ledige omtrent like mange i denne perioden.

Figur 35: Søknader om dagpenger ved permittering (helt og delvis). Permitterte arbeidsforhold⁷⁰ (jobber), akkumulert for hele perioden fra start korona 9.3.2020-23.8.2020, som andel av samlede arbeidsforhold. Fordelt på næringer. Troms og Finnmark

Kilde: Kilde NAV Troms og Finnmark

I tabellen under er datagrunnlaget for både de permitterte dagpengesøkerne og de ordinære arbeidsledige dagpengesøkerne presentert. Der framgår bl.a. veldig tydelig, som nevnt foran, at de permitterte i denne perioden utgjør langt flere enn ordinære arbeidsledige, og det er uvanlig.

⁷⁰ Søknader om dagpenger ved permittering (førstegangssøknad og søknad om gjenopptak). Gjennomsnitt antall arbeidsforhold per person i perioden var 1,5.

Tabell 17: Søknader om dagpenger ved hhv. permittering og ordinær ledighet. Akkumuler (i alt) fra start korona 9.3.2020 til 23.8.2020. Antall og andel av jobber. Troms og Finnmark.

Søknad om dagpenger	Permitterte		Ordinære	
	Antall arbeidsforhold	Andel av arbeidsforhold	Antall arbeidsforhold	Andel av arbeidsforhold
Antall personer søkt om dagpenger	14 353		3 631	
- herav i Aa-register	13 930		3 213	
Antall arbeidsforhold i Aa-register	20 452	16 %	5 169	4,0 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	343	9 %	183	4,8 %
Bergverksdrift og utvinning	114	7 %	36	2,1 %
Industri	1 712	24 %	347	4,9 %
Elektrisitet-, vann og renovasjon	88	5 %	24	1,3 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	1 954	17 %	436	3,8 %
Varehandel, reparasjon av motorvogner	3 877	25 %	689	4,4 %
Transport og lagring	1 824	24 %	418	5,4 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	4 032	64 %	630	9,9 %
Informasjon og kommunikasjon	240	11 %	53	2,5 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	45	5 %	18	1,9 %
Omsetning og drift av fast eiendom	284	20 %	43	3,0 %
Faglig, vitenskapelig og teknisk	587	14 %	119	2,8 %
Forretningsmessig tjenesteyting	1 688	30 %	448	8,1 %
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	125	1 %	104	1,0 %
Undervisning	421	3 %	367	2,8 %
Helse- og sosialtjenester	1 399	4 %	974	3,1 %
Private tjenester ellers	1 659	34 %	249	5,1 %
Ukjent og annet	46/14	*	30	*

Kilde: Kilde NAV Troms og Finnmark

Definisjon:

Andel av jobber(arbeidsforhold) = Antall arbeidsforhold for personer som har søkt dagpenger dividert med antall jobber (arbeidsforhold) i alt.

Antall søknader om dagpenger = Antall mottatte søknader om ordinære dagpenger og dagpenger under permittering (både førstegangssøknad og gjenopptak).

For personer som har arbeidsforhold i ulike virksomheter telles en jobb for hver virksomhet (dvs. at for én person med to jobber regnes det som to arbeidsforhold)

Permittertes søknader om dagpenger endret seg etter de første månedene

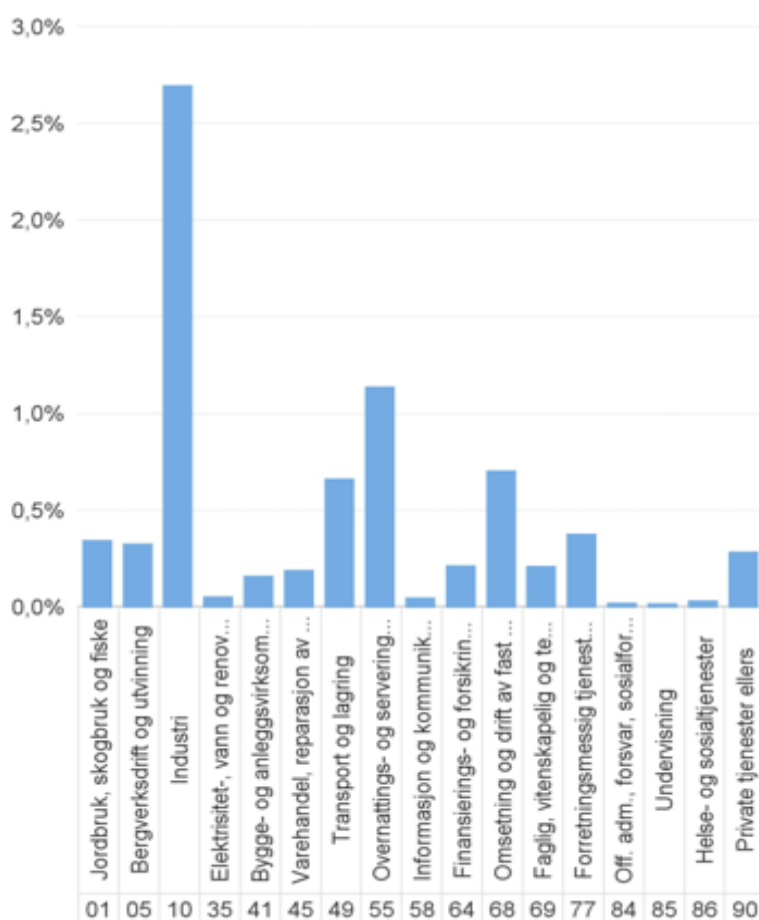
Etter de første månedene gikk antall permitterte ned, og i noen næringer gikk permitterte vesentlig mer enn i andre. Nedenfor har vi vist andelen permitteringer (søknader om dagpenger ved permittering) av samlet antall jobbforhold/jobber litt uti korona perioden, nemlig for oktober 2020.

Næringen der de permitterte dagpengesøkere utgjorde størst andel av arbeidsforholdene i egen næring var da i industrien der de utgjorde 2,7 pst. Dernest utgjorde de permitterte

størst andel innen overnatting- og servering med ca. 1,1 pst., og videre innen transport og lagring (0,7 pst.).

Mens de permitterte ledige var klart flere enn de ordinære ledige i nesten alle næringer i begynnelsen av koronaperioden, er det nå blitt til at de er i mindretall blant de ledige i de fleste næringene. Det er bare i industrien, og til dels hos transport/lagring og overnatting/servering at de permitterte er flere enn de ordinære arbeidsledige.

Figur 36: Søknader om dagpenger ved permittering fordelt på næring. Troms og Finnmark. Én måned, *oktober 2020*. Andel søknader om permitteringer av samlede antall arbeidsforhold.⁷¹

Kilde: Kilde NAV Troms og Finnmark

Merknad: I appendiks er tilsvarende figur for alle dagpengesøkere for samme måned.

Ser vi på alle som søkte på dagpenger dette tidsrommet, dvs. sum av permitterte og øvrige ledige (hel- og deltid), så utgjorde de 978 dagpengesøkere (0,7 pst. av

⁷¹ Gjennomsnitt antall arbeidsforhold per person i perioden var 1,2

arbeidsforholdene), herav 472 dagpengesøkere (0,3 pst. av arbeidsforholdene) og 511 ordinære ledige (0,4 pst. av arbeidsforholdene).

Ser vi på de enkelte næringene var det industrien at de arbeidsledige (permitterte og ordinære dagpengesøkere) utgjorde størst *andel* av arbeidsforholdene i næringen (3.1 pst.), dernest overnatting- og servering (2,1 pst.), transport og lagring (1,3 pst.), forretningsmessig tjenesteyting (1,2 pst.).

Siden noen næringer har langt færre ansatte enn andre, så gir ikke andel, eller prosent, et fullgodt bilde av omfanget av personer på dagpenger i næringen. Det følger av tabellen under at flest *antall* ledige (dagpengesøkere) i de ulike næringene var det innen industri (230), overnatting og servering (145), varehandel (112), transport og lagring (100), bygg og anlegg (77), helse og sosial (72) samt forretningsmessig tjenesteyting (70).

Tabell 18: Søknader om dagpenger hhv. totalt, ved permittering og ordinær ledighet. Antall og andel av jobber. Oktober 2020. Troms og Finnmark.

Søknad om dagpenger	Dagpenger totalt - antall arbeidsforhold	Dagpenger totalt - andel av arbeidsforhold	Ordinære - andel av arbeidsforhold	Permitterte - andel av arbeidsforhold
Antall personer søkt om dagpenger	978		540	444
- herav i Aa-register	796			
Antall arbeidsforhold i Aa-register	978	0,7 %	0,4 %	0,3 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	41	1,0 %	0,7 %	0,3 %
Bergverksdrift og utvinning	10	0,5 %	0,2 %	0,3 %
Industri	230	3,1 %	0,5 %	2,7 %
Elektrisitet-, vann og renovasjon	6	*	*	*
Bygge- og anleggsvirksomhet	77	0,6 %	0,5 %	0,2 %
Varehandel, reparasjon av	112	0,7 %	0,5 %	0,2 %
Transport og lagring	100	1,3 %	0,6 %	0,7 %
Overnattings- og servering	145	2,1 %	1,0 %	1,1 %
Informasjon og kommunikasjon	6	*	*	*
Finans- og forsikringsvirksomhet	*	*	*	*
Omsetning og drift av fast eiendom	21	1,3 %	0,7 %	0,7 %
Faglig, vitensk./teknisk tjenesteyting	13	0,3 %	0,1 %	0,2 %
Forretningsmessig tjenesteyting	70	1,2 %	0,8 %	0,4 %
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	8	*	*	*
Undervisning	23	*	*	*
Helse- og sosialtjenester	72	0,2 %	0,2 %	0,0 %
Private tjenester ellers	40	0,8 %	0,5 %	0,3 %

Kilde: Kilde NAV Troms og Finnmark

7. Oppsummering og konklusjoner

Et spesielt trekk ved korona-krise vi er inne i nå, er at viruset har rammet hele verden på kort tid. Det gjør at effektene i Norge forsterkes utenfra og at de nasjonale tiltakene må tilpasses forløp og tiltak i andre land.⁷² For å redusere smittespredningen har det vært nødvendig å redusere eller stenge ned aktiviteter i perioder med høyt og økende smittetrykk.

Måten krisen har vært møtt på, med smittevernstiltak som medførte blant annet omfattende reiserestriksjoner og nedstenginger av hele bransjer, har ingen klare historiske paralleller. Myndighetene hadde derfor ingen erfaringer med å forutsi hvilke konsekvenser tiltakene ville få. Krisen er utfordret oss både medisinsk, økonomisk og sosial.

Krisen og tiltakene vi har brukt, har vært særegne for vår tid. Smitten spredte seg raskere enn i tidligere epidemier fordi vi har mer samkvem enn før. Land som enklere kunne isolere seg fra omverdenen fysisk, kunne kombinere effektivt smittevern med sterk grensekontroll. Samtidig kunne vi møte krisen med mer medisinsk kompetanse og større ressurser i helsevesenet enn før. Vi kunne kompensere deler av nedstengingen med fleksibilitet og omstilling.

Betrakter vi *framtidssiktene i et nordlig perspektiv, med utgangspunkt i situasjonen før korona*,⁷³ erfarte mange distriktsregioner at store deler av næringslivet klarte seg bra. Basis for virksomhetene i nord er gjerne råvarebaserte næringer, leverandørnæringer til disse, kommunale arbeidsplasser og enkelte servicenæringer. Og arbeidsledigheten har vært vedvarende lav årene før korona-pandemien. En utfordring er imidlertid at lav ledighet dels skyldes at netto utflyttingen har økt, og deler av næringslivet baserer seg på kortvarig innpendlet arbeidskraft i samsvar med sesongvariasjoner i reiseliv, fiske og bygg/anlegg – dels til jobber som er vanskelig å rekrutter eller mindre populære for norske arbeidstakere. Bildet er variert, men ungdom som i økende grad tar høyere utdanning finner færre kompetansearbeidsplasser i mange hjemkommuner.

Av direkte tiltak som ble iverksatt i begynnelsen av regjeringen (Helsedirektoratet 12.3.2020)⁷⁴ for å få kontroll på pandemiens utbredelse, redde liv og sikre framtidig økonomisk utvikling kan vi nevne noen typer tiltak:

⁷² NoU 2021:4 Norge mot 2025 (om grunnlaget for verdiskaping etter pandemien)

⁷³ Karlstad, Stig (2020), kap. 8.2 (om arbeidsmarked, kompetanse og verdiskaping)

⁷⁴ [Helsedirektoratet har vedtatt omfattende tiltak for å hindre spredning av Covid-19 - Helsedirektoratet](#)

- Stenging av barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner, adgangskontroll til helseinstitusjoner.
- Stenging av ulike arrangementer og tilbud (kultur, servering, treningssentre, frisør/hudpleie/kroppspele, svømmehaller o.l.
- Reiserestriksjoner, bl.a.: Karantene ved innreise til Norge, forbud utenlandsreise helsepersonell

En lang rekke ytterligere tiltak, og påfølgende justeringer, har kommet til fortløpende i hele pandemiperioden. Dette er både begrensende tiltak og støttetiltak for å motvirke konsekvenser for samfunn, folk og bedrifter.⁷⁵ Vi nevner noen av de begrensende tiltakene: regler for karantene og isolasjon, forbud mot opphold på fritidseiendommer, begrensninger eller forbud reiser av ikke er strengt nødvendige til alle land, reisebegrensninger innlands, avstandsgrenser mellom personer (1-2 meteren), koronaveileder kollektivtransport, anmodning om bruk av hjemmekontor osv.

Covid-19 har rammet alle deler av samfunnet på en eller annen måte, men det veldig stor forskjell på om konsekvensene for befolkning og næringsliv kan betraktes av typen praktiske ulemper eller om det har ført til store uopprettelige tap. Viktige støtteordninger for næringsliv og arbeidsmarked har bl.a. vært:

Viktige støtteordninger⁷⁶ som næringslivet har benyttet er bl.a. følgende:

-Kompensasjonsordning for bedrifter med stort omsetningsfall: kompensasjon for andel av faste uunngåelige faste kostnader

-Lønnskompensasjonsordning fra NAV (reduert lønnsplikt ved permittering fra 15 til 2 dager, og tilskudd til arbeidsgivere for å ta permitterte tilbake i arbeid, dessuten økt kompensasjonsgrad til permitterte lønnstakere i et visst antall uker.)

-Kompensasjonsordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet inntekter, og rett til sykepengen fra fjerde dag.

-Stimuleringsordningen for kultur, frivillighet og idrett. Herunder kompensasjonsordninger for arrangører innen kultur, frivillighet og idrett

-Kompensasjonsordning via kommunene for hardt rammede bedrifter.

-Skatte og avgiftsutsettelse og lettelse (bl.a. reduksjon i lav sats mva. fra 12 til 6 pst.

⁷⁵ Tidslinje myndighetenes håndtering koronasituasjonen: [Tidslinje: myndighetenes håndtering av koronasituasjonen - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no))

⁷⁶ [Meld. St. 2 \(2020–2021\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Noen oppsummerende momenter om konsekvenser av 12-15 måneder med covid-19 for nærings- og arbeidsliv i nord:

- ❖ Mobilisering og organisering: offentlig, privat og regionalt
- ❖ Omfattende tiltak og økonomiske virkemidler er etablert og stilt til disposisjon for ulike nivå i offentlig sektor, private og offentlige selskap, frivillig sektor, kommunesektor og befolkning.
- ❖ Verdiskaping (GRDP/Gross Regional Domestic Product): Troms og Finnmark hadde som utgangspunkt verdiskaping per sysselsatt omtrent som medianen av fylker i landet.
- ❖ Næringsstrukturelle kjennetegn: Høyere andel av næringer i offentlig sektor (administrasjon, helse/sosial, undervisning), transport og overnatting/servering, mens lavere særlig innen finans/forsikring, IT og kommunikasjon, utvinning petroleum og mineraler, teknisk tjenesteyting og industri. Troms og Finnmark har også en struktur med relativt færre større bedrifter. større andel mindre bedrifter.
- ❖ Utdanningsnivå: Nærmer seg landssnittet i sentrale deler av fylket både for høyere utdanning og videregående skole, men har i gjennomsnitt fortsatt klart flere med grunnskole som høyeste utdanning.
- ❖ Befolkningsnedgangen har økt i pandemiperioden i distriktsregioner generelt, men ikke minst i Troms og Finnmark.
- ❖ Sysselsettingsendring første korona år: I første korona år, fra 2019K4 til 2020K4 har sysselsettingen i Troms og Finnmark blitt redusert med 1,5 pst mens landssnittet var -1,1 pst. Nedgangen i Troms og Finnmark var klart størst innen overnatting og servering (-19 pst.) og transport og lagring (-7 pst.), deretter personlig- og forretningsmessig tjenesteyting (-4 pst.), teknisk tjenesteyting og varehandel (-3 pst.). Det er de samme næringene som har størst nedgang i landet, men landet har noe mindre nedgang. Det er kun i primærnæringene at Troms og Finnmark hadde bedre utvikling enn landssnittet, og der hadde Troms og Finnmark vekst.
- ❖ Endringen i ansatte (utenom selvstendig næringsdrivende) i hele korona-perioden 2020K1 til 2021K2 var en nedgang på 2,4 pst. i Troms og Finnmark. Landbruk og fiske økte med 11 pst. og IT/kommunikasjon med 5 pst. De fleste øvrige næringer hadde nedgang, men først og fremst var det stor nedgang hos overnatting/servering (-34 pst.), transport og lagring (-9 pst.), dernest personlig og forretningsmessig tjenesteyting (-5 pst.) og finans/forsikring (-4 pst.).
- ❖ Konkurser økte i Troms og Finnmark de fleste måneder første halvår 2020 sammenlignet med tilsvarende periode foregående år, men har deretter vært lavere de fleste månedene fram til sommeren 2021 sammenlignet med tilsvarende periode de to årene før pandemien (2018 og 2019). Flest konkurser var det innen forretningsmessig tjenesteyting og bygg/anlegg, slik som foregående årene. Men

der antall konkurser hadde økt i koronaåret 2020 var innen overnatting/servering, forretningsmessige tjenester og delvis transport/lagring.

- ❖ Redusert omsetning (data for første seks måneder) etter korona: De fleste næringer hadde en rekke selskap med betydelig redusert omsetning ut fra data første seks måneder (mars-august 2020) etter koronatiltakene startet. Av de som oppfylte krav om å søke kompensasjonsordningen for tapt omsetning (mer enn 30 pst. redusert omsetning), var omsetningsfallet i perioden i gjennomsnitt 58 pst., varierende fra 47-79 pst. for de ulike næringene – bl.a. fiske/oppdrett, bergverk/olje, landbruk, personlig/forretningsmessig tjenesteyting, hotell/restaurant m.fl. Næringene som hadde fått mest støtte i beløp fra kompensasjonsordningen var hotell/restaurant, personlig/forretningsmessig tjenesteyting og bergverk. For øvrig har hurtigruta hatt det desidert største inntektsbortfallet og mottatt mest kompensasjon målt i kroner.
- ❖ Om lag 300 frilansere og selvstendig næringsdrivende har fått kompensasjon fra egen støtteordning, og antallet har ligget på samme nivå mai 2020 - mai 2021, men var noe høyere de to første korona månedene mars/april 2020.
- ❖ Utdanningsvalg: Registrerte data for søking til videregående skole i 2020 ga for små endringer til å trekke konklusjoner om korona effekter. Muligens vil data for utdanningssøking 2021 gi bedre svar.
- ❖ Arbeidsmarked: Andel bruttoledige (arbeidsledige og permitterte) økte markert de første korona-månedene (mars og april 2020), og falt deretter markert fram mot sommeren/høsten 2020 og holdt fremdeles mars 2021 et lavt nivå på om lag 3 pst. i Troms og Finnmark. Det er blant det laveste av fylkene i landet og godt under landsnittet. Størst økning i ledighet av yrker i løpet av 2020 hadde desidert reiseliv/transport, deretter serviceyrker, butikkarbeid og kontorarbeid. Samtidig viser dataene at nesten alle yrker hadde en betydelig nedgang i ledighet fra mai 2020 til mars 2021. For en hel rekke av yrkene har tilgangen på ledige jobber økt merkbart fra våren 2020 til våren 2021. Likevel er det flere yrkesgrupper der mange er jobbsøkere, og klart flest per mars 2021 var det innen reiseliv/transport, men også f.eks. innen industriarbeid, bygg/anlegg og en rekke serviceyrker.
- ❖ Permitteringer: ledige som følge av permitteringer skjedde i veldig stort omfang i mars/april 2020 og vedvarte en stund slik at av de arbeidsledige i den perioden i stor grad besto av permitterte ledige. Ut fra situasjonen per mars 2021 var det særlig innen reiseliv/transport og industri mange som fortsatt var permitterte, og ellers også en del innen noen servicerelaterte yrker (varehandel, personlig og forretningsmessig tjenesteyting).

8. Referanser

Karlstad, Stig (2020): *Arbeidskraft og kompetanse for verdiskaping*. Finnmark. NORCE-rapport 2020:20

Meld. St. 2 (2020-2021): Revidert nasjonalbudsjett 2021

SSB (2020): *Kulturstatistikk 2019*. Statistiske Analyser 165 (SSB), 11.12.2020

NoU 2021:4 Norge mot 2025 — *Om grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien*⁷⁷ (om: konsekvenser av samt utfordringer framover av **korona**). Finansdepartementet 25.3.2021. Link: [NOU 2021: 4 - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/nou-2021-4-regjeringen/no)

Teräs, Jukka, Nygård, Vigdis, Myhr, Sindre, Karlstad, Stig (2020): *Kunnskapsgrunnlag/områdeanalyse Nordland, Troms og Finnmark, Sápmi*

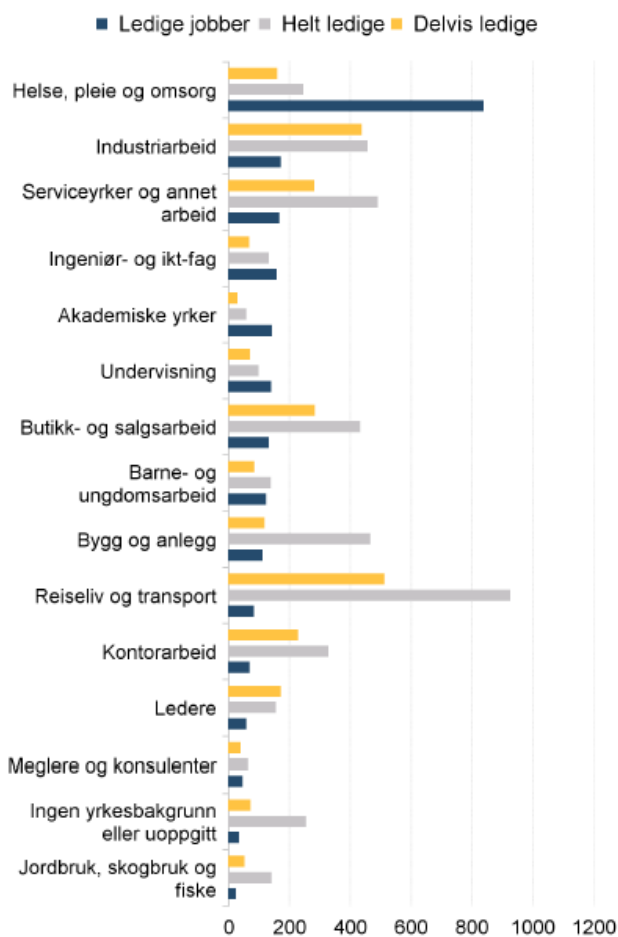
NIVI rapport 2019:4 - Status for interkommunalt samarbeid i Troms og Finnmark, 20.12.2019

Statistiske Analyser 165 (SSB): [Kulturstatistikk 2019](https://www.ssb.no/kulturstatistikk-2019), publisert 11.12.2020.

⁷⁷ Regjeringen oppnevnte ekspertutvalg 12.5.2020 som skulle vurdere grunnlaget for verdiskaping, produksjon, sysselsetting og velferd etter pandemien. *Første delrapport* av 2.10.2020 omhandlet konsekvensene for norsk økonomi av koronautbruddet, utviklingen i internasjonal økonomi, smitteverntiltakene og økonomiske mottiltak. *Andre delrapport* la utvalget fram 12.2.2021 om utfordringer for en balansert og bærekraftig økonomisk utvikling etter pandemien. Her er Ekspertgruppen sin *endelige rapport*, utgiver Finansdepartementet 25.3.2021.

9. Appendiks: figur- og tabellvedlegg

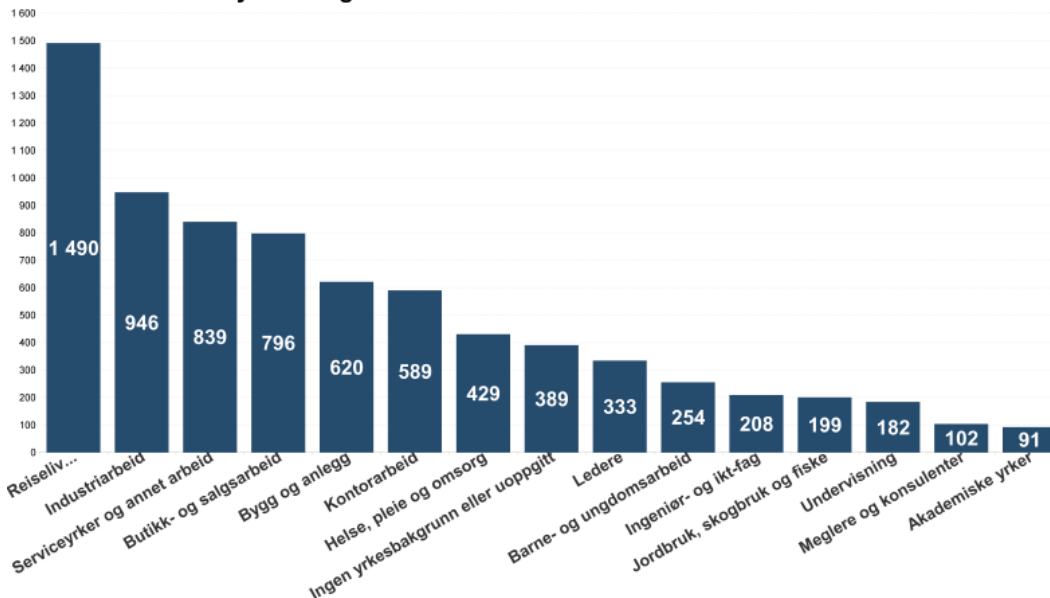
Figur 37: Helt og delvis ledige personer og helt ledige jobber fordelt på yrke per januar 2021. Troms og Finnmark. Antall.

Merknad: Skalaen på måleaksen er ulik tilsvarende figurer for mai 2020 og mars 2021 foran i rapporten.

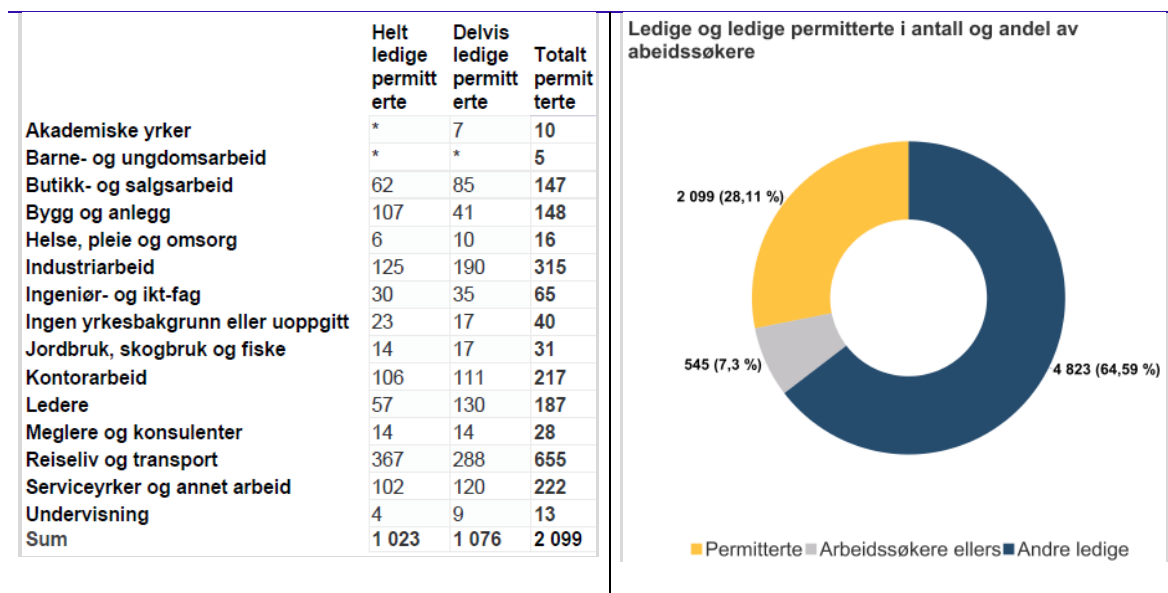
Figur 38: Arbeidssøkere etter yrkesbakgrunn, Troms og Finnmark fylke. Januar 2021.

Arbeidssøkere etter yrkesbakgrunn. Antall

Kilde: NAV Troms og Finnmark, januar 2021
 Merknad: Tilsvarende figur finnes foran for mars 2021.

Tabell 19 og Figur. Tabell: Permitterte ledige etter yrke. **Figur:** Ledige og ledige permitterte. Troms og Finnmark. Mars 2021. Troms og Finnmark. Januar 2021.

Kilde: NAV Troms og Finnmark.
 Merknad: Tilsvarende figur og tabell for mars 2021 finnes tidligere i rapporten.

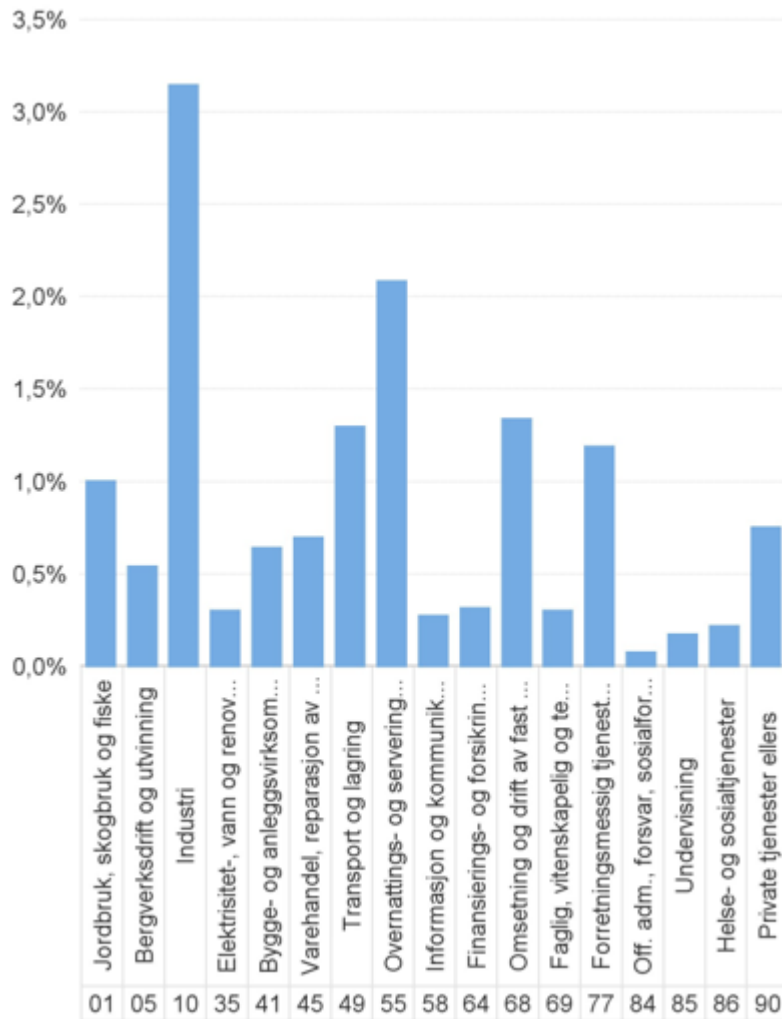
Tabell 20: Søknad om dagpenger (*permitterte og øvrige*). Antall og andel av arbeidsforhold fordelt på næring. Oktober 2020. Kilde: NAV Troms og Finnmark, næringsrapport oktober 2020.

	Dagpenger - antall arbeidsforhold	Dagpenger - andel av arbeidsforhold	Dagpenger - antall virksomheter
Antall som har søkt om dagpenger	978		
- herav i Aa-register	796		
Antall arbeidsforhold i Aa-register	978	0,70 %	624
Jordbruk, skogbruk og fiske	41	1,00 %	26
Bergverksdrift og utvinning	10	0,50 %	9
Industri	230	3,10 %	49
Elektrisitet-, vann og renovasjon	6	*	6
Bygge- og anleggsvirksomhet	77	0,60 %	64
Varehandel, reparasjon av motorvogner	112	0,70 %	99
Transport og lagring	100	1,30 %	58
Overnattings- og serveringsvirksomhet	145	2,10 %	101
Informasjon og kommunikasjon	6	*	5
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	*	*	*
Omsetning og drift av fast eiendom	21	1,30 %	18
Faglig, vitenskapelig og teknisk	13	0,30 %	11
Forretningsmessig tjenesteyting	70	1,20 %	56
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	8	*	7
Undervisning	23	*	16
Helse- og sosialtjenester	72	0,20 %	65
Private tjenester ellers	40	0,80 %	31

Tabell 21: Søknad om dagpenger (*permitterte*). Antall og andel av arbeidsforhold fordelt på næring. Oktober 2020. Kilde: NAV Troms og Finnmark, næringsrapport oktober 2020.

	Permitterte - antall arbeidsforhold	Permitterte - andel av arbeidsforhold	Permitterte - antall virksomheter
Antall som har søkt om dagpenger	444		
- herav i Aa-register	406		
Antall arbeidsforhold i Aa-register	472	0,30 %	231
Jordbruk, skogbruk og fiske	14	0,30 %	6
Bergverksdrift og utvinning	6	0,30 %	5
Industri	197	2,70 %	32
Elektrisitet-, vann og renovasjon	*	*	*
Bygge- og anleggsvirksomhet	19	0,20 %	17
Varehandel, reparasjon av motorvogner	30	0,20 %	26
Transport og lagring	51	0,70 %	24
Overnattings- og serveringsvirksomhet	79	1,10 %	55
Informasjon og kommunikasjon	*	*	*
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	*	*	*
Omsetning og drift av fast eiendom	11	0,70 %	10
Faglig, vitenskapelig og teknisk	9	0,20 %	8
Forretningsmessig tjenesteyting	22	0,40 %	18
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	*	*	*
Undervisning	*	*	*
Helse- og sosialtjenester	10	0,00 %	10
Private tjenester ellers	15	0,30 %	12

Figur 39: Søknader om dagpenger (samlet for både ordinær ledige og ved ledighet ved permittering) fordelt på næring. Troms og Finnmark. Én måned, oktober 2020. Andel søknader om permitteringer av samlede antall arbeidsforhold.⁷⁸

⁷⁸ Tallgrunnlaget for denne figuren finnes i tabell ovenfor i appendiks.

